

Co-funded by
the European Union

VRIN

Virtual Reality for Migrants
Social & Cultural Orientation
and Inclusion

Projekto VRIN interaktyvus informacinis vadovas:

Profesinių gebėjimų ugdymas trečiųjų šalių
piliečių integracijos srityje

2021-1-SE01-KA220-ADU-000035345

DIVERSITY
DEVELOPMENT
GROUP

VRIN Interaktyvaus informacinio gido turinys

1 Skyrius: Apie Gidą	1
1.1. Įvadas	1
1.2. Apie projektą	1
1.3. Kas mes esame?	2
1.4. Šiame vadove naudojamos sąvokos	2
2 Skyrius: Išsami integracijos problemų šalyse partnerėse analizė	3
2.1. Migracijos situacija šalyse partnerėse	4
2.2. Trečiųjų šalių piliečių poreikiai	9
2.3. Dabartinės trečiųjų šalių piliečių integracijos spragos	11
2.4. Trečiųjų šalių piliečių (TŠP) lūkesčiai	35
2.5. Mitai ir tikrovė	37
3 Skyrius: Įgytos žinios ir išmoktos pamokos	39
3.1. Įgytos žinios	39
3.2. Išmoktos pamokos	43
4 Skyrius: Išvados apie šalių politiką dėl trečiųjų šalių piliečių integracijos	46
4.1. Su TŠP susijusi politika ir praktika	46
4.2. Trečiųjų šalių piliečių (TŠP) atsiliepimai	64
4.3. Geriausios praktikos TŠP integracijoje šešiose šalyse partnerėse	71
4.4. Žaidimai	86
5 Skyrius: Pritaikymo kontekstui planas	106
5.1. Trečiųjų šalių piliečių (TCN) integracija Europoje	106
5.2. Prieglobsčio prašytojų integracija Europoje	107
5.3. Duomenų apjungimas TŠP integracijos tema kiekvienoje šalyje partnerėje	108
Nuorodos	116

1 Skyrius: Apie Gidą

1.1. Įvadas

Pagal atliktą tyrimą apie migraciją Europoje, daugiau nei 60% europiečių yra atviri trečiųjų šalių imigrantų integracijai. Integracija yra svarbus ir reikšmingas procesas ne tik naujai atvykusiems imigrantams, bet ir juos priimančiajai visuomenei. Norint sėkmingai integruoti migrantus, abi šalys yra atsakingos ir atlieka svarbų vaidmenį integracijos procese. Šis virtualios realybės migrantų socialinei ir kultūrinei orientacijai ir įtraukčiai (VRIN) projektas buvo sukurtas kaip būdas pagerinti trečiųjų šalių piliečių integraciją į vietos bendruomenes. Gide pateikta reikiama informacija ir veiksmai, kurie bus naudingi ne tik patiems migrantams, bet ir tiems veikėjams, kurie bendrauja su trečiųjų šalių piliečiais. Trečiosios šalies pilietis yra asmuo, kuris kreipiasi dėl vizos, gyvenimo ar įsidarbinimo šalyje, kuri nėra jo gimtoji šalis. Europos Sąjungoje trečiųjų šalių pilietis yra ne ES užsienio pilietis, taigi ne kitų Europos valstybių narių pilietis. Tai taip pat apima asmenis, neturinčius pilietybės arba turinčius neapibrėžtą pilietybę.

1.2. Apie projektą

Virtuali realybė migrantų socialinei ir kultūrinei orientacijai ir įtraukčiai (VRIN) yra europinis projektas, kurio tikslas – teikti trečiųjų šalių piliečiams ir veikėjams, dalyvaujantiems trečiųjų šalių piliečių integravimo procese, inovatyvius ir tikslineis mokymus. Šiuo dvipusio metodo pagalba yra tikimasi sustiprinti integraciją į vietos bendruomenes. Tai priklauso ne tik nuo trečiųjų šalių piliečių noro prisitaikyti, bet ir nuo kuriamos aplinkos, kurioje jie galėtų įgyti naujų įgūdžių, būtinų efektyvesnei integracijai. Šiuos įgūdžius sudaro: bendravimas su vietos valdžios institucijomis, naudingas/kasdienis žodynas, žinios apie darbo jėgos prieinamumą, biurokratinės ir finansinės procedūros, būstas ir sveikatos sistemos patarimai. Šiomis žiniomis taip pat siekiama ugdyti pagrindinių specialistų, tokių kaip vertėjai, kultūros tarpininkai ir visų tipų integracijos asistentai, dirbantys šioje srityje, gebėjimus.

VRIN siekia remti veiksmingą trečiųjų šalių piliečių integraciją 7 šalyse partnerėse ir ES lygmeniu. Naudojant VR scenarijus, žaidimų aplinką ir inovatyvias mokymo sesijas.

Mes sukursime:

● Interaktyviąją mokymo programą – su šios programos pagalba bus siekiama suteikti bendruomenėms, valdžios institucijoms, suinteresuotosioms šalims ir mokymo centrams interaktyvų mokymą apie pagrindinių paslaugų ir integracinių įgūdžių ugdymą.

● Internetinę platformą – išsikeliame siekiamybę, kad ši platforma taptų vertingu internetiniu įrankiu, skirtu trečiųjų šalių piliečių mokymuisi ir integracijai.

● Interaktyvų gidą – juo siekiama informuoti apie tikslinės auditorijos poreikius ir situaciją tokiu formatu, kurį būtų lengviau išplatinti platesnei auditorijai.

1.3. Kas mes esame?

Mes esame organizacijos iš įvairių Europos šalių, turinčios skirtingas kompetencijos sritis. Mes bendradarbiaujame su šiuo projektu, nes visi dirbame su trečiųjų šalių piliečiais ir turime bendrą tikslą padėti šiai tikslinei grupei geriau integruotis.

Hello Youth- Švedija www.helloyouth.se

Solidaridad Sin Fronteras – Ispanija www.ssf.org.es

CSI Center for Social Innovation Ltd - Kipras www.csicy.com

Synergasia Energon Politon (Active Citizens) - Graikija www.activecitizens.eu

Lai-Momo Societa Cooperativa Sociale – Italija www.laimomo.it

VSI Diversity Development Group – Lietuva www.diversitygroup.lt

Silversky3D VR technologies LTD.-Kipras www.silversky3d.com

FAAL Dernegi- Turkija www.faal.org.tr

1.4. Šiame vadove naudojamos sąvokos

Trečiųjų šalių pilietis (arba TŠP) – tai asmuo, kuris nėra pabėgėlis ir kuris yra atsidūręs sunkioje padėtyje šalyje, kuri nėra jo šalis.

Pabėgėlis – tai asmuo, kuris pabėgo iš savo šalies dėl didelės žmogaus teisių pažeidimų ir persekiojimo joje rizikos. Grėsmė jo saugumui ir gyvybei buvo tokia didelė, kad jis, jo nuomone, neturėjo kito pasirinkimo, tik išvykti ir siekti apsaugos už savo šalies ribų, nes jo šalies vyriausybė negali ar neketina apsaugoti jo nuo gresiančių pavojų.

Prieglobsčio prašytojas – tai asmuo, kuris išvyko iš savo šalies ir kitoje šalyje siekia apsisaugoti nuo persekiojimo ir didelių žmogaus teisių pažeidimų, tačiau dar nėra teisiškai pripažintas pabėgėliu ir laukia sprendimo dėl savo prieglobsčio prašymo. Teisė prašyti prieglobsčio yra žmogaus teisė. Tai reiškia, kad kiekvienas žmogus turi teisę patekti į šalį.

Papildomą apsaugą gavęs asmuo – tai asmuo, kuris prašo prieglobsčio, bet neatitinka pabėgėlio apibrėžimo, tačiau negali grįžti į savo kilmės šalį dėl rizikos joje patirti didelę žalą.

2 Skyrius: Išsami integracijos problemų šalyse partnerėse analizė

2.1. Migracijos situacija šalyse partnerėse

Švedija

Migracija yra svarbi Švedijos istorijos dalis, siejama tiek su emigracija, tiek su migracija. Švedijos vyriausybė ilgą laiką skiria dėmesį migrantų ir trečiųjų šalių piliečių integracijai, kurios didžiausios dėmesys yra darbo rinkos, švietimo, būsto, kalbų mokymosi ir sveikatos priežiūros srityse. Dėl to, Švedijos politika dažnai vadinama kaip geru pavyzdžiu kitoms valstybėms priimant imigrantus. Tiesa, nors su integracija siekiama socialinės narystės priimančiojoje šalyje, tai kartu ir sukelia etnocentrizmą bei diskriminuojančią praktiką. Ignoruojant asmeninių migrantų gebėjimus, kaip kalbų išmanymas ar kultūrinės kompetencijos turėjimą. Todėl Švedijos tikslas integracijos politikoje yra užtikrinti, kad visiems būtų suteikiamos lygios galimybės ir teisės, nepaisant jų etninės kilmės ar gimimo šalies.

2015 m. Švedija pasiekė aukščiausią imigrantų priėmimo lygį, dėl kurio pasikeitė Švedijos imigracijos ir integracijos politika. 2020 m. užklupus Covid-19 pandemijai, nors Švedija neįvedė griežtų apribojimų ir karantino, šalies sistema patyrė netgi daugiau vėlavimų ir problemų.

Pabėgėlių krizė ir Covid-19 pandemija padarė didelį poveikį visai Švedijos imigracijos sistemai, sveikatos priežiūrai, būstui, švietimui ir kitoms sistemoms. Prašymų išduoti leidimus, pilietybes ir vizas laukimo laikas pailgėjo nuo 3 mėnesių iki 3 metų. Gauti būsto ir darbo vietų tapo dar sunkiau. Dėl to visos Švedijos autoritetingos agentūros buvo pervargusios, o laukimo laikas visais aspektais pailgėjo.

Vėliau, prasidėjus Ukrainos pabėgėlių krizei, imigracijos politika ir sistema buvo dar labiau įtempta. 2022 m. vasario mėn. 55 000 Ukrainos piliečių kreipėsi dėl apsaugos Švedijoje, o šiuo metu 2023 m. birželio mėn. daugiau nei 38 000 vis dar gyvena Švedijoje.

Turkija

Turkija, besidriekianti Europoje ir Azijoje, istoriškai buvo migrantų kilmės, tranzito ir kelionės vieta. Turkija turi vieną didžiausių migrantų kiekių pasaulyje dėl savo geografinės padėties kelyje iš Artimųjų Rytų į Europą ir atvirų karo veiksmų kaimyniniuose Irake, Irane ir Sirijoje. Iki devintojo dešimtmečio Turkija susidūrė su didelėmis kaimyninių musulmonų ir turkų migracijos bangomis, o nuo to laiko ji tapo vis didesnio skaičiaus užsieniečių iš skirtingų regionų paskirties vieta.

Remiantis naujausiais Turkijos pirmininkavimo migracijos valdymui (PMM) duomenimis, nuo 2023 m. Turkijos teritorijoje šiuo metu yra daugiau nei 5,2 mln. užsienio piliečių, o 3,9 mln. iš jų ieško tarptautinės apsaugos. Dauguma yra sirai, kuriems suteiktas laikinosios apsaugos statusas Turkijoje (3 535 898* asmenys: 3 488 373* atvejų miestuose ir 47 525* gyvena stovyklose). Palyginti su praėjusių metų skaičiais, Turkijoje gyvena 201 471 Sirijos piliečiu mažiau. PMM duomenimis, 2022 m. pabaigoje buvo 33 246* kandidatai į tarptautinę apsaugą, iš kurių daugiausiai buvo Afganistano, Irako ir Ukrainos piliečiai.

Dėl didelio migrantų ir pabėgėlių skaičiaus, Turkijoje reikia visapusės humanitarinės pagalbos, migrantų apsaugos ir migracijos valdymo metodų. Turkijos vyriausybės, tarptautinės organizacijos ir humanitarinės organizacijos glaudžiai bendradarbiauja, jog sukurtų visapusišką politiką ir veiklą, skirtą atsakingai valdyti migraciją ir remti galimus gerus jos rezultatus.

Kipras

Kipras dažnai susiduria su migracija dėl savo geografinės padėties, istorinio konteksto ir savo statuso kaip Europos Sąjungos narės valstybės. Konkrečiau, Kipras turi ilgą migracijos istoriją, įskaitant tiek savanorišką migraciją dėl ekonominių priežasčių, tiek priverstinę migraciją dėl konfliktų ir politinio nestabilumo. Tad, šis istorinis kontekstas turėjo įtakos suformavus salos supratimą apie migracijos problemas.

Kipras yra strategiškai įsikūręs Rytų Viduržemio jūroje, todėl natūraliai tapo tašku, kuriuo migravo ir pabėgėliai, keliaujantys iš Artimųjų Rytų, Azijos ir Afrikos į Europą. Kalbant apie integraciją, Kipras stengiasi užtikrinti prieigą prie švietimo, sveikatos priežiūros ir darbo galimybių. Tačiau šios pastangos priklauso nuo individų statuso (migrantas, pabėgėlio statusas, subsidiari apsauga, prieglobsčio prašytojas), o tai remiasi šalies teisine sistema (1951 m. Pabėgėlių konvencija) ir Kipro Pabėgėlių įstatymu. Šalies teisinė sistema buvo sukurta tam, kad galėtų reguliuoti migraciją, prieglobsčio ir pabėgėlių statusus pagal atitinkamus tarptautinius standartus ir ES direktyvas.

Kipras patiria nuolatinį politinio prieglobsčio prašytojų ir pabėgėlių skaičiaus didėjimą, atvykstančių į salą dažniausiai su laivu ir ieškančių apsaugos. Šalis tai apibūdina kaip krizės situaciją. Ne veltui, ši kritinė padėtis sulaukė pripažinimo iš svarbių Europos Sąjungos institucijų, tokių kaip Migracijos ir vidaus reikalų generalinė direkcija, Europos prieglobsčio paramos biuras, FRONTEX ir ES Viduržemio jūros grupė, kurios dabar pripažįsta Kiprą kaip pagrindinę ES šalį pagal politinio prieglobsčio prašytojų skaičių. Taip pat, pastebimas masinės nereguliarios migracijos atvejis JT neutraliosios zonos viduryje, dažnai vadinamos „Žalia linija“, kuri skiria užimtą šalies šiaurinę dalį (turkų kiprų) nuo neužimtosios šalies pietinės dalies (graikų kiprų). Kiprų vyriausybė tai pabrėžė kaip nacionalinės saugumo problemą.

Nuo 2023 m. sausio iki gegužės mėn. visoje Kipro Respublikoje (KR) buvo pateikta 4 828 asmenų prieglobsčio prašymų. Iki 2023 m. gegužės mėnesio pabaigos buvo apie 30 357 besitęsiančių prieglobsčio prašymų, laukiančių sprendimo prieglobsčio tarnyboje. Taip pat, iki 2023 m. kovo mėnesio pabaigos buvo pateikta 4 968 asmenų skundų, laukiančių sprendimo Tarptautinio apsaugos

administraciniam teismui. Iki 2023 m. birželio mėn. KR buvo užregistruoti 16 775 asmenys, turintys tarptautinės apsaugos statusą. Tarp jų 2 728 gavo pabėgėlio statusą, o 14 047 turi papildomos apsaugos statusą.

Didelis skaičius migrantų lėmė sienos saugumo priemonių įgyvendinimą, siekiant valdyti migracijos srautus ir bendrą migracijos politikos peržiūrą. Tai apėmė priemones, skirtas pagerinti sienos saugumą, supaprastinti prieglobsčio procedūras ir sustiprinti bendradarbiavimą su kaimyninėmis šalimis ir ES. Tokios sienos saugumo priemonės yra įtrauktos į ES prieglobsčio sistemą ir Europos Sąjungos prieglobsčio ir migracijos politiką. Kipras bendradarbiauja su agentūromis, tokiais kaip FRONTEX, siekiant valdyti šalies sienas.

Šalis buvo susidūrusi su sunkumais priimant ir tvarkant prieglobsčio prašytojų srautą. Saloje priėmimo centrai dažnai būdavo perpildyti ir sulaukdavo kritikos dėl blogų gyvenimo sąlygų. Kipre nevyriausybinių organizacijų (NVO) ir pilietinės visuomenės grupės atlieka svarbų vaidmenį palaikant migrantus ir pabėgėlius ir gindami jų teises. Šios organizacijos prisideda prie sąmoningumo kėlimo ir su migracija susijusių iššūkių sprendimo, tokių kaip integracijos iššūkiai (ypač NVO). Pabėgėlių, prieglobsčio prašytojų, žmonių su papildoma apsauga ir migrantų integracija į kiprų visuomenę yra didelis iššūkis. Kalbos barjerai, švietimo ir užimtumo galimybės yra pagrindiniai iššūkiai, su kuriais migrantai susiduria kasdien.

Ispanija

Ispanija turi turtingą istoriją, pritraukiančią žmones iš įvairių regionų, įskaitant Lotynų Ameriką, Afriką ir kitas Europos dalis. Tačiau pastarieji įvykiai, tokie kaip COVID-19 pandemija ir ekonominiai svyravimai, turėjo įtakos migracijos srautams, todėl Ispanijoje laikinai sumažėjo imigracijos kiekis. Vienas iš didžiausių iššūkių yra nereguliari migracija, ypač pietinėse pakrantėse ir Kanarų salose. Daugelis migrantų, dažnai iš pietų Afrikos, pavojingomis kelionėmis bando pasiekti Ispaniją laivais ir dažnu atveju – per prekybos žmonėmis mafiją, o tai kelia tiek humanitarinių, tiek saugumo problemų. Ispanijos valdžios institucijos bendradarbiauja su kitomis Europos valstybėmis ir Afrikos šalimis, kad išspręstų pagrindines šios problemos priežastis ir sustiprintų sienų kontrolę.

Nemažai pastangų buvo įdėta skatinti migrantų integraciją į Ispanijos visuomenę. Integracijos programose daugiausia dėmesio skiriama kalbos mokymuisi, darbo mokymuisi ir kultūrinei orientacijai. Nepaisant to, sėkminga integracija tebėra sudėtinga dėl kalbos kliūčių, skirtingo išsilavinimo, socialinių ir ekonominių skirtumų bei rasistinių požiūrių, kurie vis labiau plinta Ispanijos visuomenėje. Ispanija ir toliau įgyvendina priemones, kuriomis siekiama sureguliuoti kai kurių dokumentų neturinčių imigrantų statusą ir palengvinti jų integraciją į visuomenę. Tačiau migracija tebėra ginčytina tema šalyje, ypač ekonominių sąlygų ir užimtumo poreikių kontekste.

Ispanija taip pat atlieka svarbų vaidmenį suteikdama prieglobstį prieglobsčio prašytojams ir pabėgėliams, išvengiant konfliktų ir persekiojimų. Prieglobsčio prašymų skaičius išaugo per pasaulines krizes, veiksmingas migracijos srautų valdymas tebėra iššūkis, reikalaujantis subtilios humanitarinės atsakomybės ir sienų saugumo pusiausvyros.

Integracija ir socialinė sanglauda kelia papildomų iššūkių, todėl tam būtina visapusiška politika, kuri atsižvelgtų į migrantų poreikius, kartu skatintų vietos gyventojų supratimą ir toleranciją. Prieglobsčio prašymų priėmimas ir tvarkymas dar vis yra sudėtingas dėl didelės paklausos ir sistemos perkrovos.

Taigi, Ispanijos migracijos politika susiduria su nuolatiniais iššūkiais, susijusiais su neteisėta migracija, integracija ir prieglobsčio suteikimo procesais. Norint išspręsti šiuos iššūkius, reikia visapusiško ir bendradarbiavimo metodo, įtraukiant Ispanijos vyriausybę ir tarptautinius partnerius.

Italija

Italija iki aštuntojo dešimtmečio pradžios buvo žinoma dėl didelio emigracijos lygio. Tai tęsėsi iki 1972 m., kai šalyje atvykstančių žmonių skaičius ženkliai padidėjo nei išvykstančių. Tačiau devintojo dešimtmečio viduryje atvykėlių skaičius pradėjo ypatingai didėti. Po Berlyno sienos griuvimo ir ES plėtros paskatino didelę migraciją iš Rytų Europos, kol Arabų pavasaris padidino imigraciją iš Šiaurės Afrikos.

Dėl centrinės Italijos padėties Viduržemio jūroje ji tapo pagrindine imigrantų vieta, norinčių patekti į Europą. Didžiausi imigracijos srautai į Italiją atkeliauja iš Balkanų ir Šiaurės Afrikos. Dauguma migrantų į Italiją plaukia per jūrą ir atvyksta Pietų Italijos uostuose, o Lampedūza yra pagrindinis įvažiavimo taškas iš Šiaurės Afrikos. Remiantis 2022 m. IDOS tyrimų ir tyrimų centro imigracijos statistikos duomenimis, didžioji dalis imigrantų kilmės šalys yra iš Afrikos ir Pietų Azijos, iš kurių yra Tunisas, Bangladešas, Egiptas ir Dramblio Kaulo Krantas. Nepaisant didelio atvykstančiųjų skaičiaus, jūrų keliai, kuriais migrantai pasiekia Italiją, yra itin pavojingi – daugybė žuvusiųjų ir dingusių be žinios.

Per pastaruosius du dešimtmečius Italijos migracijos srautų valdymas turėjo daugybę konfliktų ir sudėtingų derybų tiek šalies viduje, tiek Europos Sąjungos lygmeniu. Požiūris į migrantus, atvykstančius į Italiją, svyravo tarp sienų uždarymo ir bendradarbiavimo su kitomis ES šalimis ir ES nepriklausančiomis šalimis. Dėl to migrantų priėmimą Italijoje reguliuojanti sistema yra iki šiol nestabili ir dar vis nėra sukurtos nuoseklios ir veiksmingos valdymo strategijos. Nepaisant iššūkių, Italijos valstybė teikia didelį prioritetą pastangoms tobulinti priėmimo sistemą.

Graikija

Graikija visada priimdavo migrantus ir pabėgėlius iš kitų šalių. Keletą dešimtmečių žmonės iš Albanijos, Rumunijos, Ukrainos ir kitų šalių ieškojo geresnio gyvenimo Graikijoje. Dabar Graikija susidūrė su sudėtingais iššūkiais, kuriuos kelia daugybė migrantų ir pabėgėlių, pradedant nuo Artimųjų Rytų, Šiaurės Afrikos ir Pietų Azijos, ieškančių prieglobsčio ir geresnių galimybių Europoje. Graikija atlieka pagrindinio įėjimo į Europą taško vaidmenį. Graikijos vyriausybė kartu su tarptautinėmis organizacijomis ir nevyriausybinėmis organizacijomis stengiasi valdyti atvykėlių srautus, teikti humanitarinę pagalbą ir užtikrinti tinkamas prieglobsčio procedūras.

Vis dėlto, nuolatinės problemos, tokios kaip perpildytos pabėgėlių stovyklos Egėjo jūros salose, netinkamos patalpos ir užsitęsę prieglobsčio suteikimo procesai, sukėlė susirūpinimą dėl migrantų ir pabėgėlių gyvenimo sąlygų ir teisių. Buvo stengiamasi perkelti asmenis į žemyninę Graikiją ir kitas Europos šalis, tačiau politiniai nesutarimai Europos Sąjungoje sutrukdė sukurti vieningą požiūrį į migrantų situaciją Graikijoje.

Apibendrinant, migrantų padėtis Graikijoje ir toliau kelia didelį susirūpinimą, nes šalis ir toliau priima migrantus ir pabėgėlius. Graikija, kaip vartai į Europą, susiduria su iššūkiais, suteikdama tinkamą pastogę, išteklius ir laiku nagrinėdama prieglobsčio prašymus.

Lietuva

Lietuva, kaip ir daugelis Europos šalių, susiduria su savais migracijos keliamais iššūkiais, kurių istorija atspindi platesnes tendencijas regione ir pasaulyje. Per daugelį metų Lietuva patyrė tiek emigracijos, tiek imigracijos bangas, kurių kiekvieną lėmė unikalūs veiksniai.

Istoriškai Lietuva susidūrė su didele emigracija sovietmečiu, kai daug lietuvių vyko į užsienį ieškodami politinio prieglobsčio ar ekonominių galimybių. 1990 metais atkūrus nepriklausomybę, Lietuvoje įsivyravo iš esmės stabilios ar nežymiai mažėjančios populiacijos tendencija, o dalis išeivių grįžo iš užsienio. Šalis ir toliau kovojo su emigracija dėl ekonominių skirtumų Europos Sąjungoje, o tai lėmė nuolatinį darbo jėgos srautą iš jos į Vakarų Europos šalis.

Pastaraisiais metais Lietuvos migracijos situacija pasikeitė. Rusijai pradėjus didelio masto invaziją į Ukrainą, Lietuva priėmė daug nuo karo bėgančių pabėgėlių. Šalis taip pat tampa vis patrauklesne vieta imigrantams, ypač iš Rytų Europos ir kitur. Šią tendenciją iš dalies lėmė auganti Lietuvos ekonomika, švietimo galimybės, gerėjanti imigracijos politika. Tai taip pat sukėlė dar vieną buvusių gyventojų grįžimo į šalį bangą.

Lietuva taip pat susidūrė su unikaliais migracijos iššūkiais dėl geopolitinių veiksnių. 2021 metais šalyje smarkiai išaugo nereguliarios migracijos iš Baltarusijos srautas, kai sieną kirsti bandydavo šimtai migrantų. Lietuva reagavo sustiprindama savo sienos apsaugą ir bendradarbiavo su ES partneriais situacijai spręsti.

Siekdama efektyviau valdyti migraciją, Lietuva įdiegė įvairias tvarkas, skirtas, be kita ko, integruoti imigrantus į visuomenę, teikti paramą prieglobsčio prašytojams ir susiderinti su ES institucijomis siekiant užtikrinti vieningą požiūrį į migracijos iššūkius.

Migracijos situacija Lietuvoje apskritai tebėra gana nestabili, o pradėjus gilintis, iššūkių, atrodo, tik daugėja. Tačiau vyriausybė glaudžiai bendradarbiauja su visomis suinteresuotomis šalimis, tarptautinėmis organizacijomis ir įvairiomis NVO, kad Lietuvoje užtikrintų efektyvią migracijos politiką.

2.2. Trečiųjų šalių piliečių poreikiai

Šiame straipsnyje nagrinėjami TŠP poreikiai Europoje, daugiausia dėmesio skiriant iššūkiams ir reikalavimams, su kuriais susiduriama atvykus į svetimą šalį ir integracijos proceso metu. Siekiama suteikti išsamų supratimą apie įvairius trečiųjų šalių piliečių poreikių teisinius, socialinius, ekonominius ir kultūrinius aspektus.

Išnagrinėję šiuos poreikius, politikos formuotojai, suinteresuotosios šalys ir pilietinės visuomenės organizacijos gali sukurti veiksmingas strategijas, skatinančias sėkmingą integraciją, užtikrinant trečiųjų šalių piliečių gerovę Europos visuomenėse.

Įvadas

Pastaraisiais dešimtmečiais dėl globalizacijos, konfliktų ir ekonominių skirtumų Europa patyrė didelį trečiųjų šalių piliečių antplūdį. Kadangi Europos Sąjunga (ES) ir jos valstybės narės siekia patenkinti šių asmenų poreikius, labai svarbu suprasti įvairiapusių iššūkius, su kuriais jie susiduria. Šiame gide atskleidžiami esminiai TŠP poreikiai Europoje, įskaitant teisinę apsaugą, prieigą prie paslaugų, įsidarbinimo galimybes, socialinę įtrauktį ir kultūrinę integraciją.

• Teisiniai poreikiai

Teisinė sistema atlieka pagrindinį vaidmenį tenkinant TŠP poreikius. Labai svarbu užtikrinti lengvą prieigą prie teisinės informacijos, sąžiningas ir veiksmingas prieglobsčio suteikimo procedūras ir šeimos susijungimo būdus. Be to, nustačius aiškius legalizavimo, natūralizacijos ir pilietybės būdus, gali padidėti trečiųjų šalių piliečių saugumo, stabilumo ir priklausymo jausmas.

• Prieiga prie paslaugų

Galimybė naudotis pagrindinėmis paslaugomis, tokiomis kaip sveikatos priežiūra, švietimas ir būsto suteikimas yra gyvybiškai svarbi trečiųjų šalių piliečių integracijai. Norint pasiekti sėkmingą integracijos procesą, būtina pašalinti administracines kliūtis ir užtikrinti lygias galimybes naudotis šiomis paslaugomis, nepaisant asmens teisinio statuso. Kalbos mokymosi kursai ir kultūriškai jautrios paslaugos gali palengvinti prieigą prie paslaugų ir padėti įveikti bendravimo ir kultūrinės kliūtis.

• Įsidarbinimo galimybės

Prasmingas įdarbinimas yra esminis dalykas siekiant užtikrinti trečiųjų šalių piliečių integraciją, ekonominę nepriklausomybę ir socialinę sanglaudą. Įvairovę skatinančių darbo vietų kūrimas, kova su diskriminacija ir užsienyje įgytų kvalifikacijų pripažinimas yra esminiai žingsniai tikslo link. Profesinis mokymas, pagalba įsidarbinant ir parama verslumui gali suteikti trečiųjų šalių piliečiams galimybę aktyviai prisidėti prie Europos darbo jėgos.

• Socialinė Įtrauktis

Siekiant skatinti socialinę įtrauktį, reikia stengtis skatinti teigiamą trečiųjų šalių piliečių ir priimančiųjų bendruomenių sąveiką ir tarpusavio supratimą. Bendruomenių centrų steigimas, kultūrų dialogo iniciatyvos ir integracijos programos gali palengvinti socialinę sanglaudą. Antidiskriminacinės priemonės ir informuotumo didinimo kampanijos taip pat yra būtinos norint įveikti stereotipus, ksenofobiją ir rasizmą.

• Kultūrinė integracija

Kultūrinė integracija apima trečiųjų šalių piliečius, kurie priima priimančiosios visuomenės kultūrinės vertybes, normas ir praktiką, išsaugodami savo kultūrinį tapatumą. Kalbų kursai, tarpkultūrinis mokymas ir kultūrinių mainų programos gali skatinti abipusę pagarbą ir supratimą. Skatinimas dalyvauti kultūrinėje ir pramoninėje veikloje ugdo priklausymo jausmą ir socialinę integraciją.

• Šeimos susijungimas

Šeimos susijungimas yra esminis trečiųjų šalių piliečių poreikių aspektas, nes tai turi įtakos jų emocinei gerovei ir socialiniam stabilumui. Šeimos susijungimo procesų palengvinimas, biurokratinių vėlavimų sprendimas ir šeimos narių teisių apsaugos užtikrinimas yra būtini norint skatinti sėkmingą integraciją.

• Pilietinės visuomenės organizacijų įgalinimas

Pilietinės visuomenės organizacijos atlieka svarbų vaidmenį tenkindamos įvairius trečiųjų šalių piliečių poreikius. Tokius kaip įgūdžių stiprinimas, išteklių teikimas ir bendradarbiavimo su valdžios institucijomis palengvinimas. Šios organizacijos siūlo neįkainojamą pagalbą tokiose srityse kaip teisinės konsultacijos, kalbų mokymas ir psichologinė pagalba.

• Psichologinė pagalba

Dėl migracijos streso, atsiskyrimo nuo šeimos ar trauminių išgyvenimų, trečiųjų šalių piliečiai dažnai atvejais gali patirti emocinių ir psichologinių iššūkių. Todėl galimybė gauti konsultavimo ar psichikos sveikatos palaikymo paslaugas gali būti gyvybiškai svarbu.

TŠP dažnai susiduria su dideliais emociniais ir psichologiniais iššūkiais dėl savo migracijos patirties. Šie iššūkiai gali kilti dėl įvairių veiksnių, įskaitant stresą paliekant gimtąją šalį, sunkumus prisitaikant prie naujos kultūros, atsiskyrimo nuo šeimos ir paramos tinklų bei potencialiai traumuojančių patirčių migracijos proceso metu.

Galimybė gauti konsultavimo arba psichikos sveikatos palaikymo paslaugas yra labai svarbi teikiant reikiamą pagalbą trečiųjų šalių piliečiams, susiduriantiems su šiais iššūkiais. Keletas pagrindinių punktų, į kuriuos reikia atsižvelgti teikiant psichologinę pagalbą TCN:

I. Priežiūra: daugelis trečiųjų šalių prieš savo migracijos kelionę arba jos metu galėjo patirti traumuojančių įvykių, tokių kaip smurtas, persekiojimas ar žmogaus teisių pažeidimai. Psichikos sveikatos tarnybos turėtų būti informuotos apie traumas, o tai reiškia, kad jos atpažintų galimą traumos poveikį asmenims ir rūpintųsi jų priežiūra jautriai bei supratingai.

II. Kultūriškai jautrios paslaugos: psichikos sveikatos specialistai ir pagalbos tarnybos turėtų būti jautrios kultūrai ir žinoti unikalius TŠP poreikius ir patirtį. Tai apima kultūrinės kilmės, įsitikinimų ir praktikos, galinčios turėti įtakos psichinei sveikatai ir gerovei, supratimą.

III. Kalbos prieinamumas: labai svarbu teikti psichikos sveikatos paslaugas kalbomis, kurias trečiųjų šalių piliečiai galėtų suprasti ir jomis patogiai bendrauti. Kalbos barjeras gali būti didelė kliūtis, norint gauti veiksmingą psichinės sveikatos pagalbą.

IV. Informavimas ir švietimas: reikėtų dėti pastangas informuojant apie psichinės sveikatos svarbą ir paramos paslaugų prieinamumą. Informacijos ir švietimo apie psichinę sveikatą ir turimų išteklių teikimas gali padėti sumažinti esamą stigmą ir paskatinti trečiųjų šalių piliečius kreiptis pagalbos.

V. Bendruomenės parama: Bendruomenės jausmo ir paramos kūrimas gali būti naudingas sprendžiant TŠP emocinius ir psichologinius poreikius. Tai gali apimti ryšių su kitais trečiųjų šalių piliečiais, paramos grupėmis ar bendruomenės organizacijomis, kurios supranta jų patirtį ir gali sukurti palankią aplinką.

VI. Bendradarbiavimas ir partnerystės: Psichikos sveikatos specialistų, socialinių darbuotojų, bendruomeninių organizacijų ir vyriausybinių agentūrų bendradarbiavimas yra labai svarbus siekiant užtikrinti visapusišką ir koordinuotą paramą užsieniečiams. Dirbdami kartu kaip tarpininkai, gali suteikti savo žinias ir išteklius, kad suteiktų veiksmingesnę paramą.

Norint vykdyti sėkmingą integraciją, taip pat svarbu pripažinti ir spręsti trečiųjų šalių piliečių emocinę ir psichologinę gerovę. Suteikdami konsultavimo ir psichologinės sveikatos paslaugų prieigą, galime padėti trečiųjų šalių piliečiams įveikti kylančius iššūkius ir skatinti jų atsparumą.

- Tinkamas finansavimas ir išteklių paskirstymas

Norint veiksmingai patenkinti įvairius TŠP poreikius, būtinas tinkamas finansavimas ir išteklių paskirstymas. Vyriausybės turėtų skirti pakankamai išteklių integracijos politikai ir programoms, įskaitant švietimą, užimtumą, būsto suteikimą ir socialines paslaugas. Investicijos į ilgalaikės integracijos strategijas yra būtinos siekiant užtikrinti sėkmingą trečiųjų šalių piliečių integraciją.

Išvados

Norint skatinti sėkmingą trečiųjų šalių piliečių integraciją ir socialinę sanglaudą, būtina suprasti ir atsižvelgti į jų poreikius.

2.3. Dabartinės trečiųjų šalių piliečių integracijos spragos

Integracija atlieka svarbų vaidmenį sėkmingai perkeltant ir įtraukiant trečiųjų šalių piliečius, pabėgėlius ir prieglobsčio prašytojus priimančiojoje šalyje. Europa yra populiari vieta prieglobsčio ar geresnio gyvenimo ieškantiems asmenims, ir visos Europos šalys yra įgyvendinusios įvairias integracijos strategijas bei priemones. Nepaisant šių pastangų, integracijos procese vis dar yra spragų, kurias reikia pašalinti. Šio skyriaus tikslas – nustatyti ir aptarti kai kurias dabartines trečiųjų šalių piliečių, pabėgėlių ir prieglobsčio prašytojų integracijos spragas šalyse partnerėse.

Švedija

- Kalbos mokėjimas**

Kalbos mokėjimas yra esminis integracijos veiksnys, nes suteikia asmenims prieigą prie išsilavinimo, įsidarbinimo bei socialinių tinklų kūrimo galimybių. Vienas iš iššūkių, su kuriais susiduriama kalbų kursuose Švedijoje, yra ilgas laukimo laikas. Dėl didelės kalbų mokymo paklausos, užsieniečiams gali tekti ilgai laukti, kol galės lankyti šiuos kursus. Šis laukimas gali trukdyti jų integracijos procesui, nes jie negali įgyti kalbos įgūdžių ir pradėti aktyviai dalyvauti visuomenės gyvenime. Ne tik laukimas, bet ir ribotas kalbų kursų prieinamumas yra didelis iššūkis, ypač kai kuriuose regionuose.

Prieinamumas gali skirtis priklausomai nuo vietos, o asmenys, gyvenantys atokiose vietovėse ar mažesniuose miestuose, gali turėti ribotą prieigą prie kalbų mokymo galimybių. Šis prieinamumo skirtumas gali sukurti nelygias integracijos galimybes skirtinguose Švedijos regionuose.

Sunkumai norint gauti aukštesnio lygio kalbų mokymą yra dar viena problema. Nors pagrindiniai kalbos kursai dažnai yra lengvai prieinami, asmenys, norintys toliau tobulinti savo kalbos įgūdžius ir gauti aukštesnio lygio mokymą, gali susidurti su kliūtimis. Išplėstiniai kalbų kursai, kurie yra būtini norint įgyti aukštesnės kvalifikacijos darbą arba siekti aukštojo išsilavinimo, gali būti riboti arba jiems gali būti taikomi specialūs tinkamumo kriterijai, kuriuos gali būti sunku įvykdyti.

Šių iššūkių pasekmės gali būti itin didelės. Ribotas kalbos mokėjimas trukdo žmonėms veiksmingai bendrauti, suprasti sudėtingą informaciją ir mažina išsilavinimo bei įsidarbinimo galimybes. Tai gali sudaryti kliūtis prasmingai integracijai ir trukdyti bendrai asmenų gerovei bei socialinei įtraukčiai.

Norint pašalinti šias spragas, Švedijai svarbu skirti pakankamai išteklių ir teikti pirmenybę kalbos mokymosi programoms. Tai gali apimti kalbų kursų pajėgumo didinimą, kad būtų sumažintas laukimo laikas, bei pagerinti pačių kalbos kursų prieinamumą mažesniuose rajonuose bei miesteliuose. Be to, tikslinė parama turėtų būti teikiama pažeidžiamoms grupėms, pavyzdžiui, pabėgėliams ir prieglobsčio prašytojams, siekiant palengvinti jų kalbų mokymosi kelią ir padėti jiems įveikti konkrečias problemas, su kuriomis jie gali susidurti.

Be to, partnerystės tarp vyriausybinių organizacijų, švietimo įstaigų ir bendruomeninių organizacijų skatinimas gali padidinti kalbų programų efektyvumą ir pasiekiamumą.

Bendradarbiaujant galima sukurti naujoviškus metodus, pvz., internetinius kalbų kursus, mobiliąsias kalbų mokymosi programas arba bendruomenės vadovaujamas kalbų palaikymo iniciatyvas, kurios gali išspręsti riboto prieinamumo problemas.

Teikdama pirmenybę ir tobulindama kalbos mokymosi programas, Švedija gali suteikti trečiųjų šalių piliečiams, pabėgėliams ir prieglobsčio prašytojams galimybę pagerinti savo kalbos įgūdžius, visapusiškai įsitraukti į visuomenę ir susirasti darbą, o tai lemtų sėkmingesnius individų ir visos visuomenės integracijos rezultatus.

• Įsidarbinimo galimybės

Norint sėkmingai integruotis, būtina patekti į darbo rinką. Nors Švedija ėmėsi iniciatyvų, skatinančių TŠP, pabėgėlių ir prieglobsčio prašytojų užimtumą, vis dar yra daugybę kliūčių. Viena iš esamų kliūčių yra diskriminacija darbo rinkoje. Trečiųjų šalių piliečiai, pabėgėliai ir prieglobsčio prašytojai, ieškodami darbo, dažnai susiduria su išankstiniu nusistatymu ir šališkumu. Ši diskriminacija gali pasireikšti įvairiomis formomis, pavyzdžiui, darbdaviai teikia pirmenybę vietiniams kandidatams, o ne užsienyje gimusiems asmenims, arba diskriminuojanti samdymo praktika dėl pilietybės ar etninės tapatybės.

Toks šališkumas riboja šių asmenų galimybes, trukdo jiems įgyti darbą ir visapusiškai integruotis į darbo rinką.

Kitas iššūkis – užsienio kvalifikacijų ir patirties nepripažinimas. Daugelis TŠP, pabėgėlių ir prieglobsčio prašytojų atsineša vertingų įgūdžių, kvalifikacijos ir darbo patirties iš savo gimtųjų šalių. Tačiau Švedijos darbdaviai gali nepripažinti arba visiškai nesuprasti jų kvalifikacijų. Šis pripažinimo trūkumas gali sukelti nepakankamą užimtumą, kai asmenys yra priversti priimti darbus, kurie neatitinka jų kvalifikacijos ar profesinės patirties. Tai ne tik trukdo jiems išnaudoti visą savo potencialą, bet ir trukdo jų karjerai bei ekonominei integracijai.

Dar viena kliūtis yra ribota parama profesiniam mokymui. Profesinio mokymo ir įgūdžių tobulinimo programos atlieka svarbų vaidmenį didinant asmenų įsidarbinimo galimybes ir palengvinant jų integraciją į darbo rinką. Tačiau trečiųjų šalių piliečių, pabėgėlių ir prieglobsčio prašytojų galimybė dalyvauti tokiuose mokymuose gali būti apribota. Tai gali būti dėl tokių veiksnių kaip kalbos barjerai, informacijos trūkumas apie galimas programas arba sunkumai susiorientuojant komplikuoiose Švedijos profesinio mokymo sistemose.

Nepakankama parama ir ištekliai profesiniam mokymui trukdo asmenims įgyti naujų įgūdžių ar patobulinti turimus, o tai riboja jų įsidarbinimo perspektyvas.

Taip pat, trūksta specialiai TŠP, pabėgėliams ir prieglobsčio prašytojams pritaiktų užimtumo programų. Nors egzistuoja bendros įdarbinimo tarnybos, šios programos dažnai nesugeba išspręsti konkrečius migrantų iššūkius ir poreikius. Į pritaikytas užimtumo programas galėtų būti įtraukta kalbų parama darbo mokymuose, kultūrinė orientacija, mentorystės galimybės ir pagalba įsidarbinant pasirinktoje darbovietėje. Tokių programų nebuvimas reiškia, kad asmenys gali negauti reikiamos paramos, kad galėtų įveikti kliūtis ir veiksmingai integruotis į darbo rinką.

Siekiant pašalinti šias kliūtis, Švedija turėtų priimti visapusiškas strategijas, skirtas kovoti su diskriminacija, gerinti užsienio kvalifikacijų pripažinimą, didinti profesinio mokymo galimybes ir parengti pritaikytas užimtumo programas. Tai galima pasiekti tokiomis priemonėmis kaip:

1. Antidiskriminacinės politikos įgyvendinimas ir vykdymas siekiant užtikrinti lygias galimybes darbo rinkoje trečiųjų šalių piliečiams, pabėgėliams ir prieglobsčio prašytojams.
2. Aiškių ir skaidrių užsienio kvalifikacijų pripažinimo ir jų integravimosi į Švedijos darbo rinką procesų sukūrimas.
3. Profesinio mokymo programų plėtra ir tikslinės paramos teikimas siekiant padėti asmenims įgyti naujų įgūdžių arba patobulinti turimus.
4. Plėtoti pritaikytas užimtumo programas, skirtas konkretiems poreikiams ir iššūkiams, su kuriais susiduria trečiųjų šalių piliečiai, pabėgėliai ir prieglobsčio prašytojai, įskaitant kalbos palaikymą, kultūrinę orientaciją ir mentorystės galimybes.
5. Skatinti darbdavių, švietimo įstaigų ir bendruomeninių organizacijų bendradarbiavimą, siekiant sumažinti atotrūkį tarp darbo ieškančių asmenų ir darbdavių, suteikiant tinklų kūrimo galimybių ir palengvinant įsidarbinimą.

Pašalinus šias kliūtis ir įgyvendindant atitinkamas priemones, Švedija gali sukurti palankesnę darbo rinką, kuri sudarytų geresnes sąlygas TŠP, pabėgėliams ir prieglobsčio prašytojams visapusiškai panaudoti savo įgūdžius, įgyti prasmingą darbą ir sėkmingai integruotis į Švedijos darbo rinką.

• Būstas ir Apgyvendinimas

Įsigyti tinkamą būstą yra didelis iššūkis Švedijoje net švedams, tačiau dar sunkiau tai padaryti yra trečiųjų šalių piliečiams, pabėgėliams ir prieglobsčio prašytojams. Ypatingai gyvenantiems miestuose yra sunku surasti būstą už prieinamą kainą. Dėl šios priežasties daugeliui asmenų tenka ilgai laukti, kol gali prieiti prie visuomeninių būstų, ir dažnais atvejais turi apsigyventi laikinuose ar užpildytuose būstuose. Tokia padėtis gali trukdyti socialinei integracijai, padidinti pažeidžiamumą ir apriboti prieigą prie pagrindinių paslaugų.

Didelė būsto paklausa miestuose ir pasiūlos trūkumas sukuria konkurencingą rinką, kuri neproporcingai daro įtaką pažeidžiamoms gyventojų grupėms, įskaitant TŠP, pabėgėlius ir prieglobsčio prašytojus. Dėl šio trūkumo dažnai tenka ilgai laukti viešųjų būstų, todėl asmenims sunku užtikrinti stabilų ir tinkamą būstą.

Dėl būsto trūkumo, daugelis žmonių yra priversti pasikliauti laikiniais būstais, kurie dažnai yra perpildyti. Ši padėtis gali turėti neigiamos įtakos jų bendrai gerovei ir integracijos perspektyvoms. Tuo labiau, kad tokios gyvenimo sąlygos gali paveikti fizinę ir psichinę sveikatą, padidinti įtampą namų ūkiuose ir trukdyti privatumui bei asmeniniam tobulėjimui.

Neadekvati būsto padėtis taip pat kelia iššūkių socialinei integracijai. Stabilus ir saugus būstas yra svarbus, kad asmenys jaustų priklausymą prie bendruomenės bei užmegztų ryšius tarp įvairių socialinių tinkų. Neturint tinkamo apgyvendinimo, trečiųjų šalių piliečiams, pabėgėliams ir prieglobsčio prašytojams tampa sunkiau užsiimti socialine veikla, gauti vietines paslaugas ir užmegzti ryšius su kaimynais.

Be to, ribotos galimybės įsigyti įperkama būstą gali tęsti pažeidžiamumo ir atskirties ciklą. Neturėdami stabilaus būsto, asmenys gali sunkiai susirasti darbą arba pasinaudoti švietimo ir mokymo galimybėmis, o tai dar labiau trukdo jiems integruotis į visuomenę. Netinkamas būstas taip pat gali prisidėti prie socialinės nelygybės, nes nepalankioje padėtyje esantys asmenys susiduria su papildomomis kliūtimis, siekdami gauti būstą, palyginti su tais, kurie turi daugiau išteklių. Tai ne mažiau turi įtakos ir švietimo sistemai, nes nuolatinis poreikis judėti reiškia būtiną keisti mokyklą ar net darbo vietą.

Švedijoje prieglobsčio prašytojai turi du būsto variantus: apsigyventi priėmimo skyriuje arba pasirūpinti savo apgyvendinimu. Jei jie pasirenka likti priėmimo skyriuje arba pabėgėlių stovykloje (ABO), jie turėtų žinoti apie šiuos dalykus:

1. Pasirinkimo trūkumas: prieglobsčio prašytojai neturi galimybės pasirinkti savo buvimo vietos ir gali būti apgyvendinti toli nuo draugų ir giminių.

2. Galimas perkėlimas: dėl ribotos erdvės prieglobsčio prašytojams gali tekti persikelti į kitą vietą sprendimo suteikti prieglobstį laikotarpiu, o tai gali sukelti stresą.

3. Išlaidos: Jei prieglobsčio prašytojai turi pakankamai lėšų, jie turi sumokėti už apgyvendinimą priėmimo skyriuje. Tačiau jei jie neturi pinigų, jie atleidžiami nuo apmokėjimo.

Kita vertus, prieglobsčio prašytojai taip pat gali pasirūpinti savo apgyvendinimu (EBO) ir apsistoti pas gimines ar draugus. Tačiau reikia atsižvelgti į keletą svarbių aspektus:

1. Atsakomybė už pragyvenimo išlaidas: prieglobsčio prašytojai yra atsakingi už savo pragyvenimo išlaidas, jei jie patys pasirūpina apgyvendinimu.

2. Galimybė grįžti į priėmimo skyrių: Jei paskirto būsto būklė nėra tinkama, prieglobsčio prašytojai gali pasirinkti grįžti į priėmimo skyrių, kuriame yra laisvos vietos.

3. Bendravimas su valdžios institucijomis: prieglobsčio prašytojai privalo pranešti priėmimo skyriui ir Švedijos migracijos agentūrai savo naują adresą, jei nuspręs patys pasirūpinti apgyvendinimu.

Siekiant palengvinti būsto paieškos procesą, yra svetainių, kuriose siekiama suburti prieglobsčio prašytojus ir žmones, kurie gali pasiūlyti kambario nuomą savo namuose. Šios platformos padeda sujungti prieglobsčio prašytojus su galimomis būsto galimybėmis.

Teikdama pirmenybę įperkamam būstui ir įgyvendindama tikslines priemones, Švedija gali sukurti labiau kooperuojančią visuomenę, kuri remtų sėkmingą TŠP, pabėgėlių ir prieglobsčio prašytojų integraciją.

Tinkamas būstas yra ne tik pagrindinė teisė, bet ir esminis pagrindas norint visapusiškai dalyvauti visuomenės gyvenime ir realizuoti savo potencialą.

• Prieiga prie Švietimo

Švietimas yra svarbus TŠP, pabėgėlių ir prieglobsčio prašytojų, ypačingai vaikų ir jaunimo, integracijai ir ateities įsidarbinimo galimybėms. Tačiau dažnai iškyla iššūkių užtikrinant lygias galimybes visiems gauti išsilavinimą.

Pavyzdžiui, vėluojantis priėmimas dėl dokumentų problemų, sunkumų pripažįstant užsienyje įgytas išsilavinimo kvalifikacijas ir ribota pagalba mokantis kalbų mokyklose. Šie veiksniai gali stabdyti švietimo pažangą ir trukdyti ilgalaikiams integracijos rezultatams.

Vienas iš pagrindinių iššūkių yra uždelsta registracija dėl dokumentacijos procesų. TŠP, pabėgėliai ir prieglobsčio prašytojai gali susidurti su sunkumais pateikdami dokumentus, reikalingus registruojantis į švietimo įstaigas. Problemos gali kilti dėl tokių veiksmų kaip perkėlimas, dokumentų praradimas arba neturėjimas prieigos prie oficialių įrašų. Tad, vaikai ir jaunuoliai dažniausiai patenka į mokyklas vėliau, kas dažniausiai sukelia didesnius iššūkius prisitaikant prie švietimo sistemos ir socialinės integracijos.

Kita ne mažesnė kliūtis yra užsienio išsilavinimo kvalifikacijų pripažinimas. Daugelis trečiųjų šalių piliečių, pabėgėlių ir prieglobsčio prašytojų yra įgiję išsilavinimą savo gimtosiose šalyse, tačiau Švedijoje jų kvalifikacija gali būti nepripažįstama. Tai žymiai apsunkina gauti tinkamas švietimo galimybes, ir tuo pačiu lemia nepakankamą įgūdžių ir žinių panaudojimą.

Galiausiai, ribota parama kalbų mokymuisi švietimo įstaigose taip pat kelia kliūčių gauti išsilavinimą. Kalbos mokėjimas yra labai svarbus akademinėi sėkmei ir socialinei integracijai. Tačiau mokyklos dažnai susiduria su iššūkiais, teikdamos tinkamą kalbos pagalbą negimtakalbiams, kas vėliau jiems galimai trukdo visapusiškai dalyvauti klasės veikloje ir bendrauti su bendraamžiais.

Siekiant spręsti šiuos iššūkius ir užtikrinti vienodas galimybes gauti išsilavinimą, labai svarbu įgyvendinti priemones, kurios teikia pirmenybę TŠP, pabėgėlių ir prieglobsčio prašytojų švietimo poreikiams. Tam išspręsti yra pateiktos strategijos:

- 1. Registracijos procedūrų supaprastinimas:** lanksčių registracijos procesų įgyvendinimas, atsižvelgiant į unikalias trečiųjų šalių piliečių, pabėgėlių ir prieglobsčio prašytojų aplinkybes, įskaitant laikiną arba nepabaigtą dokumentaciją.
- 2. Užsienyje įgytų kvalifikacijų pripažinimas:** užsienio išsilavinimo kvalifikacijų vertinimo ir pripažinimo procedūrų sukūrimas, suteikiantis galimybę asmenims tęsti mokslus atitinkamu lygiu.
- 3. Kalbos palaikymo programos:** pagalbos suteikimas nustatytos kalbos mokymuisi mokyklose, pvz., specializuotos kalbos pamokos arba pagalbiniai mokytojai, siekiant palengvinti kalbos įsisavinimą ir integraciją į švietimo sistemą.
- 4. Sujungimo programos ir pagreitintas mokymasis:** sujungiamųjų programų ar pagreitinto mokymosi iniciatyvų kūrimas, siekiant padėti TŠP, pabėgėliams ir prieglobsčio prašytojams pasivyti praleistą mokymosi medžiagą ir užpildyti visas žinių spragas.
- 5. Kultūrinis jautrumas ir įtraukianti praktika:** kultūriškai jautrios ir įtraukiančios švietimo aplinkos, kuriose būtų vertinama įvairovė, gerbiama skirtinga kultūrinė aplinka ir skatinama socialinė mokinių integracija.
- 6. Bendradarbiavimas ir partnerystės:** švietimo įstaigų, vyriausybinių agentūrų ir bendruomenės organizacijų bendradarbiavimo palengvinimas, siekiant dalintis ištekliais, patirtimi ir geriausia praktika remiantis trečiųjų šalių piliečių, pabėgėlių ir prieglobsčio prašytojų švietimą.

Spręsdama šiuos iššūkius, Švedija gali užtikrinti lygias galimybes gauti išsilavinimą trečiųjų šalių piliečiams, pabėgėliams ir prieglobsčio prašytojams, kad jie galėtų tobulinti savo potencialą, įgyti reikiamų įgūdžių ir pagerinti ilgalaikius integracijos rezultatus. Švietimas yra neatsiejama priemonė palengvinant migrantų sėkmingą integraciją į visuomenę.

• Socialinės integracijos ir paramos tinklai

Socialinių ryšių ir paramos tinklų kūrimas yra būtinas sėkmingai integracijai. Tačiau TŠP, pabėgėliai ir prieglobsčio prašytojai dažnai susiduria su iššūkiais užmegzdami prasmingą socialinę sąveiką ir ryšius su priimančiąja bendruomene.

Prie to prisideda kalbos barjerai, kultūriniai skirtumai ir tikslinių programų ar veiklos, skatinančios socialinę integraciją, trūkumas.

Socialinių ryšių ir paramos tinklų svarba sėkmingai trečiųjų šalių piliečių, pabėgėlių ir prieglobsčio prašytojų integracijai bei prasmingų santykių su priimančiąja bendruomene kūrimas yra labai svarbus skatinant priklausymo jausmą ir socialinę integraciją. Tačiau užmegzti šiuos ryšius gali trukdyti keli iššūkiai:

- 1. Kalbos barjeras:** kalba vaidina svarbų vaidmenį bendraujant ir esant socialinėje sąveikoje. Kalbos barjerai gali trukdyti TŠP, pabėgėliams ir prieglobsčio prašytojams veiksmingai bendrauti su priimančiosios bendruomenės nariais, kas apriboja jų socialinio įsitraukimo ir ryšių galimybes.

2. Kultūriniai skirtumai: kultūriniai skirtumai, įskaitant normas, vertybes ir papročius, gali kelti iššūkių formuojant socialinius ryšius. Supratimo apie kultūrinę praktiką trūkumas gali sudaryti kliūtis kurti santykius ir suprasti skirtingų bendruomenių vertybes bei normas.

3. Tikslinių programų ir veiklų trūkumas: socialinę integraciją ir skirtingų bendruomenių sąveiką skatinančių tikslinių programų ir veiklų nebuvimas gali trukdyti socialinių ryšių kūrimo procesui. Struktūrizuotų bendravimo, kultūrinių mainų ir bendruomenės renginių galimybių suteikimas gali padėti įveikti atotrūkį ir skatinti supratimą tarp trečiųjų šalių piliečių, pabėgėlių, prieglobsčio prašytojų ir priimančiosios bendruomenės.

Norint spręsti šiuos iššūkius ir skatinti socialinę integraciją, svarbu apsvarstyti šias priemones:

1. Kalbos palaikymas: kalbų mokymosi galimybių ir kalbų palaikymo paslaugų teikimas gali padėti trečiųjų šalių piliečiams, pabėgėliams ir prieglobsčio prašytojams įveikti kalbos barjerus ir veiksmingai bendrauti su priimančiąja bendruomene.

2. Kultūrinės orientacijos programos: kultūrinės orientacijos programų, kurios suteikia informacijos apie Švedijos kultūrą, vertybes ir socialines normas, siūlymas gali padėti asmenims suprasti priimančią bendruomenę ir palengvinti sklandesnę socialinę sąveiką

3. Bendruomenės dalyvavimo iniciatyvos: kuriant platformas ir veiklą, skatinančią trečiųjų šalių piliečių, pabėgėlių, prieglobsčio prašytojų ir priimančiosios bendruomenės sąveiką ir bendradarbiavimą, galima sustiprinti socialinius ryšius ir skatinti tarpkultūrinį supratimą. Šios iniciatyvos gali apimti bendruomenės renginius, savanorių programas, sporto klubus ir kultūrinių mainų programas.

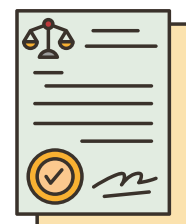
4. Paramos grupės ir mentorystės programos: paramos grupių ir mentorystės programų, kurios sujungia TŠP, pabėgėlius ir prieglobsčio prašytojus su priimančiosios bendruomenės nariais, steigimas gali suteikti gairių, paramos ir socialinės integracijos galimybių.

5. Bendradarbiavimas su bendruomeninėmis organizacijomis: bendradarbiavimas su vietos bendruomenės organizacijomis, NVO ir kultūros asociacijomis gali panaudoti jų patirtį ir išteklius, kad būtų palengvinta socialinė integracija ir būtų sukurtos įtraukiosios erdvės sąveikai ir ryšiams.

Įveikiant kalbos barjerus, skatinant kultūrinį supratimą ir įgyvendinant tikslines programas bei veiklas, Švedija gali sukurti aplinką, kuri skatina socialinius ryšius ir remia sėkmingą TŠP, pabėgėlių ir prieglobsčio prašytojų integraciją. Šių santykių kūrimas ne tik pagerina atvykėlių gerovę ir socialinę integraciją, bet ir praturtina priimančią bendruomenę, skatindamas įvairovę, kultūrinius mainus ir tarpusavio supratimą.

• Teisinių procesų vėlavimas ir apribojimai

Didelį susirūpinimą migrantams kelia teisinių bylų nagrinėjimo vėlavimas. Dažnai tenka ilgai laukti sprendimo dėl gyvenamosios vietos, vizos, pilietybės bei suteikiamo statuso. Tai gali lemti asmenų nenorą integruotis priimančioje šalyje.

Ilgas delsimas taip pat gali trukdyti kreiptis į teismą, nes asmenys gali susidurti su iššūkiais rinkdami įrodymus, palaikydami teisinį atstovavimą ir laiku spręsdami bylas. Taip pat yra teisinių kliūčių, kurios trukdo arba apsunkina pabėgėlių ir TŠP prieigą prie daugelio integruotų sistemų, tokių kaip švietimas bei darbo rinka.

Turkija

• **Kalbos barjeras**

Kalbos žinios yra būtinos norint sėkmingai integruotis į visuomenę. Daugelis trečiųjų šalių piliečių, pabėgėlių ir prieglobsčio prašytojų atvykę gali nekalbėti turkiškai, kas sumažina galimybes įgyti išsilavinimo, dirbti ar naudotis pagrindinėmis paslaugomis. Turkijoje vyrauja didelė kalbų kursų pasiūla, tačiau norint padėti mokytis naujos kalbos, naujokams, reikia kur kas daugiau mokymų ir paramos. Investicijos į kalbų mokymą turi teigiamos įtakos socialinei ir ekonominei integracijai. Taip pat investavimas į kalbų mokymą pagerina migrantų gebėjimą veikti visuomenėje.

• **Įsidarbinimo galimybės**

Migrantai ir pabėgėliai susiduria su diskriminacija socialiniame ir ekonominiame gyvenime. Jiems sunku gauti darbą dėl savo pilietybės ir padėties Turkijoje. Jei jie gauna darbą, jų atlyginimai yra žymiai mažesni, palyginti su Turkijos piliečiais. Daugelis pabėgėlių dirba darbus, kurie neatitinka jų kvalifikacijų ar patirties lygio. Svarbu paminėti, jog Turkija turi institucijas, kurios gali rasti darbą savo piliečiams, pavyzdžiui, *İŞKUR*. Tačiau šioms įstaigoms nepavyksta rasti darbo pabėgėliams ir migrantams. Pabėgėlių dalyvavimas darbo rinkoje yra būtinas jų gyvenimui. Be to, valdžia ir asociacijos turėtų padėti susirasti tinkamą darbą, jog darbo paieškos patirtis taptų prieinama kiekvienam pabėgėliui ir migrantui. Pabėgėlių ir migrantų įdarbinimas padidins ekonominę gerovę Turkijoje. Kita vertus, Turkija sieja daug asociacijų su pabėgėliais ir migrantais, tokiais kaip Asociacija už solidarumą su pabėgėliais ir imigrantais (Sığınmacılar ve Göçmenlerle Dayanışma Derneği).

• **Būstas ir apgyvendinimas**

Dėl esamos infliacijos daugėja būsto ir apgyvendinimo problemų. Turkijoje labai sunku rasti būstą už prienamą kainą. Kai kuriose vietose nėra pakankamai apgyvendinimo pabėgėliams ir migrantams. Šios vietos nėra klestinčios ir turi labai daug higienos problemų. Kiekvienam piliečiui įtakos turi infliacija ir didelės nuomos kainos. Tačiau pabėgėliai ir migrantai nukenčia daug labiau nei kiti, nes jie yra mažuma. Kita problema yra ta, kad nuomotojai nenori nuomotuoti būsto pabėgėliams. Dėl šios padėties pabėgėliams labai sunku integruotis. Tad, Turkija turėtų padėti pabėgėliams ir migrantams rasti būstą ir teikti finansinę paramą bei stengtis integruoti pabėgėlius.

Taigi, būsto ir integracijos problemos, su kuriomis susiduria TŠP Turkijoje, yra glaudžiai tarpusavyje susiję ir reikalauja holistinio požiūrio. Įgyvendindama politiką, kurios pagalba būtų skatinama įtrauktis, įperkamas ir lygus požiūris, Turkija gali sukurti aplinką, kurioje pabėgėliai turėtų galimybę kurti naują gyvenimą, prisidėti prie visuomenės ir ugdyti priklausymo jausmą.

- **Švietimas**

Švietimas vaidina itin svarbų vaidmenį, nes jis integruojamas į kasdienį gyvenimą. Tai pagrindinė kiekvieno asmens teisė. Švietimo srityje migrantai susiduria su daugybe iššūkių, ypač kalbos barjerai, trukdančiais veiksmingai bendrauti tarp mokytojų ir mokinių. Todėl daugeliui mokinių migrantų iškyla sunkumų suprasti pamokas bei kitas mokyklinės veiklas. Ekonominiai sunkumai taip pat kelia iššūkį, nes kai kurios šeimos negali finansiškai leisti savo vaikų į mokyklą, todėl jie atsisako formalaus išsilavinimo ir vietoj to pasirenka dirbti. Norint tai išvengti, Turkija turėtų imtis būtinų ekonominių priemonių. Tam gali būti suorganizuojamos specialios kalbos palaikymo programos, kurios padėtų pabėgėlių studentams greičiau išmokti turkų kalbą. Tokios programos pagerintų studentų kurso turinio supratimą ir bendravimo įgūdžius. Finansinė pagalba gali būti teikiama šeimoms, susiduriančioms su ekonominiais sunkumais, dėl kurių jų vaikai negali lankyti mokyklos. Toks finansavimas gali paskatinti vaikus tęsti mokslus ir įgyti išsilavinimą.

- **Socialinės integracijos ir paramos tinklai**

Socialinės integracijos procesas ir prieiga prie paramos tinklų pabėgėliams Turkijoje dažnai susiduria su keliais iššūkiais. Daugelis į Turkiją atvykstančių pabėgėlių yra kilę iš skirtingų kultūrų. Turkiškai nekalbantiems pabėgėliams sunku integruotis, todėl kalbos mokymo programos yra labai svarbios. Taip pat, kai kurie pabėgėliai gali susidurti su vietinių gyventojų atskirtimi, diskriminacija ar išankstiniu nusistatymu. Tai gali turėti neigiamos įtakos jų pastangoms integruotis į visuomenę. Todėl manoma, kad reikia didinti visuomenės sąmoningumą, siekiant paremti Turkijoje gyvenančių pabėgėlių socialinę integraciją. Šias problemas įveikti reikalingos įvairios priemonės, pavyzdžiui, kalbų mokymasis, ekonominė parama, informuotumo didinimas ir prieinami paramos tinklai. Šios pastangos gali padėti pabėgėliams sėkmingai integruotis į visuomenę ir kurti geresnį gyvenimą.

- **Teisinių procesų vėlavimas ir teisiniai apribojimai**

Viena iš problemų, su kuria susiduria pabėgėliai Turkijoje, yra lėtas teisinių bylų apdorojimas ir teisiniai apribojimai. Prieglobsčio prašytojams gali tekti ilgai laukti atsakymo dėl leidimo dirbti ar socialinių paslaugų gavimo. Tokie veiksniai potencialiai kenkia pabėgėlių integracijai į visuomenę ir jų saugumui. Priemonės apima greitą ir nešališką prieglobsčio prašymų nagrinėjimą, teisinių suvaržymų peržiūrą ir teisinės informacijos teikimą pabėgėliams. Šios priemonės gali padėti pabėgėliams apginti savo teises ir pagerinti jų integraciją į visuomenę.

Kipras

- **Kalbos barjeras**

Kalba gali būti didelė integracijos kliūtis. Daugeliui trečiųjų šalių piliečių gali būti sunku patekti į kalbų kursus, ypač tiems, kurie nemoka anglų arba graikų – dviejų oficialių Kipro kalbų. Kalbų pamokų prieinamumas yra ribotas, net jei kai kurios NVO siūlo

kalbos pamokas nemokamai. Už vyriausybės siūlomus užsiėmimus dažnai mokama tam tikra mokėjimo suma, kurios daugelis trečiųjų šalių piliečių negali sumokėti dėl ribotų / neegzistuojančių finansinių išteklių. Be to, yra TŠP, kurie nežino apie šias kalbų pamokas, todėl susiduriama su kitais iššūkiais ieškant informacijos apie galimus kalbų kursus. Kalbos programos informacija gali būti nepasiekiama. TŠP, kurie laisvai nekalba angliškai ar graikiškai, gali susidurti su sunkumais gauti pagrindines paslaugas, bendrauti su valdžios institucijomis, ieškoti darbo ar dalyvauti bendruomenės veikloje. Tad kalbos barjeras gali apimti ne tik kalbos mokymąsi. Kalba yra pagrindinis veiksnys, lemiantis jų galimybes gauti išsilavinimą, užimtumą ir socialines paslaugas. Tai gali trukdyti TŠP integruotis į Kipro visuomenę.

Siekdamos išspręsti šias problemas, ir NVO, ir ypač vyriausybė turėtų skatinti tolesnę kalbų mokymo programų plėtrą nemokamai. Reikėtų dėti pastangas, kad informacija apie galimas kalbų programas būtų paskleista trečiųjų šalių piliečiams per bendruomenės centrus, NVO ir vyriausybines agentūras. Pagalbinės paslaugos, pvz., vertėjų žodžiu ir vertimo raštu paslaugos, gali būti prieinamos siekiant padėti trečiųjų šalių piliečiams orientuotis įvairiais gyvenimo aspektais, ypač administracinių procedūrų metu. Kultūrinių mainų programų ir bendruomenės iniciatyvų, skatinančių trečiųjų šalių piliečių ir vietos gyventojų sąveiką, gali padėti sugriauti kalbos ir socialines kliūtis.

• Įsidarbinimo galimybės

Trečiųjų šalių piliečiai gyvenantys Kipre dažnai patiria sunkumų ieškant darbo, įskaitant diskriminaciją dėl tautybės ir etninės kilmės. Darbdavių šališkumas ir stereotipai dažnai lemia nevienodą požiūrį. Administracinių procesų kompleksškumas, kvalifikacijų pripažinimas ir daug laiko reikalaujanti procedūra turi įtakos jų darbo galimybėms. Kai kurie trečiųjų šalių piliečiai tam tikruose sektoriuose randa mažai darbo vietų, kas pablogina jų padėtį. Sudėtingos administracinės procedūros ir uždelstas kvalifikacijų pripažinimas apsunkina įsidarbinimo galimybes. Maži atlyginimai, riboti tinklai ir išnaudojama darbo praktika dar labiau trukdo jų ekonominei gerovei. Taip pat, asmeniniai ryšiai dažnai atlieka pagrindinį vaidmenį įdarbinant, ko pradžių trečiųjų šalių piliečiai neturi. Tiesa, kai kurie TŠP gali būti išnaudojami dėl savo pažeidžiamos padėties, dažnai sutinkant su nestandartinėmis sąlygomis. Šią situaciją gali pabloginti darbo kultūros šališkumas ir išankstiniai nusistatymai.

Siekdama išspręsti šias problemas, vyriausybė gali sustiprinti kovos su diskriminacija įstatymus ir reglamentus, siekdama užtikrinti, kad trečiųjų šalių piliečiai turėtų vienodas galimybes įsidarbinti ir nebūtų diskriminuojami dėl migranto statuso.

Suteikus TŠP galimybes tobulinti įgūdžius ir mokytis kalbų, gali padidėti jų įsidarbinimo galimybės. Būtų siūlomi kalbų kursai ir profesinio mokymo programos, pritaikyti TŠP poreikiams. Vyriausybė turėtų skatinti darbdavius dalyvauti įvairovės ir įtraukties iniciatyvose,

kurios gali padėti kovoti su diskriminacija ir skatinti įtrauktesnę darbo rinką. Taip pat, teikdami pagalbos paslaugas, tokias kaip pagalba įsidarbinant, karjeros konsultacijos ir mentorystės programos, gali padėti trečiųjų šalių piliečiams naršyti darbo rinkoje ir kurti profesinius tinklus. Galiausiai, vyriausybė turėtų užtikrinti, kad būtų vykdomi darbo įstatymai ir kad TŠP nebūtų išnaudojami darbo praktika, kuri yra būtina jų apsaugai ir gerovei.

• Būstas ir Apgyvendinimas

Vienas iš pagrindinių iššūkių, su kuriais susiduria trečiųjų šalių piliečiai Kipre, yra būsto įperkamumas. Daugumose vietose būsto išlaidos gali būti pernelyg didelės. TŠP, ypač turintys ribotus finansinius išteklius, sunkiai randa būstą, atitinkantį jų biudžetą. Kadangi prie nuomos išlaidų įeina sąskaitos ir mokėtinos komunalinės paslaugos, trečiųjų šalių piliečiams yra ypatingai sunku, jeigu uždarbis yra menkas. Dėl to TŠP dažnai turi tenkintis nekokybišku ar perpildytu būstu, nes nėra kitų galimybių. Kita svarbi problema yra diskriminacija būsto rinkoje. TŠP gali susidurti su diskriminacija dėl savo pilietybės, etninės priklausomybės ar migranto statuso, kai bando išsinuomoti ar įsigyti būstą. Kai kurie nuomotojai ar nekilnojamojo turto savininkai gali nenorėti nuomotis TŠP dėl šališkumo ar stereotipų. Dėl to TŠP gali turėti ribotą prieigą prie informacijos apie galimus būsto variantus ir savo, kaip nuomininkų, teises. Jie gali nežinoti apie organizacijas ar agentūras, kurios gali teikti paramą ar teisinę pagalbą diskriminacijos dėl būsto ar ginčų atvejais. Paramos ir informacijos trūkumas taip pat akivaizdus bendroje būsto nuomos paieškoje bei nuomininkų lūkesčiuose.

Siekdama išspręsti šias problemas, vyriausybė gali įgyvendinti įperkamo būsto programas, skirtas konkrečiai trečiųjų šalių piliečiams, taip pat sustiprinti kovos su diskriminacija įstatymus ir vykdymo užtikrinimo mechanizmus būsto srityje, padėti kovoti su diskriminacija dėl pilietybės ar migranto statuso. TŠP turėtų būti suteikta informacija apie jų būsto teises, nuomos įstatymus ir paramos nuomininkams paslaugas keliomis kalbomis. Vykdam būsto paieškos procesą trečiųjų šalių piliečiams turėtų būti teikiamos kalbos pagalbos ir vertimo paslaugos, siekiant padėti įveikti kalbos barjerus ir užtikrinti, kad jie suprastų nuomos sutartis ir savo teises.

• Prieiga prie švietimo

Kipre pradinis ugdymas yra privalomas visiems vaikams, įskaitant trečiųjų šalių piliečius. Tačiau norint gauti išsilavinimą dažnai tenka susidurti su iššūkiais dėl kalbos barjerų, informacijos spragų ir dokumentacijos nesklandumų. TŠP vaikams dažnai kyla sunkumų dėl kalbos lygio, kuris trukdo suprasti pamokas ir bendrauti. Pablogina ir tai, kad pagalbinių kalbų pamokų valstybinėse jaunesniosiose mokyklose nėra, tad vaikams kalbos prieiga yra netgi sunkesnė.

Trečiųjų šalių piliečių šeimoms dažnai trūksta žinių apie Kipro švietimo sistemą, priėmimo procedūras ir studentų teises, todėl kyla nesusipratimų ir baigiasi vaikų nelankymu arba anksti išeina iš mokyklos. Norint užsiregistruoti į mokyklas, dažnai reikia specialių dokumentų, tai yra iššūkis šeimoms, atsidūrusiems sudėtingoje teisinėje situacijoje arba perkeltoms šeimoms. Neaiškus teisinis statusas, pavyzdžiui, laukiami sprendimai dėl prieglobsčio, gali sutrukdyti gauti išsilavinimą, dėl nepakankamos informacijos apie teisėtą gyvenamąją vietą ir dokumentų.

Apskritai, trečiųjų šalių vaikai gali patirti išsilavinimo skirtumą dėl kalbos lygio skirtumo ir nepakankamos paramos jų konkretiems poreikiams. Kas vėliau suprastina jų išsilavinimą ir apriboja galimybes. Ne tik tai, bet diskriminacija ir patyčios mokyklose dėl tautybės, etninės priklausomybės ar migranto statuso, sukuria priešišką mokymosi aplinką, kuri neigiamai veikia jų akademinę ir emocinę gerovę.

Siekdama išspręsti šias problemas, Kipro vyriausybė turėtų teikti privalomas kalbos palaikymo programas ir tėvams, ir vaikams, kurios būtų nemokamos (anglų ir (arba) graikų kalbos), padėtų asmenims įveikti kalbos atotrūkį ir integruotis į klasę. Užtikrinti, kad informacija apie švietimo sistemą ir registracijos procedūras būtų prieinama TŠP šeimoms, būtų plačiai skleidžiama ir gerai žinoma.

Išversti svarbius dokumentus į kelias kalbas, kad būtų lengviau suprantami. Vykdyti antidiskriminacinius įstatymus mokyklose ir įgyvendinti kovos su patyčiomis politiką, kad apsaugotumėte TŠP nuo priekabiavimo ir diskriminacijos. Treniruoti mokytojus ir mokyklos darbuotojus apie kultūrinės kompetencijas, kad būtų sukurta skatinanti įsitraukti ir palanki ugdymo aplinka. Siūlyti paramos paslaugas TŠP studentams ir jų tėvams, įskaitant konsultavimo ir mentorystės programas, kad padėtų jiems susigaudyti švietimo sistemoje ir susidoroti su iškylančiais sunkumais.

- **Socialinė įtrauktis, integracija ir paramos tinklai**

Kalbos ugdymas yra būtinas ne tik norint gauti pagrindines paslaugas, bet ir užmegzti socialinius ryšius. Kalba vaidina svarbų vaidmenį ugdant TŠP gebėjimą užmegzti socialinius ryšius. TŠP, kurie laisvai nekalba angliškai ar graikiškai, gali būti sunku bendrauti su kaimynais, mokytojais, sveikatos priežiūros paslaugų teikėjais ir kitais bendruomenės nariais. Tai gali sukelti socialinę izoliaciją ir trukdyti jų bendrai integracijai, ko pasekoje sukuriama vienišumo ir atskirties jausmas. Taip, kalbos barjerai gali sukurti didelių kliūčių bandant užmegzti socialinius ryšius. TŠP gali sunkiai dalyvauti pokalbiuose, susirasti draugų ar dalyvauti bendruomenės veikloje. Tai gali trukdyti jų bendruomenės priklausymo jausmui ir integracijai. Taip pat, manomai susiduria su sunkumais, kai jiems reikia bendrauti su vietos valdžios institucijomis, sveikatos priežiūros paslaugų teikėjais ar socialinėmis tarnybomis. Dėl nepakankamų kalbos įgūdžių gali būti sudėtinga efektyviai bendrauti, gauti reikiamas paslaugas arba suprasti svarbią informaciją, susijusią su jų teisėmis ir pareigomis. Taigi, trečiųjų šalių piliečiai gali susidurti su iššūkiais, susijusiais su Kipro kultūrinių ir socialinių normų supratimu ir prisitaikymu prie jų.

Siekiant išspręsti šias problemas, turėtų būti skatinamos bendruomenės iniciatyvos, skatinančios trečiųjų šalių piliečių ir vietos gyventojų sąveiką. (pvz., kultūrinių mainų programos, socialiniai renginiai ir kaimynystės veikla), kurie sustiprins socialinius ryšius. Teikti pagalbos paslaugas, pvz., vertimo žodžiu ir vertimo paslaugas, kad padėtų trečiųjų šalių piliečiams veiksmingai bendrauti su sveikatos priežiūros paslaugų teikėjais, vyriausybėmis agentūromis ir mokyklomis.

- **Prieiga prie sveikatos priežiūros ir psichinės sveikatos**

Kipro trečiųjų šalių piliečiai dažnai patiria sunkumų gauti sveikatos priežiūros paslaugas dėl imigracijos statuso, kalbos kliūčių ir nepakankamo informavimo apie sveikatos priežiūros sistemą. Teisinis neapibrėžtumas, pavyzdžiui, prieglobsčio prašytojų statusas, apsunkina prieigą dėl gyvenamosios vietos reikalavimų ir dokumentacijos problemų. Kalbos mokėjimo trūkumai trukdo veiksmingai bendrauti su sveikatos priežiūros paslaugų teikėjais, todėl gali būti atidėtas būtinas gydymas. Taip pat, trečiosioms šalims gali trūkti informacijos apie sveikatos priežiūros sistemą, savo teises ir kur gauti paslaugas, todėl gali vėluoti kreiptis medicininės priežiūros. Psichikos sveikatos parama TŠP, kuri dažnai reikalinga skubiai, gali būti nelengvai prieinama arba kultūriškai tinkama. Kultūrinis sveikatos priežiūros specialistų nejautrumas dar labiau apsunkina situaciją. Ne mažiau tai, kad TŠP sveikatos priežiūros sistemoje gali patirti stigmą ir diskriminaciją dėl tautybės, etninės priklausomybės ar migranto statuso, kas atbaido juos kreiptis skubiai pagalbai. Išsamios sveikatos priežiūros informacijos, kultūriškai kompetentingų paslaugų užtikrinimas ir kova su diskriminacija yra būtini, kad trečiųjų šalių piliečiai galėtų gauti vienodas sveikatos priežiūros paslaugas.

- **Procesų vėlavimas ir teisiniai apribojimai**

Dėl ilgų biurokratinių procesų, vizų ir leidimo gyventi prašymų procedūrų, trečiųjų šalių piliečiai gali gauti gana vėlai leidimą teisėtai gyventi ir dirbti Kipre. Tuo labiau, kad teisiniai apribojimai ir besikeičianti imigracijos politika irgi gali turėti įtakos jų statusui ir teisėms. Prašydami vizų ir leidimų gyventi Kipre TŠP dažnai susiduria su ilgais ir sudėtingais biurokratiniais procesais. Šiuose procesuose reikia pateikti daugybę dokumentų, eiti į pokalbius ir susidoroti su administraciniais sunkumais, dėl kurių vėluojama gauti būtinus teisinius dokumentus gyventi ir dirbti šalyje. Dėl tokių vėlavimų ir komplikacijų, trečiųjų šalių piliečiai dažnai gali lieka be būtinų dokumentų. To pasekmė, sukelia pavojų jų teisiniam statusui, o tai dar labiau paveikia jų bendrąsias teises ir galimybes įsidarbinti, gyventi, sveikatos priežiūros, išsilavinimo ir kt. Kai kuriais atvejais, dėl teisinių apribojimų ir delsimo apdoroti trečiųjų šalių piliečius gali būti pažeidžiami darbdavių ar nuomotojų, kurie gali pasinaudoti neaiškiu teisiniu statusu, diskriminacija, išnaudojimas arba piktnaudžiavimas. Dėl to gali būti pažeistos darbo teisės ir teisės į būstą. Galiausiai, delsimas nagrinėti prašymus dėl šeimos susijungimo gali sukelti šeimos išsiskyrimą. Trečiųjų šalių piliečiai, dėl sudėtingų ir daug laiko reikalaujančių procedūrų gali išgyventi ilgą išsiskyrimo laikotarpį, kol prie jų prisijungs šeimos nariai.

Siekiant išspręsti šias problemas, reikėtų palengvinti administracines procedūras, kad būtų lengviau suprasti TŠP, apdorojimo laiką ir kitus netinkamus administracinius klasifikavimus. Aiškios ir skaidrios informacijos teikimas apie sistemą, politiką ir atitinkamus atnaujinimus, susijusius su procedūrų pakeitimais. Ir aiški informacija apie savo teises, kad TŠP žinotų apie savo apsaugą nuo diskriminacijos ir išnaudojimo. Valstybė turėtų laisvai siūlyti teisinę pagalbą ir paramos paslaugas, kad padėtų trečiųjų šalių piliečiams orientuotis imigracijos procese, suprasti savo teises ir kreiptis pagalbos, jei jų teisės pažeidžiamos, arba valstybė turėtų toliau remti NVO siūlančias procedūras.

• Administraciniai klausimai

Administraciniai imigracijos ir integracijos paslaugų sudėtingumas gali trukdyti trečiųjų šalių piliečiams gauti tinkamos informacijos ir paramos. Sudėtingų administracinių procesų naršymas gali apimti daugybę taisyklių ir reikalavimų, o tai dažniausiai sukelia nesusipratimą. Kadangi prieiga prie naujausios informacijos apie teises ir išteklius gali būti apribota. Kalbos barjerai ir kalbos pagalbos nebuvimas gali trukdyti veiksmingai bendrauti, o ilgas susitikimų laukimo laikas ir dokumentų apdorojimas gali dar labiau apsunkinti iššūkius, su kuriais susiduria trečiųjų šalių piliečiai. Reikalingų dokumentų įsigijimo administracinės procedūros būna pakankamai sudėtingos, todėl dokumentuose gali atsirasti klaidų arba apdorojimas vėluoti. Tad, norint palengvinti sėkmingą TŠP integraciją į visuomenę, būtina supaprastinti administracinius procesus, teikti aiškią informaciją ir paramą.

Siekiant išspręsti anksčiau paminėtas problemas: procedūros ir administracinės paslaugos turėtų būti palengvintos, kad jos būtų paprastesnės ir aiškesnės trečiųjų šalių piliečiams. Taip pat pasitelkus kalbos specialistų pagalbą, pvz., vertimo paslaugos žodžiu, padėti TŠP bendrauti su vyriausybėmis agentūromis ir veiksmingai pasiekti informaciją. Tokiu būdu užtikrinant nuoseklias ir standartizuotas gaires visose vyriausybėse agentūrose ir išvengti nesusipratimų. Kurti internetinius išteklius, pvz., svetaines ir portalus, su informacija, formomis ir susitikimų planavimu, kad trečiųjų šalių piliečiai galėtų lengviau pasiekti paslaugas ir informaciją. Tokie internetiniai ištekliai turėtų būti aiškūs, lengvai naršomi, atnaujinti ir patogūs naudoti. Galima steigti informacijos centrus, kuriuose TŠP galėtų gauti tikslią ir naujausią informaciją apie administracines procedūras, teises ir išteklius.

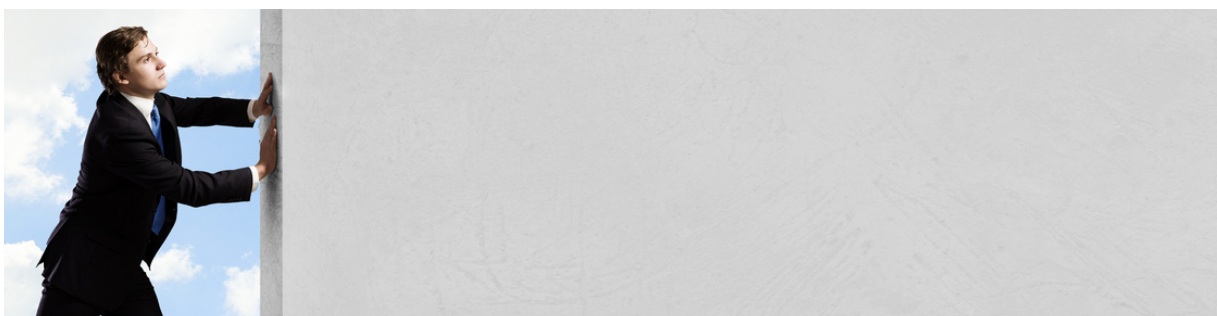

Ispanija

Nors Ispanija dėjo pastangas, kad skatintų trečiųjų šalių piliečių, pabėgėlių ir prieglobsčio prašytojų integraciją į visuomenę, integracijos procese yra keletas spragų, ko pasekoje šioms pažeidžiamoms grupėms dar vis kyla iššūkių. Tokių yra keletą aktualiausių problemų:

• Kalbos barjeras

Kalbos barjeras yra viena dažniausių kliūčių integracijai. Daugelis atvykusių trečiųjų šalių piliečių, pabėgėlių ir prieglobsčio prašytojų nekalba ispanų kalba, o tai trukdo jiems gauti išsilavinimą, įsidarbinti ir gauti prieigą prie pagrindinių paslaugų. Nors šalyje yra ispanų kalbos kursų, pasiūla yra ribota, o autonominių bendruomenių galimybės labai skiriasi. Kitais atvejais dėl skubos susirasti darbą TŠP nepaiso šio aspekto. Investicijos į kalbų mokymą ne tik palengvina bendravimą, bet ir įgalina migrantus visapusiškai dalyvauti visuomenės gyvenime, didinant jų socialinę ir ekonominę integraciją.

• Užimtumas

Įsidarbinimo galimybės yra tiek pat svarbios sėkmingai migrantų ir pabėgėlių integracijai. Nors yra teisinė apsauga nuo diskriminacijos, daugelis migrantų vis dar susiduria su šališkumu ir išankstiniais nusistatymais darbo rinkoje, ypač susijusiais su jų pilietybe. Be to, užsienyje įgytos kvalifikacijos ir darbo patirties nepripažinimas dažnai trukdo migrantams užimti jų įgūdžius ir išsilavinimą atitinkančias pareigas. Be to, migrantams skirtų specializuotų darbo mokymo programų nebuvimas riboja jų galimybes įgyti naujų įgūdžių ir pagerinti jų įsidarbinimo galimybes. Kita vertus, dėl to, kad daugeliu atvejų sunku gauti leidimą dirbti, migrantams sunku išlaikyti savo ekonominę nepriklausomybę, todėl jie susiduria su dar didesniu pažeidžiamumu.

• Švietimas

Galimybė gauti kokybišką išsilavinimą yra būtina sėkmingai migrantų vaikų ir jaunų pabėgėlių integracijai. Tačiau specializuotos pagalbos trūkumas mokyklose gali trukdyti jų ugdymosi pažangai ir socialinei integracijai. Ribota kalbinė parama ir ištekliai migrantų šeimų studentams gali sukurti ryškų turimų žinių skirtumą ir paveikti jų bendrus akademinius rezultatus. Akademines mokymo programas skirtumas, palyginti su jų kilmės šalimis, trukdo kai kurių tautybių vaikams siekti išsilavinimo. Taip pat, be tinkamos orientacijos ir socialinės integracijos programų mokyklose, šie mokiniai gali susidurti su iššūkiais prisitaikant prie naujos ugdymo aplinkos ir užmegzdant prasmingus santykius su bendraamžiais.

Siekdama pašalinti šią spragą, Ispanija turi teikti kalbos pagalbą ir skatinti tarpkultūrinį supratimą mokyklose. Mokytojų mokymas veiksmingai dirbti su skirtingos kilmės mokiniais ir specializuotos pagalbos teikimas konkrečioms studentų migrantų poreikiams yra esminiai žingsniai siekiant užtikrinti lygias švietimo galimybes ir skatinti jaunesnių gyventojų socialinę sanglaudą.

• Būstas ir Apgyvendinimas

Galimybė gauti tinkamą ir įperkamą būstą yra didelis iššūkis daugeliui TŠP, pabėgėlių ir prieglobsčio prašytojų Ispanijoje. Riboti būsto ištekliai ir didėjanti vietos gyventojų bei migrantų paklausa prisideda prie sunkumų užtikrinant stabilią gyvenamąją vietą. Dėl to, atvykėliai gali būti priversti ilgai likti perpildytose priėmimo centruose ar laikinose prieglaudose, o tai neigiamai veikia jų gerovę ir trukdo integruotis. Prie to dar yra požiūris, kad nuomotojai atsisako nuomoti migrantams, klaidingai suvokdami, kad tai gali būti problema arba tiesiog dėl rasistinio nuomotojų elgesio.

Siekdama pašalinti šią spragą, Ispanija turi patvirtinti visapusišką būsto politiką, pagal kurią pirmenybė teikiama migrantų ir pabėgėlių poreikiams, suteikiant galimybę laiku gauti tinkamą būstą ir užtikrinti vienodas sąlygas paskirstymo procese. Bendradarbiavimas su vietos savivaldybėmis ir NVO taip pat gali sustiprinti paramos tinklus ir palengvinti šių pažeidžiamų grupių perėjimą prie nuolatinio būsto. Taip pat, svarbu dirbti su bendruomenėmis, kad būtų skatinama tolerancijos ir pagarbos tarpkultūriškumui dvasia.

• Socialinė įtrauktis

Socialinės įtraukties pasiekimas – tai ne tik pagrindinių poreikių tenkinimas, tai apima priklausymo ir priėmimo jausmo puoselėjimą priimančiosios bendruomenės viduje. Išankstinis nusistatymas, stereotipai ir diskriminacija gali sudaryti kliūtis socialinei integracijai, o tai lemia izoliaciją ir marginalizaciją. Bendruomenės įtraukimo iniciatyvos, kultūrinių mainų programos ir informavimo kampanijos gali padėti kovoti su klaidingomis nuomonėmis ir skatinti vietinių gyventojų empatiją ir supratimą, taip skatinant naujokams palankesnę ir įtraukesnę aplinką.

Neigiami stereotipai, išankstiniai nusistatymai ir diskriminacija migrantų atžvilgiu gali sukelti socialinę izoliaciją ir apsunkinti jų dalyvavimą bendruomenės gyvenime. Ribotas vietinių gyventojų švietimas apie migrantų kultūrinę kilmę ir patirtį dar labiau sustiprina integracijos kliūtis. Norint pašalinti šią spragą, Ispanija turi skatinti socialinę sanglaudą ir kultūrų dialogą vykdydama informuotumo didinimo kampanijas ir bendruomenės įtraukimo iniciatyvas. Tai padarius, galėtų kovoti su klaidingomis nuomonėmis ir skatinti vietinių gyventojų empatiją bei supratimą, ir suteikti naujakuriams palankesnę aplinką.

Sąveikos skatinimas per bendrą socialinę ir kultūrinę veiklą gali paskatinti įvairių bendruomenių tarpusavio supratimą ir empatiją. Taip pat, įvairovės ugdymo skatinimas mokyklose ir darbovietėse gali atlikti esminį vaidmenį sprendžiant stereotipus ir skatinant įtraukią visuomenę, kurioje visi nariai jaustųsi vertinami ir gerbiami.

• Prieiga prie sveikatos priežiūros institucijų

Lygios galimybės naudotis sveikatos priežiūros paslaugomis yra kritiškai svarbu migrantų ir pabėgėlių gerovei. Tačiau kai kurie susiduria su kliūtimis, tokiomis kaip nepankamama informacija apie sveikatos draudimą ar sveikatos priežiūros sistemą, dėl kurių jie negali gauti reikiamų medicinos paslaugų. Užtikrinant, kad sveikatos priežiūros paslaugos būtų prieinamos ir kultūriškai jautrios, gali lemti geresnius sveikatos ir bendros integracijos rezultatus.

Tiesa, psichikos sveikatos poreikių tenkinimas yra vienodai svarbus, nes daugelis pabėgėlių ir prieglobsčio prašytojų patyrė traumuojančių įvykių savo gimtosiose šalyse arba kelionės į Ispaniją metu. Tačiau dažnai trūksta psichikos sveikatos paslaugų, pritaikytų specifiniams šių asmenų poreikiams tenkinti, o tai lemia negydomas traumas ir psichologinius išgyvenimus.

• Administraciniai klausimai

Sudėtingame prieglobsčio prašymo procese ir pats teisinių dokumentų gavimas gali būti didžiulis iššūkis pabėgėliams ir prieglobsčio prašytojams. Vėlavimas patvirtinant prieglobsčio prašymus ir įgyjant teisinį statusą gali sukelti neaiškumą ir trukdyti jų ilgalaikėms integracijos perspektyvoms. Prieglobsčio suteikimo proceso supaprastinimas, teisinės pagalbos teikimas ir aiškaus kelio į legalų gyvenimą užtikrinimas yra esminiai žingsniai, padedantys jų integracijos keliui.

Ispanijoje vykstantys sudėtingi teisiniai ir administraciniai procesai kelia didelių iššūkių pabėgėliams ir prieglobsčio prašytojams. Prieglobsčio prašymo procedūra gali sunki, nes ilgai trunkantis nagrinėjimo laikas sukelia ilgalaikį neaiškumą. Vėlavimas gauti teisinius dokumentus gali trukdyti pabėgėliams gauti pagrindines paslaugas, įgyti išsilavinimą ir įsidarbinti, kas prailgina jų pažeidžiamumą ir atskirtį. Be to, kalbos barjerų skirtumai per pokalbius dėl prieglobsčio gali turėti įtakos prašytojų bylų kokybei ir jų galimybėms gauti pabėgėlio statusą. Ispanija turi teikti teisinės pagalbos paslaugas ir teikti vertėjus žodžiu per visą paraiškų teikimo procesą, kad pagerintų savo integracijos perspektyvas.

Be to, norint nuosekliai ir veiksmingai reaguoti į migracijos ir prieglobsčio problemas, būtinas nacionalinių ir regioninių valdžios institucijų veiklos koordinavimas. Tačiau biurokratinis sudėtingumas ir skirtingi požiūriai skirtinguose regionuose gali lemti paslaugų ir paramos migrantams nenuoseklumą. Tarpvyriausybinių bendradarbiavimo ir komunikacijos stiprinimas gali paskatinti geresnį koordinavimą ir išteklių paskirstymą, užtikrinant, kad migrantai visą integracijos kelią gautų visapusišką paramą.

Italija

• Kalbos mokėjimas

Remiantis 2010 m. birželio 4 d. ministro dekretu, imigrantai Italijoje, norėdami gauti ilgalaikį leidimą gyventi, privalo pasiekti pagal Bendrųjų Europos kalbų standartus A2 lygį. Tačiau šis požiūris gali būti per daug sutelktas į A2 lygio kursus dėl leidimo reikalavimų, todėl A2 lygio kompetencija gali būti suvokiama tik kaip pragyvenimo draudimas, o ne kelias į bendravimo savarankiškumą.

Užsienio piliečiai, migruojantys į Italiją, dažnai susiduria su kalbos barjeru, kuris trukdo sėkmingai adaptuotis ir integruotis. Laiko apribojimai dėl logistikos, darbo ir biurokratijos kelia iššūkių lankyti italų kalbos kursus, ypač šeimoms su vaikais. Daugelio migrantų gimtosios kalbos raštingumas yra ribotas, o specifiniai pažeidžiamumo ar mokymosi sutrikimai prisideda prie kalbos mokymosi sunkumų. Nors mokyklinio amžiaus vaikai gali pagerinti kalbos įgūdžius integruodami mokslą, suaugusieji susiduria su sudėtingesnėmis aplinkybėmis, pasikliauja tautiečiais ir susiduria su ribotu italų kalbos bendravimu.

Siekdama spręsti šiuos iššūkius, valstybė turėtų įgyvendinti kompleksines strategijas. Labai svarbu skirti papildomą finansavimą kalbų kursams ir kultūrinio tarpininkavimo paslaugoms. Siūlomos auklės paslaugos gali padėti šeimoms reguliariai lankyti kalbos pamokas. Diferencijuoti kalbų kursai, pritaikyti kultūrinei aplinkai, yra veiksmingi skatinant kalbos mokymąsi. Vietos valdžios institucijos turėtų aktyviai remti ir koordinuoti kalbų mokymosi iniciatyvas. Veiksmingos komunikacijos strategijos vietos lygiu gali padidinti informuotumą apie galimas kalbų programas, pabrėžiant jų svarbą kasdieniam gyvenimui ir įsidarbinimui.

Investavimas į tolesnį kalbų mokytojų mokymą pagerins jų gebėjimus patenkinti konkrečius migrantų poreikius mokantis kalbų. Visapusiškas kalbos mokymosi galimybės priimančiosios šalies kalba, kartu gerbiant migrantų kilmės kalbas, yra labai svarbios teigiamai integracijai ir socialinei įtraukčiai. Spręsdama praktines kliūtis ir investuodama į kalbų mokymą, Italija gali sukurti darnią ir įtraukią visuomenę, kuri būtų naudinga migrantams ir visuomenei.

• Įsidarbinimo galimybės

Nepaisant to, kad daugiausia dirbančiųjų yra žemesnėje vidurinėje klasėje, darbuotojai imigrantai atlieka svarbiausią vaidmenį ekonomikoje – sukurdami net 144 mlrd. pridėtinės vertės ir sudarantys maždaug 9 % šalies BVP. Jų poveikis ekonomikai ryškesnis tam tikruose sektoriuose, tokiuose kaip žemės ūkis (17,9 %), maitinimas (16,9 %), statyba (16,3 %) (Fondazione Moressa, 2022). Tačiau darbo rinkoje vis dar yra iššūkių, su kuriais susiduria TŠP. Nors jie turi galimybę įsidarbinti savarankiškai, trūksta tikslinės paramos, kuri padėtų įveikti konkrečias kliūtis, su kuriomis susiduria užsienyje apmokyti arba žemo išsilavinimo darbuotojai. Dėl to, yra dažnai susiduriama su įvairiais sunkumais siekiant gauti darbą, atitinkantį kvalifikaciją ir įgūdžius, o tai trukdo visapusiškai integruotis į darbo jėgą.

Darbo ir socialinės politikos ministerijos „13-oji ataskaita apie užsieniečius darbo rinkoje“ rodo, kad vis labiau suaktyvėja ne ES piliečių darbo sutartys. Tačiau rodo ir esamus iššūkius, pavyzdžiui, mažesnis moterų užimtumo lygis, susitelkimas į mažai apmokamas vadovaujančias pareigas ir žemos kvalifikacijos darbus. Norint užtikrinti tinkamą paramą, šioms specifiniams iššūkiams spręsti reikėtų labiau pritaikyti požiūrį.

Pagal Suvestinį imigracijos įstatymą (TUI), užsieniečiai, planuojantys dirbti Italijoje, prieš atvykdami į Italiją turi gauti Imigracijos tarnybos leidimą dirbti ir darbo vizą iš Italijos ambasados savo šalyje. Atvykę jie gauna leidimą gyventi, atitinkantį jų darbo sutarties trukmę. Ši praktika susieja jų buvimą su darbu, suteikiant darbdaviams didelę užsienio darbuotojų kontrolę.

Tiesa, trečiųjų šalių piliečių darbo leidimai yra riboti, o vyriausybė privalo kas trejus metus parengti ilgalaikę imigracijos politikos programą. Šių iš anksto nustatytų įėjimo kvotų skaičius yra mažesnis nei darbo rinkos poreikiai, net ir sektoriuose, kuriuose itin trūksta darbo jėgos.

Italijos įstatymai leidžia prieglobsčio prašytojams pradėti dirbti praėjus 60 dienų nuo prašymo pateikimo, tačiau jų leidimas negali būti pakeistas į leidimą dirbti ar gyventi. Nors įstatyme minima teisė į darbą be apribojimų, praktinių sunkumų kyla gaunant leidimą dirbti dėl prieglobsčio prašymo nagrinėjimo ir atnaujinimo vėlavimo. Darbdaviai taip pat gali nenorėti samdyti prieglobsčio prašytojus, turinčius tik prieglobsčio prašymo kvitą arba prašymą pratęsti šešių mėnesių leidimą, nes šie dokumentai neturi galiojimo pabaigos datos, nors jie teisiškai lygiaverčiai leidimui gyventi. Be to, prieglobsčio prašytojų įsidarbinimo perspektyvas veikia ir objektyvūs veiksniai, tokie kaip kalbos barjeras, vyraujantys išankstiniai nusistatymai, atokios apgyvendinimo vietos, individualios paramos trūkumas, plačiai paplitęs neteisėtas darbas ir išnaudojimas, o tai trukdo jiems gauti prasmingų įsidarbinimo galimybių. Norint veiksmingai spręsti šiuos iššūkius, kuriant geresnes ir prasmingesnes užsienio darbuotojų užimtumo perspektyvas, svarbu skatinti įtraukią politiką ir suteikti mokymo galimybių.

• Būstas ir Apgyvendinimas

Bėgant metams pamažu pablogėjo galimybės gauti tinkamą būstą trečiųjų šalių piliečiams, įskaitant prieglobsčio prašytojams ir asmenims, kuriems suteikta tarptautinė apsauga. Būsto problemos yra dažniausiai patiriamos dideliuose didmiesčiuose, tačiau kaimo regionai taip pat susiduria su socialine atskirtimi ir kritinėmis situacijomis. Nuomos ir būsto galimybės yra ribotos, ir tik nedidelė dalis nekilnojamojo turto yra nuomojama privačioje rinkoje arba per valstybinį gyvenamąjį būstą.

TŠP, siekdami būsto autonomijos, susiduria su įvairiais iššūkiais, tokiais kaip būsto neįperkamus, pasiūlos ir paklausos neatitikimas ir ilgi laukiančiųjų socialinio būsto sąrašai. Su integracija susijusios problemos, įskaitant diskriminaciją, nedarbą ir ribotą prieigą prie informacijos paslaugų, tik dar labiau apsunkina jų padėtį. Potencialių nuomotojų diskriminacija, ypač dėl etninio pobūdžio, trukdo trečiųjų šalių piliečiams gauti nuomojamą nekilnojamąjį turtą. Būsto nuomos trūkumas ir didelės išlaidos kartu su darbo nesaugumu dar labiau padidina TŠP būsto sunkumus.

Šios būsto kliūtys kelia migrantams nuolatinį nesaugumą, marginalizaciją ir riziką gyventi neoficialiose gyvenvietėse. Ypatingai dokumentų neturintys migrantai susiduria su dar didesniu pažeidžiamumu, nes jie dažnai neįtraukiami į būsto programas ir nedalyvauja pagalbos sistemose.

Reaguojant į ribotus viešuosius išteklius, atsirado patobulintos socialinio būsto iniciatyvos, kurias finansuoja valstybės institucijos, trečiasis sektorius ir privatūs subjektai. Tačiau šie projektai išlieka nedidelio masto ir lokalizuoti, daugiausia sutelkti konkrečiuose regionuose.

Siekiant patenkinti trečiųjų šalių piliečių būsto poreikius, būsima politika turėtų koordinuoti būstą, užimtumą ir paslaugas, patvirtinti įtraukias būsto priemones, kurios būtų naudingos platesnei gyventojų grupei, ir skatinti bendradarbiavimą, įtraukiant ES, valstybes nares, miestus, universitetus ir NVO. Įvertinus šias kliūtis ir įgyvendinus veiksmingus sprendimus, gali būti pagerintos TŠP galimybės gauti tinkamą būstą Italijoje, skatinant integraciją ir įtrauktį.

• Prieiga prie švietimo

Remiantis naujausiais ministerijos duomenimis, Italijos mokyklų sistemoje laipsniškai daugėja ne Italijos pilietybę turinčių mokinių, sudarančių apie 10,3 % visų studentų. Nepilnamečiai užsieniečiai Italijoje turi teisę lankyti privalomą išsilavinimą, nepaisant teisinio statuso. Švietimo sistema skatina tarpkultūrinį švietimą, gerbiant įvairovę, ir apriboja užsienio studentų pasiskirstymą klasėse iki 30 proc., siekiant socialinės integracijos.

Nepaisant to, tam tikri barjerai dar vis egzistuoja. Kalbiniai iššūkiai dažnai stabdo mokymosi pažangą, o tai prisideda prie užsienio studentų mokslo pažangos vėlavimo ar net nebaigimo. Sudėtingos administracinės procedūros sudaro kliūtis šeimoms, kurios nėra susipažinusios su Italijos biurokratija.

Aukštasis mokslas kelia papildomų iššūkių – biurokratinės kliūtys ir ekonominiai suvaržymai daro įtaką ribotai prieigai. Ypač pažeidžiamos imigrantų šeimos turi padengti išlaidas susijusias su universitetiniu išsilavinimu. Nepaisant šių iššūkių, studentų imigrantų skaičius Italijos universitetuose auga. Kokybiško švietimo ir paramos užtikrinimas yra labai svarbus siekiant suteikti lygias galimybes šiems jauniems migrantams, leidžiant jiems teigiamai prisidėti prie Italijos visuomenės ir skatinti jų bei jų šeimų integracijos kelią.

- **Socialinės integracijos ir paramos tinklai**

Italijoje imigrantų integracijai nėra pakankamai skiriama politinio dėmesio. Vietoj to, dažniausiai yra akcentuojamas saugumas ir teisėtumas. Tad, iki šiol integracijos politikoje daugiausia dėmesio buvo skiriama ekonominiams aspektams. Atkreipiant į tai dėmesį, pastaruoju metu kultūrinė ir socialinė integracija pradėjo sulaukti daugiau palaikymo, tačiau kartais atsiranda atotrūkis tarp planuojamų veiksmų ir realaus įgyvendinimo. Tai gali būti dėl to, kad kai kuriose politikos srityse dažnai laikomasi asimiliacinio požiūrio, pabrėžiant reikalavimus imigrantams prisitaikyti, o ne išsaugoti savo kultūrą.

Su migrantų organizacijomis ir nevyriausybinėmis organizacijomis konsultuojamasi rengiant politiką ir jos gali dalyvauti Koordinavimo ir Stebėsenos komiteto techniniuose posėdžiuose dėl migracijos politikos. Nevyriausybinių suinteresuotųjų šalių dalyvavimas priimant sprendimus dėl migracijos priklauso nuo vyriausybės noro. Kalbant apie pabėgėlius, 17 NVO ir UNHCR yra Prieglobsčio apskritojo stalo dalis. Kai kuriuose regionuose yra integracijos suinteresuotųjų šalių konsultaciniai organai, tačiau dalyvavimas skiriasi, o imigracijos teritorinės tarybos retai dalyvauja viešosiose konsultacijose.

Italijoje regionai atlieka lemiamą vaidmenį formuojant integracijos politiką, nes jie turi įstatymų leidžiamąją ir reguliavimo galią socialinės politikos, švietimo, darbo rinkos, profesinio mokymo, sveikatos ir būsto srityse. Italijos regioninės vyriausybės nustato politikos sistemą, o savivaldybėms tenka pagrindinė atsakomybė už konkrečių integracijos priemonių apibrėžimą ir politikos įgyvendinimą. Iš tiesų, integracijos pastangos buvo sėkmingesnės vietos lygmeniu, kur regionai ėmėsi iniciatyvos koordinuoti socialines paslaugas ir skirstyti integracijos finansavimą. Kalbų kursai ir būsto projektai buvo įgyvendinami įvairiuose regionuose, o nevalstybiniai veikėjai atliko svarbų vaidmenį remiant integracijos iniciatyvas. Nepaisant kai kurių sėkmingų vietinių praktikų, integracijos politikos įgyvendinimas visoje Italijoje tebėra fragmentiškas. Todėl, stengiamasi atkartoti sėkmingą praktiką visuose Italijos regionuose.

- **Teisinių procesų vėlavimas ir teisiniai apribojimai**

Italijoje prašymų nagrinėjimo laikas gali būti labai ilgas dėl sudėtingos biurokratijos. Vėlavimas ir teisiniai suvaržymai pirmiausia pabrėžia tarptautinės apsaugos prašymo procedūras. Iš tiesų, Italijos prieglobsčio prašymų nagrinėjimas labai vėluoja ir jį apsunkina teisiniai suvaržymai, dažniausiai dėl to, kad nėra oficialaus prašymų pateikimo termino ir dėl įvairių procedūrinių sudėtingumo. Prieglobsčio prašytojai raginami pateikti prašymą kuo greičiau, tačiau pagal bendrąją taisyklę nustatomas 8 dienų terminas nuo atvykimo pateikti save valdžios institucijoms. Tačiau praktikoje šių terminų dažnai nesilaikoma, o pareiškėjai didžiuosiuose miestuose dažnai pateikia paraiškas praėjus savaitėms ar net mėnesiams po atvykimo.

Pateikus prieglobsčio prašymą, jis siunčiamas teritorinėms tarptautinės apsaugos komisijoms, kad būtų atliktas pokalbis ir priimtas sprendimas. Nors procedūros nutarime nustatytas 30 dienų terminas pokalbiui ir 3 dienų terminas sprendimui priimti, šie terminai dažnai viršijami dėl didelio teikiamų prašymų skaičiaus vienu metu. Tad, visa prieglobsčio procedūra gali trukti net iki 18 mėnesių.

Papildomi vėlavimai atsiranda dėl prioritetinių ir pagreitintų procedūrų, pasienio procedūrų ir iš saugių šalių kilmės nustatymo. Prieglobsčio prašytojai turi teisę apskūsti neigiamą sprendimą, tačiau net ir apeliacinis procesas civiliniuose teismuose dažnai viršija maksimalias taisyklėse nustatytas trukmes.

Dėl šio delsimo prieglobsčio prašytojams, ieškantiems apsaugos, kyla nemažai iššūkių, nes jie gali būti priversti laukti mėnesius, nežinodami savo pateiktų prašymų rezultatų. Laiku atliekamų ir veiksmingų prieglobsčio procesų poreikis yra labai svarbus siekiant patenkinti humanitarinius prieglobsčio Italijoje ieškančių asmenų poreikius.

Graikija

- **Kalba**

Graikijoje, net jei daugelis žmonių, o ypač jaunimas, kalba angliškai, būtina žinoti bent jau graikų kalbos pagrindus. Mokantis graikų kalbos, užsieniečiai gali tapti savarankiškais, o jų kasdienis gyvenimas tampa daug lengvesnis. Kalbos barjerai gali būti rimtas iššūkis migrantų integracijos procese, nes kalba yra glaudžiai susijusi su administracinių procesų vykdymu, darbu ir kasdiniu gyvenimu. Šis atotrūkis siejamas su ribota prieiga prie valstybės teikiamų kalbos kursų. Kadangi neužtenka trumpalaikių NVO teikiamų programų ir užsiėmimų.

Be to, migrantai dažnai susiduria su sunkumais patekti į oficialius kalbos kursus dėl įvairių priežasčių kaip informacijos trūkumas, finansiniai suvaržymai ir išteklių. Kalbų mokymasis turėtų būti jautrus kultūrai, atsižvelgiant į skirtingas migrantų kilmės.

- **Sveikatos priežiūra**

TŠP ir pripažinti pabėgėliai Graikijoje turi prieigą prie pirminės sveikatos priežiūros ir gali lankytis valstybinėse ligoninėse. Tačiau jie dažnai susiduria su iššūkiais kaip ilgos eilės, negalėjimas greitai susirasti gydytojo pagalbos ir pan. Kiti sveikatos priežiūros paslaugų trūkumai migrantams ir pabėgėliams Graikijoje apima sunkumus, kylančius dėl biurokratinių kliūčių, kalbos barjerų ir finansinių suvaržymų. Tam tikrų sričių sveikatos priežiūros įstaigos gali neatitikti standartų, kas nulemia netinkama medicininę priežiūrą. Psichikos sveikatos palaikymo irgi dažnai trūksta, nepaisant didelio migrantų psichologinio streso. Kalbos ir kultūrinės kliūtys trukdo veiksmingai bendrauti, o specializuotos priežiūros poreikiai, pvz., motinos, vaiko ir su lytimi susijusi sveikatos priežiūra, gali būti nepastebėti. Prevencinė priežiūra, skiepai, sveikatos švietimas ir mokymas yra nepakankami, o teisinės / administracinės kliūtys dar labiau trukdo pasiekti tinkamą TŠP sveikatos priežiūrą. Integracija į platesnę sveikatos priežiūros sistemą yra sudėtinga, o duomenų rinkimas ir (arba) stebėjimas vis dar yra nepakankamas.

• Galimybė įgyti išsilavinimą

Migrantų vaikai ir pabėgėliai Graikijoje dažnai susiduria su kliūtimis gauti formalųjį išsilavinimą dėl tokių veiksnių kaip kalbos barjeras, informacijos trūkumas apie galimas švietimo paslaugas ir riboti mokyklos pajėgumai. Tačiau visi vaikai Graikijoje privalo lankyti mokyklą. Nesvarbu, ar jie yra trečiųjų šalių piliečiai, pripažinti pabėgėliai ar prieglobsčio prašytojai, jie gali legaliai eiti į mokyklą. Tačiau kita problema, kuri yra bendresnė ir turi įtakos Graikijos mokykloms, yra ta, kad vaikai, turintys specifinių ugdymosi poreikių, įskaitant turinčius negalią ar mokymosi sunkumų, gali negauti reikiamos paramos švietimo sistemoje.

• Įsidarbinimo galimybės

Graikijos migrantų ir pabėgėlių iššūkiai ir įsidarbinimo galimybių spragos apima įvairias kliūtis. Kalbos barjerai trukdo veiksmingai bendrauti, o nepripažinta kvalifikacija riboja darbo perspektyvas. Dažnai trūksta galimybių gauti profesinį mokymą ir tobulinti įgūdžius, o informacijos apie esamas darbo vietas ir darbo reglamentus trūkumas trukdo pažangai. Diskriminacija ir ksenofobija gali atgrasyti nuo užimtumo ir gali paskatinti asmenis dirbti išnaudojantį darbą. Teisinis neapibrėžtumas ir biurokratiniai iššūkiai kelia sunkumų, o profesionalių tinklų ir prieigos prie finansinių paslaugų nebuvimas dar labiau trukdo ieškant darbo. Su lytimi susiję iššūkiai, būsto nestabilumas ir įgūdžių bei įdarbinimo neatitikimai pablogina esamą situaciją.

• Būstas ir Apgyvendinimas

Migrantai dažnai susiduria su sunkumais ieškant saugaus, įperkamo ir tinkamo būsto dėl tokių priežasčių kaip diskriminacija, neužtikrintas teisiškumas ar riboti finansiniai ištekliai. Perpildymas ir netinkamos gyvenimo sąlygos kai kuriose pabėgėlių stovyklose ir laikinose būstuose gali turėti neigiamos įtakos fizinei ir psichinei gerovei. Gali būti nepakankamai prieinamos pagrindinės paslaugos, pvz., švarus vanduo, sanitarinės ir higienos priemonės. Be to, nepakankamas paramos teikimas iš integracijos ir apgyvendinimo politikos, gali trukdyti migrantams pereiti į nuolatinį būstą ir pilnai integruotis į visuomenę.

- **Socialinė integracija**

Kalbos barjerai trukdo veiksmingai bendrauti su vietos bendruomene, todėl gali atsirasti izoliacija. Diskriminacija ir ksenofobija gali sukurti nepalankią aplinką, trukdant prasmingiems ryšiams ir galimybėms. Ribotos galimybės gauti išsilavinimą, sveikatos priežiūrą ir darbą dar labiau sustiprina atskirties jausmą. Be to, kultūriniai skirtumai ir nežinojimas apie vietinius papročius gali sukelti nesusipratimų. Galiausiai, tikslingų integracijos programų stoka gali trukdyti migrantams tapti aktyviais savo naujų bendruomenių nariais.

Lietuva

- **Kalbos barjeras**

Vienas iš pagrindinių iššūkių, su kuriuo susiduria imigrantai Lietuvoje, yra kalbos barjeras. Lietuvių kalba yra valstybinė kalba, ir nors miestų vietovėse daug kur galima susikalbėti anglų ir rusų kalbomis, mokėti lietuvių kalbą būtina siekiant sėkmingai integruotis, įsidarbinti ir prisijungti prie vietos bendruomenių. Atvykėlius gali bauginti unikalia abėcėle ir gramatika pasižyminčios lietuvių kalbos sudėtingumas.

Siekdama užpildyti šią spragą, Lietuva deda pastangas teikti kalbos mokymo paslaugas ir paramą integracijai. Vyriausybės finansuojamos programos siūlo lietuvių kalbos kursus imigrantams, tačiau šių programų skaičius ir prieinamumas gali skirtis, be to, jos ne visada atitinka besiskiriančius imigrantų bendruomenių poreikius.

Bendruomeninės organizacijos ir NVO taip pat atlieka esminį vaidmenį užpildant kalbines spragas, siūlydamos kalbos pamokas ir supažindinimo su kultūra programas. Kaip bebūtų, siekiant užtikrinti, kad imigrantai galėtų laisvai dalyvauti Lietuvos visuomeniniame gyvenime, reikalinga visapusiškesnė ir individualiems poreikiams pritaikyta kalbinė pagalba.

- **Įdarbinimas**

Darbo paieška imigrantams Lietuvoje kelia ne vieną iššūkį, o tai lemia dideles spragas integracijos į darbo rinką procese. Šios spragos apsunkina šalies galimybes sėkmingai pasinaudoti imigrantų įgūdžiais ir indėliu į ekonomiką.

Kaip jau minėta, imigrantų įsidarbinimui Lietuvoje didžiausia kliūtis yra kalba. Mokėti lietuvių kalbą reikalaujama daugelyje darbo vietų, ypač jei darbo vieta nėra viename iš didžiųjų miestų. Nors dalis imigrantų kalbos pagrindus turi, profesinei veiklai reikalingus kalbos įgūdžius pasiekti nėra lengva. Imigrantai Lietuvoje gali susidurti su kliūtimis ir pripažįstant jų kvalifikaciją. Švietimo sistemų ir akreditacijos procesų skirtumai gali kelti iššūkių dirbti pagal jų kvalifikaciją atitinkančią profesiją, dėl ko jiems kyla rizika dirbti specialybės neatitinkančių darbų.

Be to, darbo ieškantiems žmonėms itin svarbu kurti profesinius ryšius, o imigrantai gali susidurti su sunkumais šioje srityje, nes naujoje valstybėje turi mažai ryšių. Vietos kontaktų ir darbo rinkos žinių stoka gali būti trūkumas.

Dalis imigrantų darbo rinkoje susiduria su diskriminacija, kuri gali sumažinti jų galimybes rasti darbą. Diskriminacija dėl tautybės, etninės kilmės ar numanomo kalbos nemokėjimo gali tapti kliūtimi sąžiningam įdarbinimo procesui.

Siekdamos užpildyti šias darbo rinkos spragas, įvairios organizacijos bando imtis veiksmingų priemonių. Jos apima kalbos mokymo programų tobulinimą, užsienio kvalifikacijų pripažinimo supaprastinimą bei įvairovės ir įtraukties skatinimą darbo vietose.

• Švietimas

Nors Lietuvos politika juda į priekį, imigrantų švietimo srityje vis dar susiduriama su didelėmis spragomis ir aspektais, kuriuos verkiant reikia tobulinti. Kalbos barjeras yra didelė kliūtis mokiniams imigrantams. Lietuvių kalba yra pagrindinė mokymo kalba, ir nors yra mokyklų, vykdančių pamokas anglų kalba, jos nėra pasiekiamos visur. Imigrantų vaikams gali kilti sunkumų prisitaikyti prie naujos kalbinės aplinkos, o tai gali turėti įtakos jų akademiniams pasiekimams ir socialinei integracijai.

Be to, imigrantams tėvams taip pat gali kilti iššūkių siekiant jų vaikų užsienyje įgyto išsilavinimo pripažinimo Lietuvoje. Dėl mokymo programų ir vertinimo sistemų skirtumų užtrunkama mokinius perkelti į jų lygį atitinkančias klases, o tai gali trukdyti jų ugdymo tęstinumui.

Užsienio mokiniai taip pat gali susidurti su kultūrinio prisitaikymo problemomis, pavyzdžiui, jiems gali būti sunku prisitaikyti prie kito mokymo stiliaus, mokyklos kultūros ir socialinių normų. Tai gali paveikti jų bendrą mokymosi patirtį ir emocinę gerovę.

Norėdama užpildyti šias spragas, Lietuva turėtų imtis priemonių plėsti kalbinės pagalbos programas mokiniams imigrantams ir skatinti kultūrinę įvairovę mokyklose. Be to, įtraukios aplinkos, kurioje skatinama įvairovė, puoselėjimas galėtų padėti mokiniams imigrantams jaustis saugiau ir patogiau siekiant savojo išsilavinimo, o tai galiausiai padės jiems sėkmingai integruotis Lietuvos visuomenėje.

• Sveikatos priežiūra

Lietuvoje yra įdiegta visapusiška socialinės apsaugos sistema, apimanti įvairias išmokas ir socialinės apsaugos elementus. Teikiamos socialinės apsaugos paslaugos apima motinystės / tėvystės atostogas, nedarbo išmokas, pensijas, nedarbingumo išmokas, privalomąjį sveikatos draudimą ir nelaimingų atsitikimų darbe išmokas. Galimybės gauti šias ir bet kurias kitas išmokas gali skirtis priklausomai nuo, be kita ko, jūsų teisinės padėties valstybėje.

Svarbu atkreipti dėmesį, kad visi užsieniečiai, teisėtai gyvenantys Lietuvos Respublikoje, turi teisę gauti greitąją medicinos pagalbą (telefonu 112). Kartu su skubia medicinos pagalba asmenys, kurie yra apdrausti privalomuoju sveikatos draudimu, turi teisę į pirminės, antrinės ir tretinės sveikatos priežiūros paslaugas.

Kaip ir kitur, neabejotinai yra sričių, kuriose sveikatos priežiūrą reikia tobulinti. Pirma, sveikatos priežiūros paslaugų teikėjai ne visada yra kultūriškai kompetentingi, o tai gali sukelti nesusipratimų ir sveikatos priežiūros paslaugų lūkesčių ir realybės skirtumų. Dėl šių kultūrinių skirtumų imigrantai gali jaustis nesuprasti ar galimai nedrįsti kreiptis dėl sveikatos priežiūros paslaugų.

Antra, imigrantai, ypač naujai atvykę, gali susidurti su iššūkiais įgyjant sveikatos draudimą, kuris yra būtinas siekiant Lietuvoje gauti daugumą sveikatos priežiūros paslaugų. Tai gali lemti pavėluotą kreipimąsi į medikus ar net vengimą į juos kreiptis dėl finansinių paskatų.

Be to, imigrantai gali neturėti žinių apie savo teises sveikatos priežiūros srityje ir teiktinas paslaugas, todėl itin svarbu didinti informacijos sklaidą ir sveikatos priežiūros resursų prieinamumą.

Siekdama užpildyti šias spragas, Lietuva galėtų diegti politiką, kuri skatintų kalbinę pagalbą sveikatos priežiūros įstaigose, kultūrinių kompetencijų mokymus medicinos specialistams, supaprastintą privalomojo sveikatos draudimo įgijimo tvarką. Be to, bendruomenių informavimo ir švietimo iniciatyvos galėtų padėti imigrantams susipažinti su sveikatos priežiūros galimybėmis ir teisėmis, o tai galiausiai pagerintų jų bendrą sveikatą ir gerovę Lietuvoje.

• Apgyvendinimas ir būstas

Imigrantams gali būti sunku susirasti tinkamą būstą dėl tokių veiksnių kaip kalbos barjeras, žinių apie vietos būsto nuomos rinką stoka, nuomotojų diskriminuojantis požiūris. Tai gali lemti imigrantų gyvenimą perpildytuose būstuose ar neadekvačias gyvenimo sąlygas.

Būsto kainos kelia rūpesčių daugeliui imigrantų. Nuomos kainos didžiuosiuose Lietuvos miestuose, tokiuose kaip Vilnius ir Kaunas, pastaraisiais metais auga, todėl atvykėliams, kurių finansiniai ištekliai dažnai riboti, gali būti sunku rasti nebrangų būstą.

Daliai užsieniečių kyla ir nemažų psichologinių iššūkių. Kai kurie jų, gyvendami tam tikrose aplinkose, gali susidurti su izoliacija. Nors gyvenant kartu su kitais iš tos pačios šalies kilusiais, ta pačia kalba kalbančiais, tos pačios kultūros asmenimis tai gali suteikti bendruomeniškumo jausmą, dėl to gali sumažėti jų galimybė pažinti Lietuvos kultūrą ir visuomenę.

Kiekvienas Lietuvos gyventojas (įskaitant leidimą gyventi turinčius užsieniečius) turi deklaruoti savo gyvenamąją vietą šalyje. Gyvenamosios vietos deklaravimas yra aktualus socialinėms paslaugoms ir kitų rūšių paramai gauti tiek paslaugų, tiek socialinių išmokų forma (praktiškai valstybė moka socialines išmokas tik tiems asmenims, kurie yra deklaravę savo gyvenamąją vietą jos teritorijoje). Deklaravę savo gyvenamąją vietą, žmonės įgyja tam tikras teises, pavyzdžiui, teisę tam tikrais atvejais balsuoti vietos savivaldos rinkimuose, teisę būti įtrauktiems į mokyklų, darželių sąrašus, ir pan.

Norintiems deklaruoti savo gyvenamąją vietą ne savo būste (pavyzdžiui, nuomojamame bute, giminaičių ar draugų gyvenamojoje vietoje ir pan.) variantų taip pat yra. Galite deklaruoti savo gyvenamąją vietą interneto svetainėje epaslaugos.lt, o būsto savininkas po deklaracijos pateikimo šioje svetainėje turės patvirtinti savo sutikimą. Taip pat galite apsilankyti seniūnijos arba savivaldybės (jei seniūnijos nėra) administracijoje kartu su būsto savininku. Galiausiai, jei turite nuomos sutartį, paskolos sutartį ar notariškai patvirtintą savininko sutikimą, galite susisiekti su seniūnijos arba savivaldybės (jei seniūnijos nėra), kurioje gyvenate, administracija.

- **Socialinė integracija**

Imigrantų socialinė integracija Lietuvoje yra daugialypis procesas, apimantis įvairius gyvenimo aspektus, be kita ko, kalbą, kultūrą, darbą ir įsitraukimą į bendruomenę. Nors Lietuva deda pastangas ugdyti įtrauktesnę visuomenę, imigrantai vis dar susiduria su iššūkiais siekdami visiškos integracijos. Kalbos žinios dažnai laikomos svarbiausiu veiksniu socialinei integracijai. Nors dauguma imigrantų turi bent minimalių anglų kalbos žinių, geras lietuvių kalbos mokėjimas yra būtinas prasmingai bendrauti su vietos gyventojais, gauti darbą ir paslaugas. Kalbos kursai ir pagalba turi esminės reikšmės užpildant šią spragą.

Prisitaikymas prie naujos kultūros neretai kelia iššūkių. Imigrantai gali susidurti su socialinių normų, papročių ir tradicijų skirtumais. Kultūrinės įvairovės skatinimas ir supažindinimo su kultūra programos gali padėti atvykėliams lengviau prisitaikyti.

Prasmingo darbo įgijimas yra esminis veiksnys socialinei integracijai. Užsienyje įgytų kvalifikacijų pripažinimas, įvairovės darbo vietoje skatinimas ir pagalbos teikimas įsidarbinant yra keli būdai pagerinti imigrantų galimybes patekti į darbo rinką.

Socialinė integracija nesibaigia ties individualiu prisitaikymu; ji taip pat apima galimybę dalyvauti bendruomenės veikloje. Imigrantai susiduria su iššūkiais kurdami socialinius ryšius, todėl itin svarbu sudaryti jiems galimybes bendrauti ir įsitraukti. Be to, socialinei integracijai būtina spręsti diskriminacijos ir ksenofobijos problemas. Griežta nediskriminavimo politika ir visuomenės informavimo kampanijos galėtų padėti kovoti su neigiamais įsitikinimais ir išankstiniu nusiteikimu prieš imigrantus.

Lietuva taip pat galėtų labiau skatinti imigrantų socialinę integraciją investuodama į kalbinį ugdymą, supaprastindama užsienyje įgytų kvalifikacijų pripažinimą, skatindama įvairovę ir įtrauktį mokyklose ir darbovietėse, plėtodama bendruomenių įtraukimo programas. Spręsdama šias problemas ir kurdama palankesnę aplinką, Lietuva galėtų įgalinti savo imigrantų populiaciją ir sukurti įtrauktesnę ir įvairesnę visuomenę.

Apibendrinimas

Nors Europa padarė pažangą integruodama TŠP, pabėgėlius ir prieglobsčio prašytojus, įvairiose srityse vis dar yra spragų. Siekiant veiksmingos integracijos, labai svarbu spręsti teises ir administracines problemas, gerinti galimybes gauti išsilavinimą ir įsidarbinti, gerinti būsto ir socialines paslaugas bei skatinti socialinę ir kultūrinę integraciją. Pripažindama ir aktyviai stengdamasi užpildyti šias spragas, Europa gali sukurti labiau įtraukias visuomenes, kurios naudingos tiek atvykėliams, tiek priimančiosioms bendruomenėms.

2.4. Trečiųjų šalių piliečių (TŠP) lūkesčiai

Kai žmogus nusprendžia persikelti į kitą šalį ir atsisakyti to, ką pažino, jis rizikuoja. Yra daug įvairių priežasčių, kodėl žmogus nusprendžia viską palikti ir atvykti į naują šalį. Nesvarbu, ar tai būtų meilė, saugumas, ar dėl to, kad neturite kito pasirinkimo, kaip tik išvykti dėl persekiojimo, skurdo ir panašiai. Mes natūraliai turime lūkesčių ir poreikių. Kartais mūsų

poreikiai ir lūkesčiai gali būti neryškūs arba sutapti. Prieštaravimas tarp migranto lūkesčių ir realizacijų gali būti labai skirtingas dėl netikslios, išpūstos ar nerealistiškos informacijos bei prioritetų. Šiame dokumente nagrinėjami trečiųjų šalių piliečių (TŠP) lūkesčiai Europoje, daugiausia dėmesio skiriant iššūkiams, reikalavimams ir poreikiams bei santykiams su tuo, ko jie tikisi atvykę ir integracijos proceso metu. Siekiama suteikti išsamų supratimą apie įvairius TŠP lūkesčių ir realybės aspektus. Išnagrinėję šiuos lūkesčius, politikos formuotojai, suinteresuotosios šalys ir pilietinės visuomenės organizacijos gali sukurti veiksmingas strategijas, kurios užtikrins trečiųjų šalių piliečių gerovę Europos visuomenėse.

Pastaraisiais dešimtmečiais dėl globalizacijos, konfliktų ir ekonominių skirtumų Europa patyrė didelį trečiųjų šalių piliečių antplūdį. Kadangi Europos Sąjunga (ES) ir jos valstybės narės siekia patenkinti šių asmenų poreikius, svarbu suprasti daugialypius TŠP iššūkius ir lūkesčius. Šis dokumentas atskleidžia TŠP lūkesčius Europoje ir tai, kaip šių lūkesčių supratimas gali padėti pagerinti ir palengvinti integracijos procesą.

Lūkesčiai

Žmonės persikelia dėl įvairių priežasčių, tokių kaip persekiojimas, žmogaus teisių pažeidimai, karas, politika ir kultūrų skirtumai. Politinės ir socialinės priežastys, pavyzdžiui, išvengti etninės kilmės, rasės, kultūros, religijos ir politikos persekiojimo, yra dažniausios masinės migracijos priežastys. Tačiau, kai priimamas sprendimas perkelti, priežastis paprastai yra dėl vadinamų stūmimo ir traukimo veiksnių. Stūmimo veiksniai yra priežastys, kodėl žmonės išvyksta iš savo šalies, o traukos veiksniai skatina traukimą į naują šalį. Jei kai kurie išvyksta dėl karo ar priespaudos, tai yra stūmimo veiksnio pavyzdžiai. O jei persikelia į kitą šalį dėl meilės ar geresnio išsilavinimo, tai yra traukos veiksniai. Kad ir kokia būtų išvykimo ar persikėlimo į kitą šalį priežastis, visada yra tam tikrų lūkesčių.

Socialiniai veiksniai

Viena iš pagrindinių priežasčių, kodėl TŠP palieka savo gimtąsias šalis, yra dėl siekimo gauti geresnių socialinių ir ekonominių sąlygų. Šie lūkesčiai yra susiję su keliais pagrindiniais veiksniais:

- 1. Geras darbas:** TŠP dažnai tikisi rasti visavertį ir gerai apmokamą darbą, atitinkantį jų įgūdžius ir patirtį. Jie ieško darbo, kuris suteiktų ne tik finansinį saugumą, bet ir asmeninį augimą bei pasitenkinimą darbu.
- 2. Geresnis uždarbio potencialas:** Didesnis uždarbio potencialas yra esminis trečiųjų šalių piliečių lūkestis, nes tai leidžia jiems pagerinti savo gyvenimo lygį, išlaikyti savo šeimas namuose ir sutaupyti ateičiai.
- 3. Sveikatos draudimas:** TŠP yra labai svarbu gauti kokybiškas sveikatos priežiūros paslaugas. Jie tikisi turėti prieigą prie medicinos įstaigų ir paslaugų, užtikrinančių jų ir jų šeimų gerovę.
- 4. Geresnis išsilavinimas:** Daugelis trečiųjų šalių piliečių persikelia su savo šeimomis, tikėdamiesi suteikti savo vaikams geresnį išsilavinimą užsienio šalyje. Jie ieško mokyklų ir švietimo įstaigų, siūlančių aukštą mokymosi lygį ir akademinio bei asmeninio tobulėjimo galimybes.
- 5. Geresnės įsidarbinimo galimybės:** trečiųjų šalių piliečiai dažnai siekia dirbti aplinkoje, kurioje vertinami jų įgūdžiai, įvairovė ir suteikiamos vienodos profesinio augimo galimybės.

Politiniai veiksniai

Be ekonominių sumetimų, trečiųjų šalių piliečiai taip pat tikisi, kad juos priimančiose šalyse bus tam tikrų politinių veiksnių:

- 1. Elgiamasi sąžiningai:** TŠP tikisi, kad su jais bus elgiamasi teisingai ir pagarbiai, nepaisant jų tautybės ar kilmės. Jie siekia vienodo požiūrio į visas gyvenimo sritis, įskaitant užimtumą, švietimą ir kasdienį bendravimą su vietos bendruomene.
- 2. Pagarba:** abipusė pagarba tarp trečiųjų šalių piliečių ir vietos gyventojų yra labai svarbi siekiant puoselėti darnius santykius ir sukurti priklausymo jausmą.
- 3. Geros darbo sąlygos:** trečiųjų šalių piliečiai tikisi saugių ir humaniškų darbo sąlygų, atitinkančių vietinius darbo įstatymus ir tarptautinius standartus.
- 4. Geresnės aplinkos sąlygos:** Daugelis TŠP yra kilę iš šalių, kuriose susiduriama su aplinkosaugos iššūkiais. Jie tikisi rasti geresnes aplinkos sąlygas savo priimančiose šalyse, kuriose dedamos pastangos apsaugoti ir išsaugoti aplinką ateities kartoms.
- 5. Gera politika ir įstatymai:** trečiųjų šalių piliečiai siekia šalies, kurioje būtų nustatyta stabili ir sąžininga politika ir įstatymai, saugantys visų asmenų, įskaitant migrantus, teises.
- 6. Jokio persekiojimo:** TŠP palieka savo gimtąsias šalis, kad išvengtų persekiojimo ir diskriminacijos. Jie tikisi, kad jų priimančiosios šalys gerbs žmogaus teises ir suteiks saugų prieglobstį nuo bet kokio persekiojimo.
- 7. Jokio karo ar konflikto:** politinis stabilumas ir taika yra esminiai trečiųjų šalių piliečių lūkesčiai. Jie siekia šalies, kurioje nebūtų karo ar konfliktų, kad galėtų taikiai gyventi ir dirbti.

Išvados

Trečiųjų šalių piliečiai (TŠP) palieka savo namus ir šeimas, tikėdamiesi rasti geresnį gyvenimą užsienio šalyse. Jų lūkesčiai yra susiję su geresnėmis socialinėmis ir ekonominėmis sąlygomis, prieiga prie pagrindinių paslaugų, sąžiningu elgesiu ir politiniu stabilumu. Suprasdamos ir atsižvelgdamos į šiuos lūkesčius, priimančiosios šalys gali sukurti labiau įtraukią ir svetingesnę aplinką, kuri būtų naudinga tiek trečiųjų šalių piliečiams, tiek vietos gyventojams. Įvairovės suvokimas ir pagarbos bei supratimo skatinimas gali sukurti abipusiai naudingą ir klestinčią visuomenę visiems.

2.5. Mitai ir tikrovė

Europoje dažnai sklinda įvairūs mitai ir klaidingi supratimai apie trečiųjų šalių piliečių gyvenimą. Šie mitai gali formuoti visuomenės nuomonę, politiką ir požiūrį į migraciją. Šiuo straipsniu siekiama ištirti ir paneigti šiuos mitus, suteikiant aiškesnį supratimą apie realybę, su kuria susiduria trečiųjų šalių piliečiai Europoje.

Mitai ir tikrovė apie trečiųjų šalių piliečius

TŠP yra našta ekonomikai ir eikvoja išteklius Europos šalyse

TŠP ženkliai prisideda prie ekonomikos dalyvaudami darbo rinkoje. Jie užpildo darbo rinkos spragas, prisideda prie inovacijų ir praturtina kultūrinę įvairovę, o tai skatina ekonomikos augimą ir vystymąsi.

TŠP dažniausiai atvyksta į Europą norėdami gauti socialinių pašalpų ir naudotis socialine pagalba

TŠP dažnai imigruoja į Europą, siekdami geresnių ekonominių sąlygų. Nors kai kuriems TŠP gali prireikti laikinos socialinės paramos, daugumą skatina noras turėti geresnes gyvenimo sąlygas.

TŠP kelia didelę grėsmę saugumui ir yra pernelyg išitraukę į nusikalstamą veiklą

Tyrimai rodo, kad TŠP nusikaltamumo lygis yra mažesnis nei vietinių gyventojų. Dauguma TŠP laikosi įstatymų, teigiamai prisideda prie visuomenės veiklos ir siekia saugaus bei takaus gyvenimo.

TŠP nesistengia integruotis į Europos visuomenės

TŠP aktyviai dalyvauja integracijos procese, mokosi vietinių kalbų, dalyvauja kultūrinėse veiklose ir kuria socialinius tinklus. Tačiau integracija yra dvipusis procesas, kuriam reikia priimančiosios visuomenės paramos ir pritarimo.

TŠP neturi išsilavinimo ir įgūdžių, todėl neprisideda prie Europos ekonomikos gerinimo

TŠP dažniausiai turi įvairius įgūdžius, kvalifikacijas ir išsilavinimą. Tačiau jų patirtis ir žinios gali būti nepripažįstamos dėl kalbos barjero, sertifikatų formato skirtumų ar diskriminacijos.

Europa yra kultūriškai homogeniška ir TŠP nesugeba išsaugoti savo kultūrinio tapatumo

Europa pasižymi kultūrų įvairumu, apimanti įvairias etnines ir religines bendruomenes. TŠP suteikia Europos visuomenėms įvairovės ir prisideda prie daugiakultūriškumo.

TŠP nesistengia išmokyti vietinės kalbos, taip trukdydami savo integracijai

Kalbos mokymasis yra didelis iššūkis TŠP, tačiau daugelis stengiasi aktyviai dalyvauti kalbų mokymuose. Ribota prieiga prie kalbos kursų, finansiniai suvaržymai ir laiko apribojimai dažniausiai trukdo jų tobulėjimui.

Europos visuomenėse TŠP yra sutinkami su diskriminacija ir ksenofobija

Nors diskriminacija ir ksenofobija egzistuoja, jos nėra būdingos visiems Europos gyventojams. Daugelis europiečių šiltai priima trečiųjų šalių piliečius, vertina įvairovę ir siekia integralios visuomenės.

Mitai ir tikrovė apie Europiečius

Europa yra rojus, kur visi yra turtingi

Nors Europa turi išsivysčiusias ekonomikas ir aukštesnį gyvenimo lygį daugelyje šalių, bet dar vis egzistuoja skurdas ir pajamų nelygybė. Europos šalys susiduria su kai kuriais ekonominiais iššūkiais.

Visi Europiečiai gyvena prabangiuose namuose ir turi aukštą pragyvenimo lygį

Europoje yra įvairių gyvenimo standartų lygmenų. Kol dalis europiečių gyvena pagal aukštus gyvenimo standartus, taip pat yra gyvenančių kukliame arba mažesnes pajamas gaunančiuose būstuose, ypač miestuose.

Europiečiai turi prieigą prie neribotų pinigų ir išteklių

Europa turi socialinės gerovės sistemas ir viešąsias paslaugas, bet jos daržnai finansuojamos iš mokesčių. Ne visi Europoje turi neribotą prieigą prie pinigų ir išteklių. Gyventojai vis tiek turi dirbti ir prisidėti prie visuomenės.

Visi Europoje turi aukštąjį išsilavinimą

Dauguma Europos šalių turi stiprią švietimo sistemą, tačiau šalyse ir regionuose išsilavinimo lygis skiriasi. Nors daugelis europiečių turi galimybę gauti gerą išsilavinimą, tačiau yra asmenų, kurie turi ribotas galimybes mokytis.

Europiečiai neturi socialinių ar ekonominių problemų

Europa, kaip ir visi regionai, susiduria su socialiniais ir ekonominiais iššūkiais. Tai yra nedarbas, skurdas, diskriminacija ir integracijos problemos.

Visi europiečiai yra svetingi ir priima užsieniečius

Europose yra skirtingų požiūrių dėl užsieniečių ir imigracijos. Kai kurie europiečiai yra svetingi ir atviri, o kiti gali turėti ksenofobiškų požiūrių arba puoselėti išankstinį nusistatymą prieš užsieniečius.

Europoje nėra korupcijos

Europos šalyse korupcija egzistuoja įvairiuose lygmenyse. Kai kurios Europos šalys taiko griežtas priemones kovoti su korupcija, tačiau kitos nesugeba su ja susidoroti valdžios institucijose ir kituose sektoriuose.

Sveikatos ir socialinės paslaugų sistemos yra aukščiausios kokybės

Tokios problemos kaip gyventojų senėjimas, didėjančios sveikatos priežiūros išlaidos, psichikos sveikatos problemos ir galimybė gauti sveikatos priežiūros paslaugas yra būdingos visame žemyne.

Visi europiečiai turi prieigą prie pažangiausių technologijų ir infrastruktūros

Europa turi išplėtojusias technologijas ir infrastruktūrą, tačiau kaimo ir miesto vietovių bei skirtingų šalių išsivystymas šiais klausimais skiriasi.

Svarbu pabrėžti, kad Europa yra įvairus žemynas ne tik dėl skirtingų šalių, kultūrų, bet ir dėl skirtingų socialinių ir ekonominių situacijų. Šie mitai ir tikrovė gali būti taikomi ne universaliai, nes situacija skiriasi kiekvienoje Europos šalyje.

Taip pat svarbu prisiminti, kad tai yra apibendrinti mitai ir realybė, o individuali patirtis Europoje gali labai skirtis.

3 Skyrius: įgytos žinios ir išmoktos pamokos

3.1. Įgytos žinios

Kipras

Pagrindinės projekto išvalgos atspindi teigiamą projekto poveikį ir dalyvių įsitraukimą. Mokymosi rezultatai buvo vertinami kaip puikūs, įtraukūs ir visapusiški. Dalyviai pabrėžė naudą pritaikant rezultatus konkrečioms šalims. Buvo pastebėta, kad dalyviai aktyviai įsitraukė į projektą, o tai parodė entuziastingas QR kodų nuskaitymas, siekiant ištirti su projektu susijusią socialinę žiniasklaidą ir kitą literatūrą. Projektas paskatino dalyvius įsitraukti į VR scenarijus ir vaizdo įrašus. Šis susidomėjimas pabrėžia projekto sėkmę patraukiant dalyvių dėmesį ir skatinant tikrą entuziazmą dalyvauti. Taigi, gerai struktūrizuoti projekto mokymosi rezultatai ir teigiami dalyvių atsiliepimai parodė projekto efektyvumą ir tolimesnės sėkmės potencialą.

Graikija

Pagrindiniai projekto rezultatai ir išvalgos susijusios su keliomis svarbiomis sritimis. Tapo akivaizdu, kad naršanti po įvairius aspektus reikėjo įvairių įgūdžių. Nors projektas apėmė kelias sritis, kalbos mokėjimas buvo pagrindinė kliūtys. Todėl buvo nuspręsta, kad norint dalyvauti būtina turėti esminių skaitmeninių įgūdžių suvokimą.

Labiausiai buvo iškelta 1.4 užduotis, kuri susijusi su Excel naudojimu. Mokymai sulaukė pagyrų už kokybę, nors kai kurioms veikloms įgyvendinti prireikė investuoti daug laiko. Ypatingai buvo girtinas trenerių gebėjimas pritaikyti veiklą pagal savo reikalavimus ir optimizuoti procesą.

Projektas davė teigiamus rezultatus, siejamus su produktyviais interviu, kurie suteikė daug informacijos. Tai pabrėžia projekto veiksmingumą ir efektyvumą per išsamius mokymus ir pritaikomas strategijas.

Italija

VRIN projekto kūrimas apėmė mokymo programų planavimą, vizualinį tapatumą, buvimą internete, saugyklas ir poveikio strategijas. Nors mokymosi rezultatai yra išsamūs, prisitaikymas prie įvairių kultūrų kelia didelių trumpalaikių kliūčių. Sėkmė priklauso nuo laiko paskirstymo, efektyvaus pristatymo ir tikslinės grupės įsitraukimo. Esminiai duomenys formuoja standartizuotus mokymo programos modulius. Susitikimo metu buvo lengviau surinkti dalyvių atsiliepimus ir patarimus. Šia iniciatyva buvo surinkta išsami informacija apie trečiųjų šalių piliečius ir integracijos veikėjus. Visapusiška projekto pažangos ir finansų apžvalga informavo vadovybę, o buvo aptarta sklaidos eiga, PR2 ir PR3 atnaujinimai bei tolesnis veiklos užbaigimas.

Ypatingai projekto medžiaga apšvietė nacionalinius migracijos valdymo metodus, atskleidžiant regioninius skirtumus ir bendrą taktiką. Turinio patvirtinimas buvo atliktas per specialiai pritaikytą įtraukią veiklą ir diskusijas, atitinkančias KKT poreikius. Dalyviai įgijo naujų įžvalgų apie VR migraciją, o išbandytos VR veiklos pasirodė esančios veiksmingos mokymui.

Atnaujinimai buvo bendrinami su vidinėmis ir išorinėmis suinteresuotosiomis šalimis, bandant gauti atsiliepimus ir padalijant pasiekimais. Vėliau buvo surinktos įžvalgos apie iššūkių įveikimą ir geriausios integracijos praktikos pritaikymą.

Lietuva

VRIN projektas praėjo reikšmingus plėtros etapus, be kita ko, mokymo programų planavimą, vizualinės tapatybės, internetinės aplinkos saugyklų kūrimą, informacijos sklaidą ir poveikio planavimą. Nors mokymosi pasiekimai buvo gerai suvokiami, lieka abejonų dėl siekiamų rezultatų ambicingumo, nes jie priklauso nuo turimo laiko, efektyvaus įgyvendinimo ir tikslinių grupių aktyvumo.

Projekto eiga ir finansai buvo įvertinti vidaus audito tikslais, ypatingą dėmesį skiriant informacijos sklaidos pažangai, projekto rezultatų (PR2 ir PR3) naujienoms ir būsimam veiklos užbaigimui. Per individualiems poreikiams pritaikytus užsiėmimus ir diskusijas pasitvirtinęs turinys veiksmingai atskleidė trečiųjų šalių piliečių (TŠP) poreikius, išplėtė jų žinias apie migraciją virtualiojoje realybėje. Išbandyti virtualiosios realybės užsiėmimai tapo vertingais mokymosi įrankiais. Paaiškėjo TŠP integracijai būdingi iššūkiai, apimantys socialinius, informacinius ir kalbos aspektus, dėl to buvo padarytos įžvalgos, kaip geriau kurti integracijos strategijas.

Turkija

Projektas pabrėžė šiuos punktus:

- Atsparumas kritikai: iššūkių, susijusių su nepalankiais sprendimais, įveikimas
 - Kalba ir politika: pripažintos kalbos ir politinės kliūtys
 - Nenumatyti visuomenės iššūkiai: susidūrė su netikėtomis kliūtimis priimančiojoje visuomenėje
- Projektas pabrėžia svarbą modulių tobulinimą, kritikos valdymą, kalbos ir politinių barjerų bei nenumatytų iššūkių sprendimą siekiant sėkmingo įgyvendinimo ir suinteresuotųjų šalių paramos.

Ispanija

Projektas apėmė įvairius profilius ir pasiekė atitinkamus TŠP mokymosi rezultatus, nors įstatymų pakeitimai ir kalbos barjerai vis dar kelia pavojų. Sėkmingas VRIN projekto pristatymas suinteresuotoms šalims sulaukė teigiamų atsiliepimų ir palaikymo. Informacija buvo surinkta iš susitikimų su migrantų ekspertais. Buvo nustatyti tobulinimo poreikiai, įskaitant turinio patvirtinimą. Taip pat pastebėti Ispanijos stabilumo iššūkiai, pabrėžiant kultūrinės integracijos ir tinklų kūrimo svarbą. Išryškintas atvirumas galimybėms ir prisitaikymas naujų patirčių.

Projektas pabrėžia vietos kultūros pažinimo ir susitikimo su žmonėmis svarbą. Galiausiai, projektas atskleidė trečiųjų šalių piliečių sunkumus ir poreikius, kartu demonstruodamas sėkmingą suinteresuotųjų šalių dalyvavimą.

 Švedija

VRIN projekto metu Švedijoje, dalyviai gilinosi į pagrindinius integracijos aspektus, pabrėžiant komunikaciją, apgyvendinimą, darbo jėgą kaip pagrindines kategorijas. Tyrimas atskleidė įvairias šaliai būdingas kvalifikacijas, iškeliant specifinius iššūkius, kuriuos kiekviena šalis turi. Pabaigoje buvo gautos svarbios išvalgos per patirčių surinkimą, iššūkius ir vadovavimą pagal kiekvienų individualų lygį. Ši iniciatyva ne tik parodė pritaikytą integracijos procesų svarbą, bet ir atskleidė įvairias turimas galimybes. Projektas skatino gilų supratimą apie sudėtingą dinamiką, supančią integraciją Švedijoje, ir skatino informuoto tarpkultūrinio bendradarbiavimo platformą.

3.2. Išmoktos pamokos

 Švedija

Vykdant VRIN projektą Švedijoje, buvo įgyta svarbios patirties. Mūsų dėmesys darbo rinkai ir būstui atskleidė tikslinių informacijos pakeitimų svarbą. Spręsdami migrantų problemas nustatėme, kad nors VR yra vertinga priemonė, jos platus naudojimas visame pasaulyje susiduria su sunkumais. Išryškėjo būtinybė mokytis kalbos ir užmegzti ryšius, pabrėžiant individualų ugdymą. Įgyvendinant veiklą buvo supaprastintas turinio pateikimas migrantams, todėl jo įsisavinimas tapo prieinamesnis. Tačiau nustatyti sunkumai tam tikruose moduluose išryškino papildomų gairių poreikį. Suprasdami kiekvieno atvejo unikalumą, atskleidėme kartais pasitaikančių valdžios institucijų klaidų poveikį. Šios išvalgos pabrėžė įvairiapusių integracijos pobūdį ir paskatino mus kurti labiau informuotas ir pritaikytas strategijas.

 Turkija

Esminiai reikalavimai ir naudingos rekomendacijos: išsamus gidas pabrėžia, kad svarbu sukurti patrauklų VR turinį ir gauti teigiamų atsiliepimų apie projekto apžvalgą. Gide siūloma sutelkti dėmesį į patrauklaus ir interaktyvaus turinio kūrimą. Be to, tekste minima, kaip svarbu atkreipti dėmesį į asmenis su laikina apsauga, nors kontekstas ir konkreti informacija apie šį aspektą yra neaiški dėl ribotos informacijos.

 Kipras

Pateikiamos projekto išvados, daugiausia dėmesio skiriant pasikartojančios informacijos pašalinimui skirtinguose moduluose. Projektas sulaukė palankių atsiliepimų dėl įtraukimo, terminų laikymosi ir skatinimo dalyvauti. Gide pabrėžiama būtinybė perfrazuoti tam tikrus terminus, ypač susijusius su

seksualiniu priekabiavimu. Siūloma įtraukti papildomą modulį, skirtą skaitmeniniams įgūdžiams, pritaikytą atskiroms šalims. Akcentuojamas visapusiškas veikėjų informacijos kūrimas. Kyla susirūpinimas dėl galimų sudėtingų bendrinamų dokumentų ir partnerių atsakomybės per nurodytą laikotarpį. Teigiami atsakymai pastebimi tiek dėl projekto, tiek dėl jo virtualios realybės (VR) komponento.

Ispanija

Gide iškeliami pagrindiniai aspektai: terminų laikymasis, lyčių aspekto integravimas ir teigiami atsiliepimai apie projekto apžvalgą. Iššūkiai apėmė sudėtingas Excel užduotis ir informacijos gavimą. Ši veikla pagerino migrantų turinio supratimą. Daugelyje šalių virtualioji realybė (VR) laikoma vertinga, tačiau kelianti logistinę iššūkį. Gide išskiriami asmenys, kuriems suteikta tarptautinė apsauga, ir pabėgėlio statusas. Projektas sulaukė teigiamų atsiliepimų, sužadinsiu smalsumą tolimesnėms išvargoms.

Italija

Projekte pagrindinis dėmesys buvo skiriamas partnerių bendradarbiavimo tobulinimui ir sklandžiam susitikimų vedimui. Norint geriau patenkinti konkrečių trečiųjų šalių piliečių tikslinių grupių poreikius, labai svarbu apibrėžti technines, raštingumo ir įsitraukimo kliūtis. Individualus mokymas gali būti naudingas nesavarankiškiems vartotojams. Pagrindiniai vietos prioritetai apima būstą, užimtumą, kalbų mokėjimą ir mokymo modulius, apimančius laiko planavimą ir popamokinę veiklą. Tačiau įvertinti kompetencijų naudą ir trumpalaikių rezultatų gali būti sudėtinga. Nors atskiras modulis moterims ir tėvams nėra būtinas, rekomenduojama atitinkamas dalis integruoti į esamus modulius. Vertingi atsiliepimai iš skirtingų srities specialistų pagerino tyrimo metodą ir padėjo jį tobulinti. Nepaisant procedūrų sudėtingumo, aiškus ir paprastas mokymosi turinys trečiųjų šalių piliečiams yra ypatingai svarbus. Bendradarbiavimas tarp partnerių įgalino produktyvias diskusijas ir idėjų mainus. Virtualioji realybė (VR) žada apmokyti migracijos dalyvius, tačiau kelia įgyvendinimo iššūkius su TŠP. Moduliai pateikė išsamų turinį, tačiau įvairios temos gali būti nenuoseklios. Respondentai teikia pirmenybę priimančiosios šalies kalbų ir kultūrų mokymuisi integracijai, tačiau tuo pačiu metu susiduria su kliūtimis siekdami užtikrinti darbą, būstą ir kovoti su išankstiniu nusistatymu. Todėl, ypač vertinama ir socialinių darbuotojų pagalba.

Graikija

„Esminiai reikalavimai ir naudingos rekomendacijos: išsamus gidas“ pateikia praktinių išvargų, kaip naršyti projekte, pripažįstant skirtumą tarp teorinių gairių ir realaus pritaikymo. Jame pabrėžiama, kaip svarbu atsižvelgti į vietos tradicijas ir gyvenimo būdą projekto kontekste. Vadove pripažįstama, kad yra daug informacijos, tačiau pabrėžiama, kad reikia derintis su faktinėmis sąlygomis, o ne griežtai laikytis įprastų procedūrų. Įtraukus realistiškus komentarus ir pritaikomą mokymo medžiagą, kas pagerina jo naudojimąsi. Pripažindamas tikrovės svarbą ir atitinkamai pritaikant strategijas, gidas suteikia asmenims pragmatiškesnį požiūrį į projekto įgyvendinimą.

Lietuva

Bendradarbiavimo projektas pasižymėjo veiksminga partnerystės dinamika ir tinkamai suplanuotais susitikimais, kurie paskatino produktyvias diskusijas. Projektas buvo linkęs išplėsti taikymo sritį, kad apimtų tokius dalykus kaip globali pilietybė, individualūs potyriai Lietuvoje ir neformalus dalijimasis žiniomis su bendruomene. Bendradarbiavimas sudarė galimybes pasikeisti idėjomis ir pasiekti bendrų tikslų.

Moduliai apėmė visapusišką ir vertingą turinį, nors itin plačių temų aptarimas kėlė susirūpinimą dėl partnerių nuoseklumo. Veikla įvertinta kaip vertinga ir atitinkanti lūkesčius. VRIN mokymo programa, metodikos ir užsiėmimai buvo tinkamai pritaikyti galutinio vartotojo praktiniam naudojimui, be kita ko, pasiūlant įtraukų mokymą su migracija susijusiems specialistams.

Su iššūkiais susidurta dėl priimančiosios valstybės socialinių aspektų, kalbos ir kultūrinių barjerų ir socialinės izoliacijos. Dalyviai pranešė susidūrę su išplitusia ksenofobija, homofobija ir rasizmu. Ribota prieiga prie informacijos taip pat buvo reikšminga kliūtis, dar labiau išryškinusi nepakeičiamą socialinių darbuotojų vaidmenį teikiant pagalbą.

4 Skyrius: Išvados apie šalių politiką dėl trečiųjų šalių piliečių integracijos

4.1. Su TŠP susijusi politika ir praktika

Švedija

Įvadas:

Švedija, puikiai žinoma dėl savo pažangios politikos ir įsipareigojimo žmogaus teisėms. Todėl ilgą laiką buvo patraukli vieta asmenims, ieškantiems prieglobsčio ar geresnių ekonominių galimybių iš viso pasaulio. Dėl to šalis sukūrė išsamų politikos ir praktikos rinkinį, skirtą valdyti trečiųjų šalių piliečių (TŠP) antplūdį. Šio skyriaus tikslas – apžvelgti Švedijos trečiųjų šalių piliečių politiką ir praktiką, nagrinėjant pagrindinius aspektus, tokius kaip imigraciją, integraciją ir žmogaus teisių klausimus.

1. TŠP imigracijos politika

Švedijos imigracijos politika grindžiama sąžiningumo, solidarumo ir pagarbos žmogaus teisės principais. Pirminis teisės aktas, reglamentuojantis imigraciją, yra vadinamas Užsieniečių įstatymas, kuris nustato trečiųjų šalių piliečių atvykimo, gyvenimo ir darbo leidimų kriterijus. Švedija trečiųjų šalių piliečiams siūlo įvairius būdus patekti į šalį, įskaitant prieglobstį, šeimos susijungimą, užimtumą, santuoką ir išsilavinimą.

1.1. Prieglobstis ir pabėgėlių apsauga:

Švedija jau seniai garsėja dosnia prieglobsčio politika. Šalis suteikia apsaugą asmenims, bėgantiems nuo persekiojimo, konfliktų ar kitų gyvybei pavojingų situacijų. Švedijos migracijos agentūra yra atsakinga už prieglobsčio prašymų nagrinėjimą, užtikrindama teisingą ir išsamų atskirų atvejų įvertinimą. Prašymo proceso metu prieglobsčio prašytojai turi teisę į teisinį atstovavimą, galimybę gauti sveikatos priežiūros paslaugas ir kitas pagrindines paslaugas.

1.2. Šeimos susijungimas:

Pripažindama šeimos vienybės svarbą, Švedija leidžia TŠP, turinčių leidimą gyventi, prisijungti prie jų šeimos narių per šeimos susijungimo procesą. Sutuooktiniai, vaikai ir pagyvenę tėvai turi teisę susijungti, laikantis tam tikrų reikalavimų ir dokumentų.

1.3. Užimtumas ir patekimas į darbo rinką

Švedija įgyvendino politiką, kuria siekiama palengvinti trečiųjų šalių piliečių integraciją į darbo rinką. Trečiųjų šalių piliečiai gali gauti leidimus dirbti pagal Švedijos darbdavių darbo pasiūlymus. Be to, TŠP, turintys konkrečių įgūdžių ar kvalifikacijos, kurių paklausa yra išaugusi Švedijos darbo rinkoje, gali turėti teisę gauti specialius darbo leidimus, leidžiančius jiems ieškoti darbo be konkretaus darbo pasiūlymo.

2. Integracijos politika ir praktika:

Švedijos požiūriu, TŠP integracija atlieka esminį vaidmenį, siekiant užtikrinti sėkmingą jų socialinę, ekonominę ir kultūrinę įtrauktį į Švedijos visuomenę. Švedijos integracijos politika apima įvairius aspektus, įskaitant darbo rinką, kalbų mokymą, švietimą, būstą, sveikatos priežiūrą ir pilietinį dalyvavimą.

2.1. Kalbų mokymas:

Švedų kalbos mokėjimas yra būtinas, kad trečiųjų šalių piliečiai galėtų visapusiškai dalyvauti visuomenės gyvenime. Todėl Švedija siūlo nemokamus kalbų kursus visiems TŠP, kad jie galėtų išmokti švedų kalbą ir pagerinti savo bendravimo įgūdžius. Kalbų mokymas dažnai yra būtina įsidarbinimo ir tolesnio mokymosi sąlyga.

2.2. Švietimas:

Galimybė gauti kokybišką išsilavinimą yra pagrindinė visų asmenų, įskaitant trečiųjų šalių piliečių, teisė. Švedijoje vykdoma įtraukiamoji švietimo politika, kuria siekiama užtikrinti lygias galimybes trečiųjų šalių piliečiams ir jaunimui. Mokyklos raginamos teikti papildomą paramą ir išteklius, jog integracija ir akademinė sėkmė būtų lengviau pasiekiami TŠP mokiniams.

2.3. Būstas ir socialinė parama:

Valstybė siekia užtikrinti tinkamas būsto galimybes trečiųjų šalių piliečiams tiek prieglobsčio proceso metu, tiek gavus leidimą gyventi. Taip pat teikiamos socialinės paramos paslaugos, padedančios TŠP orientuotis į įvairius gyvenimo Švedijoje aspektus, įskaitant prieigą prie sveikatos priežiūros, socialinės gerovės ir bendruomenės dalyvavimo.

3. Žmogaus teisių svarstymai:

Švedijos TŠP politika ir praktika grindžiama tvirtu įsipareigojimu žmogaus teisėms. Šalis pripažįsta trečiųjų šalių piliečių teises, nepaisant jų migracijos statuso, naudotis pagrindinėmis žmogaus teisėmis, tokiais kaip teisė į gyvybę, laisvę nuo kankinimų ir nediskriminavimo. Švedija laikosi tarptautinių konvencijų ir įsipareigojimų, įskaitant JT vaiko teisių konvenciją ir Europos žmogaus teisių konvenciją.

3.1. Negražinimas ir nediskriminavimas:

Švedija laikosi vadinamo negražinimo principo, užtikrindama, kad trečiųjų šalių piliečiai nebūtų gražinami į šalį, kuriose kiltų pavojus jų gyvybei ar laisvėms. Be to, Švedija draudžia diskriminaciją dėl rasės, etninės priklausomybės, religijos ar kitų priežasčių, suteikdama teisinę apsaugos priemones, skirtas apsaugoti TŠP nuo diskriminacijos.

3.2. Prieiga prie sveikatos priežiūros ir socialinė gerovė:

TŠP turi galimybę gauti sveikatos priežiūros paslaugas tokiais pat sąlygomis kaip ir Švedijos piliečiai. Sveikatos priežiūros sistema teikia reikiamą medicininę priežiūrą, įskaitant prevencines, gydomasias ir reabilitacines paslaugas. Socialinės pašalpos, pvz., socialinė parama ir išmokos vaikui, taip pat gali būti skiriamos trečiųjų šalių piliečiams, kurie atitinka tinkamumo kriterijus. Nors Švedijoje sveikatos priežiūra nėra nemokama, ji yra subsidijuojama ir neviršija 250 €.

Apibendrinimas:

Švedijos politika ir praktika, susijusi su trečiųjų šalių piliečiais, atspindi šalies įsipareigojimą gerbti žmogaus teises, sąžiningumą ir socialinę įtrauktį. Imigracijos politika suteikia daug galimybių TŠP atvykti ir gyventi Švedijoje, atsižvelgiant į tokius veiksnius kaip prieglobstis, šeimos susijungimas, užimtumas ir išsilavinimas. Integracijos priemonės apima kalbų mokymą, švietimą, būstą, sveikatos priežiūrą ir socialinės paramos paslaugas, kuriomis siekiama palengvinti sėkmingą trečiųjų šalių piliečių įtraukimą į Švedijos visuomenę. Be to, Švedijos žmogaus teisių sumetimais užtikrina, kad TŠP turėtų pagrindines teises ir apsaugą. Išlaikydama visapusišką ir įtraukų požiūrį, šalis ir toliau atlieka svarbų vaidmenį remdama trečiųjų šalių piliečius ir skatindama įvairiapusę bei klestinčią visuomenę.

Turkija

Įvadas::

Turkija paprastai rodo svetingą požiūrį į trečiųjų šalių piliečius. Šalis siekia patenkinti pagrindinius TŠP poreikius, užtikrinti jiems sveikatos priežiūros paslaugų prieinamumą ir mokymosi galimybes. Šio straipsnio tikslas – apžvelgti Turkijos politiką ir praktiką, susijusią su trečiųjų šalių piliečiais, analizuojant tokius svarbius aspektus kaip imigraciją, integraciją ir žmogaus teisių klausimus.

1. Trečiųjų šalių piliečių imigracijos politika:

Turkija įgyvendino trečiųjų šalių piliečiams skirtą imigracijos politiką, kuri apima vizų arba leidimų gyventi gavimą, atsižvelgiant į jų buvimo tikslą ir trukmę. Darbo leidimai reikalingi TŠP, ieškantiems darbo, o studentų vizos ir leidimai gyventi – būtini tiems, kurie nori studijuoti Turkijoje. Šeimos susijungimas leidžiamas trečiųjų šalių piliečiams, turintiems teisėtus leidimus gyventi.

1.1. Prieglobstis ir pabėgėlių apsauga:

Turkija laikosi humanitarinės politikos migrantų ir pabėgėlių atžvilgiu. Šalis stengiasi patenkinti pagrindinius pabėgėlių poreikius, tokius kaip apgyvendinimas, sveikatos priežiūra ir išsilavinimas. Turkijos Respublikos Vidaus reikalų ministerija Migracijos valdymo prezidentūra yra atsakinga už prieglobsčio prašymų nagrinėjimą. Be to, šalis įgyvendina įvairias programas ir politiką, siekdama remti pabėgėlių integraciją ir socialinę sanglaudą, norint palengvinti jų adaptaciją visuomenėje.

1.2. Šeimos susijungimas:

Šeimos leidimas gyventi gali būti išduotas užsieniečiams sutuoktiniams ir jų vaikams už TŠP, įskaitant nepilnamečius vaikus. Tai taip pat taikoma užsieniečio sutuoktinio išlaikomiems vaikams. Iš pirmųjų, paraiškos įvertinamos, o po to, jei jos patvirtinamos, išduodami šeimos susijungimo leidimai, leidžiantys TŠP gyventi Turkijoje su savo šeimomis.

1.3. Užimtumas ir pateikimas į darbo rinką:

Turkija diegia daugybę užimtumo politikos priemonių, kuriomis siekiama palengvinti trečiųjų šalių piliečių patekimą į darbo rinką. Ši politika apima leidimus dirbti, profesinio mokymo ir įgūdžių tobulinimo galimybes, verslumo ir investicijų perspektyvas, įdarbinimo paslaugas ir integracijos programas. Norint dirbti Turkijoje, TŠP reikalingi darbo leidimai, o tai apima darbdavio paramą ir atitinkamų dokumentų patekimą. TŠP taip pat skatinami pasinaudoti profesinio mokymo ir įgūdžių tobulinimo programomis. Turkija taip pat siūlo verslumo ir investicijų galimybes migrantams, taip pat įdarbinimo tarnybas ir konsultavimo centrus, padedančius ieškant darbo ir planuojant karjerą. Vykdomos integracijos programos, skirtos socialinei ir ekonominei migrantų integracijai į Turkiją remti.

Su Turkijos migrantų užimtumo politika siekiama skatinti jų ekonominę indėlį, palengvinti jų integraciją į darbo rinką ir paskatinti juos kurti savo verslą. Šią politiką remia reglamentai ir teisinės priemonės, skirtos apsaugoti migrantų darbo teises ir užtikrinti sąžiningą darbo aplinką.

2. Integracijos politika ir praktika:

2023 m. Turkija priėmė daugybę pabėgėlių ir trečiųjų šalių piliečių dėl savo geografinės padėties. Šalis įgyvendino įvairią politiką ir praktiką, kad patenkintų jų poreikius, įskaitant laikinosios apsaugos statuso suteikimą, švietimo ir sveikatos priežiūros paslaugų suteikimą, kai kuriems pabėgėliams leidimą gauti darbo leidimus ir socialinės paramos teikimą. NVO ir tarptautinių organizacijų vykdomomis integracijos programomis buvo siekiama padėti pabėgėliams ir trečiųjų šalių piliečiams prisitaikyti prie naujos aplinkos mokantis kalbų ir profesinio mokymo.

2.1 Kalbų mokymas:

Kalbant apie trečiųjų šalių piliečių prisitaikymą prie Turkijos, įskaitant turkų kalbą ir kultūrą, valstybės institucijos, pilietinės visuomenės organizacijos, savivaldybės, valstybiniai švietimo centrai, universitetai ir privačios institucijos stengiasi vykdyti savo pareigas ir toliau dirbti pagal šią sritį.

2.2 Švietimas:

Turkijos vyriausybė ėmėsi tam tikrų iniciatyvų, siekdama paremti TŠP integraciją į švietimo sistemą, pavyzdžiui, pabėgėlių atžvilgiu. Šios iniciatyvos apima kalbos palaikymo programas ir švietimo centrus vietovėse, kuriose yra daug trečiųjų šalių piliečių. NVO ir tarptautinės organizacijos taip pat prisidėjo prie TŠP integracijos programų, kuriose dažnai pagrindinis dėmesys skiriamas švietimui ir profesiniam mokymui, siekiant padėti prisitaikyti prie naujos aplinkos, taip pat kalbų kursams trečiųjų šalių piliečiams valstybinėse mokyklose ir universitetuose.

2.3 Būstas ir socialinė parama:

Turkijos požiūris į būstą trečiųjų šalių piliečiams buvo panašus į pabėgėlių požiūrį. TŠP, kaip ir pabėgėliams, atvykus į Turkiją gali būti suteiktas laikinas apgyvendinimas priėmimo centruose arba stovyklose. Turkijos vyriausybė kartu su nevyriausybėmis organizacijomis ir tarptautinėmis organizacijomis dėjo pastangas, kad galėtų pasiūlyti būstą mieste, siekdami suteikti TŠP daugiau nepriklausomybės ir prieigą prie bendruomenės išteklių.

Kalbant apie socialinę paramą, TŠP gali gauti finansinę pagalbą pažeidžiamoms šeimoms, panašią į tai, kas siūloma Sirijos pabėgėliams. Be to, Sirijos pabėgėliai Turkijoje turėjo teisę naudotis viešosiomis sveikatos priežiūros paslaugomis, tačiau šių paslaugų prieinamumas trečiųjų šalių piliečiams gali skirtis atsižvelgiant į jų teisinį statusą ir aplinkybes.

3. Žmogaus teisių svarstymai:

Turkijos žmonėms suteiktos teisės remiamos 1982 m. Konstitucija ir tarptautinėmis žmogaus teisių konvencijomis. Tarp pagrindinių teisių yra teisė į gyvybę, žodžio laisvė, lygybė, religijos ir sąžinės laisvė, teisingas teismo procesas, privatumo apsauga, švietimas ir sveikatos priežiūra. Turkija yra JT Visuotinės žmogaus teisių deklaracijos ir kitų tarptautinių sutarčių šalis, įsipareigojusi ginti žmogaus teises.

3.1 Negražinimas ir nediskriminavimas:

Negražinimas yra esminis tarptautinės pabėgėlių teisės principas, užtikrinantis, kad pabėgėliai nebūtų priversti grįžti į vietas, kur kyla pavojus jų saugumui. Turkija, pasirašiusi Pabėgėlių konvenciją, laikosi šio principo. Nediskriminavimas yra pagrindinis žmogaus teisių principas, draudžiantis šališkumą, pagrįstą tokiais veiksniais kaip rasė, religija ar etninė priklausomybė. Turkijos Konstitucija garantuoja nediskriminavimą. Taip pat, dedamos pastangos kovoti su diskriminacija ir palaikyti negražinimą, raginama imtis griežtesnių priemonių visų Turkijoje gyvenančių asmenų teisėms apsaugoti.

3.2. Prieiga prie sveikatos priežiūros ir socialinės gerovės:

Trečiųjų piliečių iš kitų šalių nei Sirija galimybės gauti sveikatos priežiūros paslaugas gali skirtis atsižvelgiant į jų konkretų teisinį statusą ir leidimus gyventi. Kai kuriais atvejais TŠP gali tekti pasikliauti privačiomis sveikatos priežiūros galimybėmis arba tarptautiniu sveikatos draudimu. Turkija taip pat teikia socialinę paramą pabėgėliams, įskaitant pinigines pagalbos programas pažeidžiamoms šeimoms. Tačiau trečiųjų šalių piliečių socialinės gerovės paramos prieinamumas ir mastas gali skirtis priklausomai nuo jų teisinio statuso ir tuo metu galiojančios politikos.

Apibendrinimas

Turkija palankiai vertina trečiųjų šalių piliečius, atsižvelgiant į įgyvendinamas reformas ir praktiką, o taip pat siekdama patenkinti jų poreikius ir ginti žmogaus teises. Šalies imigracijos politika apima įvairius aspektus, tokius kaip prieglobsčio ir pabėgėlių apsauga, šeimų susijungimas, galimybė patekti į darbo rinką. Siekiant palengvinti TŠP prisitaikymą prie Turkijos visuomenės, buvo įgyvendintos integracijos programos, įskaitant kalbų mokymą ir švietimą. Būsto ir socialinės paramos teikimas, taip pat galimybė naudotis sveikatos priežiūros paslaugomis, vaidina svarbų vaidmenį užtikrinant trečiųjų šalių piliečių gerovę Turkijoje. Be to, Turkijos įsipareigojimas laikytis tarptautinių žmogaus teisių konvencijų, įskaitant negražinimo ir nediskriminavimo principus, pabrėžia jos pasiryžimą apsaugoti visų jos teritorijoje esančių asmenų teises ir orumą. Situacijai besikeičiant, toliau būtinos pastangos apsaugoti ir remti TŠP.

Kipras

Ižanga

Devintojo dešimtmečio viduryje Kipras tapo imigracijos vieta dėl ekonomikos augimo ir užsienio darbo jėgos poreikio. Įstojus į ES 2004 m., ji pradėjo pritraukti ES piliečius ir vis daugiau trečiųjų šalių piliečių, įskaitant migrantus ir prieglobsčio prašytojus. Prieš įstojant į ES, jos migracijos politika daugiausia buvo skirta darbuotojų migrantų valdymui ir tarptautiniam apdorojimui apsaugos programos. 2007 m. buvo suformuotas Migrantų integracijos ekspertų komitetas, dėl kurio 2010 m. buvo parengtas nacionalinis planas, skirtas suderinti su Europos konvencijomis. Įvairiomis iniciatyvomis buvo siekiama skatinti sambūvį, tačiau 2013 m. ekonomikos nuosmukis stabdė pažangą, dėl to neteko darbo vietų ir padidėjo nedarbas. Nuo to laiko buvo pateiktos pataisos, nes buvo parengtas naujas planas, kurį tikimasi oficialiai pristatyti 2021 m.

1. Trečiųjų šalių piliečių imigracijos politika

Kipro imigracijos politika trečiųjų šalių piliečiams (TŠP) apima prieglobsčio ir pabėgėlių apsaugą (1.1), šeimos susijungimą (1.2) ir galimybę patekti į darbo rinką (1.3). Kaip ES valstybė narė, Kipras prisijungia prie Bendros Europos prieglobsčio sistemos prieglobsčio prašytojams. Šeimos susijungimas yra gyvybiškai svarbus trečiųjų šalių piliečiams, reikalaujantis konkrečių kriterijų ir išsamių dokumentų. Patekti į darbo rinką paprastai reikia gauti darbo pasiūlymą iš Kipro darbdavio, o darbui migrantui taikomi papildomi reglamentai.

1.1. Prieglobstis ir pabėgėlių apsauga

Kipro pabėgėlių įstatymas, priimtas 2000 m. ir visiškai įsigaliojęs nuo 2002 m. sausio 1 d., paveda vyriausybei pabėgėlių reikalus, laikantis negrąžinimo principo, kad būtų išvengta žalos grąžinimo asmenims. Ši apsauga taikoma pabėgėliams, papildomos apsaugos gavėjams ir prieglobsčio prašytojams, o deportuoti į rizikingas vietas griežtai draudžiama. Tie, kurie turi tarptautinės apsaugos teises, turi apibrėžtas pilietines ir socialines bei ekonomines privilegijas. Kipras taip pat laikosi tarptautinių žmogaus teisių susitarimų, įskaitant 1951 m. Pabėgėlių konvenciją, prieglobsčio bylas tvarko per savo Prieglobsčio tarnybą. Tarptautinės pabėgėlių apsaugos prašymai vertinami per Vidaus reikalų ministerijos Prieglobsčio tarnybai, o atmetus prieglobsčio prašymus peržiūri Pabėgėlių peržiūros tarnyba.

Užsieniečių įstatymas: 1952 m. Užsieniečių ir imigracijos įstatymas (105 skyrius) reglamentuoja trečiųjų šalių piliečių (TŠP) buvimą Kipre. Paskutiniaisiais 2017 m. pakeitimais šie nacionaliniai teisės aktai suderinami su ES direktyva 2014/36/ES dėl sezoninių darbuotojų ir ES direktyva 2014/66/ES dėl perkėlimo įmonės viduje.

Pabėgėlių įstatymas: 2000 m. Kipro pabėgėlių įstatymas papildomas su užsieniečiais susijusius teisės aktus, siūlydamas didesnę pabėgėlių apsaugą. Paskutinį kartą pakeista 2016 m., ji atitinka peržiūrėtą ES direktyvą 2013/32/ES dėl prieglobsčio procedūrų ir ES direktyvą 2013/33/ES dėl priėmimo sąlygų. 2017 m. Kipro parlamentas taip pat ratifikavo Kipro ir Jungtinių Tautų vyriausiojo pabėgėlių komisaro (UNHCR) susitarimą, reglamentuojantį UNHCR operacijas šalyje.

Pilietybės teisės aktai: Civilinės metrikacijos įstatyme išdėstytos sąlygos, kuriomis trečiųjų šalių piliečiai (TŠP) gali įgyti Kipro pilietybę, į kurią įeina 7 metai teisėto gyvenimo šalyje (arba 5 metai Kipro piliečių tėvams). Pilietybę taip pat gali gauti migrantai, susituokę su Kipro piliečiu daugiau nei 3 metus ir gyvenę šalyje mažiausiai 2 metus. 2011 ir 2013 m. priimtose pataisose leidžia natūralizuoti ne Kipro investuotojus, net jei jie neatitinka kriterijų.

1.2. Šeimos susijungimas

Pagal Užsieniečių ir imigracijos įstatymą, trečiųjų šalių piliečiai, teisėtai gyvenantys Respublikoje, turi teisę į šeimos susijungimą su savo šeimos nariais, kurie taip pat yra trečiųjų šalių piliečiai, laikantis šių pagrindinių sąlygų:

Rezidencijos laikotarpis: jie turi būti teisėtai gyvenę Respublikoje mažiausiai dvejus (2) metus. Tačiau taikomos išimtys:

- Departamento direktorius turi teisę netaikyti reikalavimo gyventi šalyje dvejus metus, jei globėjas dirba įmonėje, kuri pagal Akcinių bendrovių įstatymą turi teisę samdyti užsienio darbuotojus

- Ši sąlyga netaikoma rėmėjams, turintiems Kipro išduotą leidimą perkelti įmonės viduje arba ilgalaikį mobilumo leidimą
- Šios sąlygos taip pat netaikomos rėmėjams, turintiems Kipro išduotą mokslo darbuotojo leidimą arba ilgalaikio mobilumo leidimą

Galiojantys leidimai gyventi: jie turi turėti leidimą gyventi, galiojantį ne trumpiau kaip vienerius (1) metus. Išimtys yra taikomos tik šioms situacijoms:

- Šis reikalavimas netaikomas rėmėjams, turintiems leidimą perkelti įmonės viduje arba ilgalaikį mobilumo leidimą, kai Kipras išdavė perkėlimą įmonės viduje. Tokiais atvejais šeimos susijungimo prašymas gali būti pateikiamas ir nagrinėjamas kartu su globėjo prašymu išduoti leidimą.
- Ši sąlyga netaikoma rėmėjams, turintiems mokslo darbuotojo leidimą arba Kipro išduotą ilgalaikio mobilumo mokslo darbuotojo leidimą, todėl šeimos susijungimo paraišką galima pateikti ir peržiūrėti kartu su rėmėjo paraiška leidimui gauti.

Nuolatinės gyvenamosios vietos perspektyvos: jie turi turėti pagrįstą galimybę įgyti teisę nuolat gyventi Respublikoje. Nepaisant to, rėmėjams, turintiems leidimą perkelti įmonės viduje arba ilgalaikį mobilumo leidimą, taikomos išimtys. Kipro išduotas perkėlimas įmonės viduje, taip pat rėmėjams, turintiems mokslo darbuotojo leidimą arba Kipro išduotą ilgalaikio mobilumo mokslo darbuotojo leidimą. Šeimos susijungimui tinkami šeimos nariai:

- i. Rėmėjo sutuoktinis, su sąlyga, kad santuoka buvo sudaryta likus ne mažiau kaip vieniems (1) metams iki prašymo dėl šeimos susijungimo pateikimo. Sutuoktinis turi būti ne jaunesnis kaip 21 metų amžiaus.
 - ii. Globėjo ir jo sutuoktinio nepilnamečiai vaikai, įskaitant vaikus, įvaikintus pagal Respublikos kompetentingos institucijos sprendimą arba pripažinus įvaikinimą iš kitos šalies, arba pagal Respublikos tarptautinius įsipareigojimus vykdytinu sprendimu.
 - iii. Nepilnamečiai vaikai, įskaitant įvaikius, kaip apibrėžta (ii) pastraipoje, kurie yra išimtinai globojami globėjo ir yra nuo jo (jos) finansiškai priklausomi.
 - iv. Nepilnamečiai vaikai, įskaitant globėjo sutuoktinio įvaikius, kaip apibrėžta pirmiau (ii) pastraipoje, kurie yra vieninteliai sutuoktinio globojami ir yra nuo jo finansiškai priklausomi.
- Nepilnamečiai vaikai, nurodyti ii, iii ir iv punktuose, turi būti jaunesni nei 18 metų ir negali būti vedę.

1.3. Užimtumas ir patekimas į darbo rinką

Pabėgėliai: pagal Kipro pabėgėlių įstatymą, gavę pabėgėlio arba papildomos apsaugos statusą, iš karto įgyja teisę į darbą. Turi teisę į vienodą požiūrį į Kipro piliečius, kalbant apie uždarbį arba savarankišką profesinį darbą, atsižvelgiant į atitinkamą profesiją ir viešojo administravimo taisykles. Jiems nekyla jokių apribojimų dirbant tam tikruose sektoriuose ar vaidmenyse, o Darbo departamentas nereikalauja patvirtinti ar patvirtinti darbo sutarties tarp darbdavio ir asmens, kuriam suteikta pabėgėlis arba papildoma apsauga. Pabėgėliai naudojami tomis pačiomis teisėmis kaip ir piliečiai dėl darbo užmokesčio, socialinės apsaugos išmokų ir darbo sąlygų.

Prieglobsčio prašytojai: 2023 m. sausio mėn. ministro sprendimu paskelbta, kad nuo 2023 m. rugpjūčio 1 d. prieglobsčio prašytojai turės teisę dirbti praėjus devyniems mėnesiams nuo prieglobsčio prašymo pateikimo. Svarbu pabėžti, kad ši nauja politika bus įgyvendinta nuo 2023 m. spalio 1 d. iki tos datos prieglobsčio prašytojams leidžiama dirbti tam skirtuose sektoriuose (ūkyje ir žemės ūkyje) praėjus mėnesiui nuo prieglobsčio prašymo pateikimo. Tačiau po 2023 m. spalio 1 d. jie turės palaukti devynis mėnesius nuo prieglobsčio prašymo pateikimo datos, kad įgytų teisę į dirbti.

2. Integracijos politika ir praktika

Integracijos politika: Kipras neturi savarankiškos integracijos politikos.

Integracijos strategija: 2021 m. Kipras baigė parengti išsamų nacionalinį migrantų integracijos planą, kuris yra valstybės integracijos politikos gairės ir kuriame nurodomi pagrindiniai vyriausybės prioritetai sprendžiant integracijos iššūkius. Šis planas taip pat nustato projektų finansavimo pagrindą naujuoju ES programavimo laikotarpiu (2021–2027 m.). Jis buvo parengtas per įtraukų konsultacijų procesą, kuriame dalyvavo migracijos ir integracijos ekspertai, pilietinės visuomenės organizacijos, vyriausybės agentūros, nacionalinės valdžios institucijos ir patys migrantai. Plane nustatytos aštuonios prioritetinės integracijos sritys:

- Migrantų žinių ir įgūdžių pripažinimas ir sertifikavimas
- Mokymai migrantams ir kitoms tikslinėms grupėms
- Sąmoningumo didinimas tarp migrantų, priimančiosios visuomenės ir integracijos suinteresuotųjų šalių
- Palengvinti migrantų patekimą į gerovės valstybę
- Pažeidžiamų migrantų ir pabėgėlių grupių teisių apsauga
- Palaikomoji konsultacija integracijos procesui
- Integracijai palaikyti skirtų priemonių kūrimas
- Valdymo mechanizmo sukūrimas

2.1. Kalbų mokymas

Integracijos programa: Nors Kipras neturi privalomos viską apimančios integracijos programos, jis įgyvendino įvairius projektus, kuriais siekiama skatinti TŠP integraciją. Šios iniciatyvos siūlo informacines paslaugas, mokymus, švietimo galimybes ir didina priimančiųjų gyventojų bei konkrečių grupių, pvz., darbdavių, žurnalistų, valstybės pareigūnų ir kitų, sąmoningumą migracijos klausimais. Nuo 2007 m. kai kuriuose projektuose buvo teikiamos nemokamos arba nebrangios graikų kalbos pamokos ir pilietinis švietimas trečiųjų šalių piliečiams, taip pat integracijos ugdymo mokymai įvairioms suinteresuotosioms šalims. Svarbiausi projektai, finansuojami per ES prieglobsčio, migracijos ir integracijos fondą (AMIF), yra šie:

MiHub informacijos centras (MiHub): veikia keturiuose Kipro miestuose, „MiHub“ yra „vieno langelio“ centras, padedantis ir remti migrantus teikiant informaciją ir paslaugas [<https://mihub.eu/en/>]

Mathaino Ellinika: Šis projektas siūlo graikų kalbos pamokas ir tarpininkavimo paslaugas mokiniams migrantams, lankantiems mokyklas visame Kipre, daugiausia dėmesio skiriant kalbinių įgūdžių gerinimui ir mokyklų bei migrantų šeimų bendravimui [<https://mathainwellinika.com/el/about>]

2.2. Švietimas

Pabėgėliai:

Ikimokyklinis ugdymas: visi Kipro vaikai, neatsižvelgiant į jų kilmę ar tautybę, sulaukę ketverių metų ir aštuonių mėnesių gali lankyti valstybinius arba sertifikuotus privačius darželius. Jei yra laisvų vietų, gali prisijungti ir trimečiai. GMI gavėjai gali pasiteirauti vietos vaikų darželių apie prieinamumą.

Pradinis ir vidurinis išsilavinimas: Kipre pradinis ir vidurinis išsilavinimas yra privalomas ir nemokamas. Tai privaloma vaikams nuo 5 iki 15 metų, o baigę vidurinę mokyklą jie gauna diplomus sulaukę 18 metų. Švietimas valstybinėse mokyklose vyksta graikų kalba, o kalba palaikoma tiems, kuriems nėra gimtoji. Konkrečiose mokyklose migrantų ir pabėgėlių vaikai gali lankyti pereinamojo laikotarpio pamokas, kad padėtų jiems mokėti graikų kalbą.

Naudingas šaltinis: Švietimo ir kultūros ministerijos švietimo vadovas: <https://www.moec.gov.cy/odigos-ekpaidefsis/index.html>

Prieglobsčio prašytojai:

Prieglobsčio prašytojai turi teisę patekti į valstybines švietimo įstaigas. Kipre pradinis ir vidurinis išsilavinimas yra privalomas. Valstybinių mokyklų lankymas yra nemokamas ir privalomas iki 15 metų. Vaikai privalo pradėti lankyti mokyklą nuo 5 metų amžiaus, o ikimokyklinis ugdymas teikiamas nuo šio amžiaus.

2.3. Būstas ir socialinė parama

Pabėgėliai: valstybė neteikia jokių socialinio būsto iniciatyvų, vyriausybinių būsto programų ar specialiai pabėgėliams pritaikytų paslaugų, kad padėtų jiems užtikrinti tinkamą nuomojamą būstą. Pripažinti pabėgėliai turėtų patys gauti būstą.

Prieglobsčio prašytojai: Jei prieglobsčio prašytojas neturi pajamų ar finansinių išteklių, jis gali kreiptis dėl socialinės paramos per savo vietos socialinės rūpybos tarnybą.

Galimi du variantai:

- Jie gali būti nukreipti į Kofinou prieglobsčio prašytojų priėmimo centrą. Šeimos gauna atskirus kambarius, o pavieniai asmenys dalijasi kambariu. Jie gauna mėnesinę pašalpą, galimybę gauti socialinę paramą ir nemokamą medicininę priežiūrą per prieglobsčio prašymo laikotarpį. Atsisakius patekti į Priėmimo centrą be svarbių priežasčių, jie negali gauti tolesnės socialinės rūpybos paslaugų paramos.
- Jei siuntimas į Priėmimo centrą neįmanomas, jie gali gauti paramą iš Socialinės rūpybos tarnybų, dažniausiai čekių pavidalu. Norėdami ir toliau gauti pagalbą po mėnesio, jie turi įrodyti, kad negali dirbti dėl sveikatos ar darbo vietų problemų. Jei dėl sveikatos trukdo įsidarbinti, reikalinga medicininė pažyma, pageidautina iš valstybinės gydymo įstaigos, patvirtinanti nedarbingumą, jo priežastis ir trukmę.

3. Žmogaus teisių svarstymai

Pagrindinis UNHCR tikslas Kipre yra bendradarbiauti su vyriausybe tobulinant ir tobulinant prieglobsčio teisės aktus, procedūras ir pajėgumus, kad būtų sukurta tarptautinius standartus atitinkanti pabėgėlių apsaugos sistema. Tai apima esamų nacionalinių prieglobsčio teisės aktų ir praktikos spragų ir trūkumų šalinimą, apsaugos priemonių integravimą į migracijos valdymo politiką, pabėgėlio statuso nustatymo procedūrų supaprastinimą, siekiant užtikrinti teisingumą ir veiksmingumą, ir programų, skirtų pabėgėlių vietinei integracijai palengvinti, įgyvendinimą. Siekdamas šių tikslų, UNHCR vykdo įvairias veiklas:

- Stebi ir rėmia pabėgėlių teises, daugiausia dėmesio skiriant prieglobsčio procedūroms, priėmimo sąlygoms ir sulaikymui.
- Teikia ekspertų patarimus dėl su pabėgėliais susijusių įstatymų, siekiant užtikrinti atitiktį tarptautiniams ir ES standartams, ir techninės bei teisinės pagalbos teikimas statuso nustatymo procedūroms.
- Pasisakoma už nelydimų ir atskirtų vaikų galimybę naudotis vaiko apsauga, akcentuojant tikslų tapatybės nustatymą, registraciją, globą ir šeimos susijungimą, atsižvelgiant į vaiko interesus.
- Mokymai vyriausybės ir pilietinės visuomenės suinteresuotosioms šalims apie pabėgėlių teises, prieglobsčio prašytojų priėmimą, ilgalaikius sprendimus ir vaikų apsaugą.
- Reklamuoja geriausią integracijos praktiką, įskaitant natūralizaciją, ilgalaikius leidimus gyventi ir šeimos susijungimą.
- Pasisako už Kipro prisijungimą prie JT be pilietybės konvencijų.
- Visuomenės informavimo, švietimo ir sąmoningumo didinimas pasitelkiant žiniasklaidą, mokyklas, iniciatyvas, seminarus ir bendruomenės įsitraukimą.
- Partnerystės stiprinimas su NVO ir pilietine visuomene, dalyvaujančiomis pabėgėlių apsaugos srityje.

3.1. Negrąžinimas ir nediskriminavimas

Kovos su diskriminacija taisyklės: keli Kipro įstatymai kovoja su migrantų diskriminacija. 2004 m. Vienodo požiūrio užimtumo ir profesijos įstatyme kalbama apie diskriminaciją dėl rasės ir etninės priklausomybės socialinės apsaugos, medicininės priežiūros, švietimo ir paslaugų prieinamumo srityse. Taip pat taikomas Vienodo požiūrio užimtumo ir darbo srityje įstatymas, taip pat Kovos su rasine ir kita diskriminacija įstatymas, kuris skirtas visų formų diskriminacijai, susijusiai su rasine ar etnine kilme.

3.2. Prieiga prie sveikatos priežiūros ir socialinė gerovė

Pabėgėliai: suteikus pabėgėlio arba papildomos apsaugos statusą trečiosioms šalims, jie turi teisę į sveikatos priežiūrą tokiomis pačiomis sąlygomis kaip ir Kipro piliečiai. Ši sveikatos priežiūra tebėra taikoma nepaisant jų pajamų lygio ar užimtumo statuso, užtikrinant, kad pripažinti pabėgėliai ir papildomos apsaugos gavėjai turėtų prieigą prie sveikatos priežiūros per Kipro bendrąją sveikatos sistemą.

Prieglobsčio prašytojai: Gavę patvirtinimo laišką, trečiųjų šalių piliečiai gali gauti materialinę paramą ir viešąją sveikatos priežiūrą. Norėdami naudotis valstybine sveikatos priežiūros sistema, jie turi paprašyti medicininės kortelės, o patvirtinimo laiškas yra privalomas dokumentas. Nuo 2023 m. gegužės mėnesio prieglobsčio prašytojai, negalintys asmeniškai apsilankyti Sveikatos apsaugos ministerijoje, gali kreiptis dėl medicininės kortelės el. paštu asylummed@moh.gov.cy. Tam reikalinga paraiškos forma, adreso duomenys, patvirtinimo laiškas, užsieniečių registracijos pažymėjimas (ARC) ir apeliacijos dokumentai, jei reikia. Pažymėtina, kad nuo 2013 m. medicinos kortelių turėtojai privalo mokėti mokesčius už viešosios sveikatos priežiūros paslaugų teikimą, o socialinės paramos gavėjams, kuriems reikalingas Socialinės rūpybos tarnybos patvirtinantis raštas, taikomos išimtys. Dirbantiems asmenims gali tekti pateikti pajamų įrodymą, kad būtų galima atleisti nuo mokesčių. Tačiau svarbu pažymėti, kad prieglobsčio prašytojams šiuo metu Bendroji sveikatos sistema netaikoma.

Ispanija

Ispanija įdiegė įvairias politikas ir praktikas, susijusias su trečiųjų šalių piliečiais (TŠP), ne ES piliečiais gyvenančiais šalyje. Šia politika siekiama reguliuoti ir valdyti trečiųjų šalių piliečių integraciją, apsigyvenimą ir teises Ispanijos sienose. Štai keletas pagrindinių Ispanijos TŠP politikos ir praktikos aspektų:

Leidimai gyventi ir vizos: Ispanija siūlo įvairių tipų leidimus gyventi ir vizas trečiųjų šalių piliečiams, atsižvelgiant į jų konkrečias aplinkybes. Šie leidimai gali būti išduodami dėl darbo, studijų, šeimos susijungimo ar humanitarinių priežasčių, pavyzdžiui, dėl prieglobsčio ar pabėgėlio statuso. Kiekvieno leidimo trukmė ir sąlygos gali skirtis, o TŠP turi atnaujinti leidimus, jei reikia, kad galėtų teisėtai likti šalyje.

Prieglobstis ir tarptautinė apsauga: Ispanija yra pasirašiusi tarptautines konvencijas dėl prieglobsčio ir pabėgėlių apsaugos. Prieglobsčio prašytojai turi teisę kreiptis dėl apsaugos, jei bijo persekiojimo ar pavojaus savo šalyje. Gavusios prašymą, Ispanijos valdžios institucijos atlieka pokalbius ir atlieka vertinimus, siekdamos nustatyti tinkamumą gauti pabėgėlio statusą. Sėkmingiems prašytojams suteikiama tarptautinė apsauga ir jie gali turėti teisę gyventi Ispanijoje.

Integracijos programos: Ispanija turi integracijos programas, skirtas socialinei ir ekonominei TŠP įtraukčiai palengvinti. Šios programos gali apimti kalbų kursus, profesinį mokymą, kultūrinę orientaciją ir galimybę gauti išsilavinimą bei sveikatos priežiūros paslaugas. Tikslas – teikti paramą trečiųjų šalių piliečiams, siekiant padėti jiems prisitaikyti prie Ispanijos visuomenės ir padidinti jų sėkmingos integracijos galimybes.

Šeimos susijungimas: Ispanija leidžia teisėtai gyvenantiems trečiųjų šalių piliečiams kreiptis dėl šeimos susijungimo, kad jie galėtų atsivežti savo artimiausius šeimos narius gyventi pas save į Ispaniją. Šia politika siekiama stiprinti šeimos ryšius ir skatinti stabilią aplinką migrantams šalyje.

Patekimas į darbo rinką: TŠP, turintiems reikalingus darbo leidimus, leidžiama patekti į Ispanijos darbo rinką. Tačiau tokios kliūtys kaip diskriminacija, ribotas užsienio kvalifikacijų pripažinimas ir kalbos mokėjimo reikalavimai vis tiek gali trukdyti jiems įsidarbinti.

Bendradarbiavimas su nevyriausybinėmis organizacijomis ir tarptautinėmis organizacijomis: Ispanija bendradarbiauja su nevyriausybinėmis organizacijomis (NVO) ir tarptautinėmis organizacijomis, siekdama teikti paramą ir pagalbą trečiųjų šalių piliečiams. Šios organizacijos dažnai atlieka labai svarbų vaidmenį įgyvendindamos integracijos programas, teisinės pagalbos paslaugas, humanitarinę pagalbą ir gindamos migrantų ir pabėgėlių teises.

Nelegalių migrantų sulaikymas: Ispanija, kaip ir kitos Europos šalys, susidūrė su iššūkiais, susijusiais su nelegalių migrantų sulaikymu. Neteisėti migrantai, sugauti kertantys sienas arba gyvenantys be tinkamų dokumentų, gali būti sulaikyti specialiose imigracijos sulaikymo patalpose. Žmogaus teisių organizacijos išreiškė susirūpinimą dėl sulaikymo tokiose įstaigose sąlygų ir trukmės. Apibendrinant, trečiųjų šalių piliečių politika ir praktika Ispanijoje atspindi šalies pastangas valdyti migraciją ir skatinti integraciją laikantis tarptautinių standartų ir įsipareigojimų. Ispanija įgyvendino įvairias priemones, skirtas reguliuoti TŠP apgyvendinimą, darbą ir socialinę įtrauktį savo teritorijoje. Tačiau išlieka iššūkių, tokių kaip kalbos barjeras, galimybė įsidarbinti ir socialinė įtrauktis, kuriems reikia nuolatinio dėmesio ir pritaikytų intervencijų.

Italija

Įvadas:

Italijos, kaip tilto tarp Europos ir Afrikos, padėtis istoriškai pavertė ją migracijos šalimi. Pastaraisiais dešimtmečiais šalis patyrė didelę imigraciją ir tapo pagrindine vieta migrantų ir pabėgėlių, einančių „Centrinio Viduržemio jūros maršrutu“. Pažeidžiamoms grupėms, tokioms kaip vaikai, moterys ir nelegalūs migrantai, kyla didesnė skurdo, nedarbo, išnaudojimo ir socialinės atskirties rizika. Siekdama išspręsti šiuos iššūkius, Italija į savo teisės aktų sistemą integravo Europos direktyvas ir tarptautines konvencijas. Bėgant metams vyriausybė įgyvendino įvairią politiką, siekdama remti imigrantus ir skatinti jų integraciją į visuomenę. Šiame straipsnyje apžvelgiama Italijos imigracijos politika, įskaitant prieglobstį, šeimų susijungimą, užimtumą, švietimą, būstą, socialinę paramą ir žmogaus teisių klausimus.

1. Trečiųjų šalių piliečių imigracijos politika:

Italija valdo migraciją taikydama priėmimo, integracijos ir kovos su neteisėta imigracija priemones. Įvažiavimui reikalingas galiojantis pasas, lygiavertis dokumentas ir viza. Darbuotojų iš užsienio kvotos periodiškai nustatomos „Decreto-Flussi“ (srauto dekretais). Programomis skatinama integracija, įskaitant informaciją apie teises ir reintegraciją, kalbų ir profesinį mokymą bei paramą užimtumui. Teritorinės imigracijos tarybos stebi užsieniečių buvimą ir integraciją bei bendradarbiauja su institucijomis dėl tikslinės vietos integracijos politikos. Šios tarybos veikia kaip tiltas tarp centrinės valdžios ir vietos valdžios, užtikrina nuoseklų imigracijos valdymą visoje šalyje.

1.1. Prieglobstis ir pabėgėlių apsauga

Prieglobstis ir pabėgėlių apsauga Italijoje apima išsamią teisinę sistemą, skirtą užtikrinti saugumą ir paramą tiems, kurie bėga nuo persekiojimo ir konfliktų. Siekdama užtikrinti teisingą elgesį su prieglobsčio prašytojais ir pabėgėliais, šalis laikosi tarptautinių konvencijų ir Europos direktyvų. Atvykę asmenys, siekiantys apsaugos, gali kreiptis dėl prieglobsčio, o jų prašymai yra nuodugnai išnagrinėjami siekiant nustatyti tinkamumą. Tarptautinės apsaugos gavėjai yra lygiaverčiai su Italijos piliečiais, užtikrinant jiems galimybę naudotis pagrindinėmis teisėmis, tokiais kaip būstas, socialinė parama, išsilavinimas ir darbas.

1.2. Šeimos susijungimas

Tarptautinės apsaugos gavėjai, įskaitant pabėgėlius ir papildomos apsaugos gavėjus, turi teisę kreiptis dėl šeimos susijungimo su tam tikrais šeimos nariais. Šie šeimos nariai yra sutuoktiniai arba civiliniai partneriai, išlaikomi vaikai ir išlaikomi tėvai. Jaunesni nei 18 metų pabėgėliai, vieni arba atskirti nuo savo tėvų ar šeimos, turi teisę susijungti su tėvais, nepaisant jų amžiaus ar statuso. Prieš kreipdamiesi dėl šeimos susijungimo prieglobsčio prašytojai turi palaukti, kol įgaus teisinį statusą Italijoje, tačiau jei jų šeimos nariai jau yra ES, jie turi kreiptis pagal Dublino reglamentą dėl bendro prieglobsčio prašymų nagrinėjimo.

1.3. Užimtumas ir patekimas į darbo rinką

Italija skatina sąžiningumą ir lygybę darbo rinkoje, visi legalūs darbuotojai iš užsienio yra traktuojami lygūs ir turintys teisę naudotis tomis pačiomis teisėmis kaip italų darbuotojai. Piliečiai iš ne ES šalių gali patekti į Italijos darbo rinką arba tiesiogiai pateikdami prašymą Italijoje, jei jie turi nuolatinį leidimą gyventi ir atitinka papildomus teisinius reikalavimus, arba iš užsienio, naudodamiesi metinėmis atvykimo kvotomis, nurodytomis Decreto Flussì (Srauto dekretuose). Europos direktyva 2011/98/ES įvedė bendrą prašymo išduoti leidimą gyventi ir dirbti ES šalyse procesą. Italijos sistema jau buvo suderinta su reikalaujamu procedūrų supaprastinimu, o įstatyminiu dekretu buvo padaryti nedideli esamos reguliavimo sistemos pakeitimai. Terminas „permesso unico lavoro“ („vienas leidimas dirbti“) pridedamas prie kai kurių leidimų gyventi, leidžiančių įsidarbinti. Tačiau šis terminas neįtrauktas į tam tikrus leidimus, pvz., ilgalaikio gyvenimo ES, pabėgėlio, studijų, sezoninio darbo, savarankiško darbo ir specialių kategorijų leidimus, kai įvažiavimas neviršija kvotų.

2. Integracijos politika ir praktika

2017 m. Italija priėmė „Nacionalinį tarptautinės apsaugos turėtojų integracijos planą“, finansuojamą Europos Sąjungos ir nacionalinių išteklių. Jame pagrindinis dėmesys skiriamas tarpreliginiam dialogui, kalbų mokymui, švietimui, darbo įtraukčiai ir profesiniam mokymui. Vietos valdžios institucijos, vietos viešosios tarnybos ir pilietinės visuomenės organizacijos yra pagrindiniai planuojamų priemonių įgyvendintojai.

Nuo 2012 m. Italija įgyvendina integracijos programą, pagal kurią nauji imigrantai, gavę pirmąjį leidimą gyventi, pasirašytą „Integracijos susitarimą“. Tai įpareigoja per dvejus metus pasiekti konkrečius integracijos tikslus, apimančius kalbos, pilietinio ugdymo ir profesinio mokymo kursus. Norint pratęsti leidimą, labai svarbu pasiekti integracijos tikslus, išskyrus tokias išimtis kaip prekybos žmonėmis aukos, nelydimi nepilnamečiai, neįgalūs migrantai ir tarptautinės apsaugos gavėjai. Šia iniciatyva siekiama abipusiais įsipareigojimais skatinti tvarkingą integraciją.

2.1. Kalbų mokymas

Italijoje migrantams prieinama daugybė nemokamų italų kalbos kursų. Šiuos kursus siūlo valstybinės institucijos, tokios kaip Suaugusiųjų švietimo centras ir privačios asociacijos. Be kalbų mokymo, kai kuriuose kursuose pateikiama informacija apie pilietinį ugdymą. Siekdama toliau remti integraciją, Italijos vyriausybė pripažįsta keturias sertifikavimo institucijas, kurios baigus išduoda oficialius italų kalbos sertifikatus. Be to, vietos lygmeniu savivaldybės ir savanoriškos asociacijos atlieka aktyvų vaidmenį teikdamos kalbų kursus, pritaikytus migrantų poreikiams, skatindamos geresnį Italijos visuomenės bendravimą ir supratimą.

2.2. Švietimas

Italijos Konstitucijos 34 straipsnis pripažįsta, kad išsilavinimas yra pagrindinė visų žmonių teisė, vienodai išplečiant šį principą šalyje esantiems užsieniečiams. Pagal įstatymą Italijoje esantys nepilnamečiai turi teisę į išsilavinimą, nepaisant jų teisinio statuso. Jaunesniems nei 16 metų amžiaus jiems taikomas privalomas išsilavinimas ir jie yra mokomi Italijos mokyklose pagal sąlygas, numatytas Italijos nepilnamečiams. Vyresni nei 16 metų gali įstoti į norimą mokymo programą, jei įrodo, kad yra tam pasiruošę. Mokyklos gali pritaikyti mokymo programas ir teikti kalbinę pagalbą užsienio studentams. Nepilnamečiai, turintys pabėgėlio ar papildomos apsaugos statusą, gauna išsilavinimą, kaip ir Italijos piliečiai. Pabėgėlių kvalifikacija gali būti pripažinta pagal Europos pabėgėlių kvalifikacijų pasą. Italija kartu su kitomis šalimis įgyvendino šį projektą, kad įvertintų pabėgėlių kvalifikaciją, suteikiančią galimybę įgyti aukštąjį mokslą. Nuo 2020 m. Europos pabėgėlių kvalifikacijų paso turėtojai galėjo gauti universitetų stipendijas, skatinančias jų integraciją į Italijos aukštąjį mokslą.

2.3. Būstas ir socialinė parama

Prieglobsčio prašytojams ir asmenims, kuriems suteikta tarptautinė apsauga, valstybė yra atsakinga už būsto suteikimą tiesiogiai arba netiesiogiai, kad būtų patenkinti neatidėliotini poreikiai. Migrantų priėmimo procesas apima skubią pagalbą karštosiose vietose po gelbėjimo jūroje. Prieglobsčio prašytojai perkeliami į vyriausybinių būstą, jog būtų pateikti prieglobsčio prašymai ir patikrinta sveikatos būklė. Jei reikia, gali būti įjungtas neeilinis priėmimas. Priėmimo ir integracijos sistema pirmiausia skirta apsaugos turėtojams, tačiau kai kurie prieglobsčio prašytojai taip pat gali ja naudotis. Sistema veikia dviem lygmenimis: prieglobsčio prašytojams teikia materialinę, teisinę, sveikatos ir kalbinę pagalbą, o apsaugos turėtojams – integracijos ir orientavimo į darbą paslaugas. Vietos administracijos gali inicijuoti tolesnes iniciatyvas, skatinančias asmens savarankiškumą, kalbų mokymą, orientaciją į darbą, viešųjų paslaugų prieinamumą ir konstitucinių teisių bei pareigų suvokimą pasibaigus numatytam laikotarpiui.

3. Svarstymai dėl žmogaus teisių

Italijos Konstitucijos 2 straipsnis pripažįsta ir garantuoja neliečiamas kiekvieno žmogaus teises. Šis principas įtvirtina, kad net suvereni valdžia neturi teisės pažeisti šių pagrindinių asmenų teisių.

Užsieniečiams Italijoje, neatsižvelgiant į jų imigracijos statusą, suteikiamos pagrindinės žmogaus teisės, kurias saugo šalies įstatymai ir tarptautinės konvencijos. Reguliariai gyvenantys užsieniečiai, kaip ir Italijos piliečiai, naudojami pilietinėmis teisėmis, su tarptautiniais susitarimais pagrįstomis išimtimis. Sveikatos priežiūros paslaugos yra privalomos legaliai gyvenantiems užsieniečiams, o tiems, kurie neturi leidimo gyventi, suteikiama skubi ir būtinoji medicininė pagalba. Užsienio darbuotojai ir jų šeimos turi lygias teises kaip ir italai, todėl yra užtikrinama vienoda teisinė apsauga. Taip pat pripažįstamos teisės į šeimos susijungimą, dalyvavimą viešajame gyvenime ir diplomatinę apsaugą. Užsieniečiams Italijoje, įskaitant nelegalius migrantus, garantuojamos teisės į būstą ir mokslą.

3.1. Negrąžinimas ir nediskriminavimas

Italijoje negrąžinimo principas yra žmogaus teisių ir migracijos politikos pagrindas. Įtvirtintas Italijos Konstitucijoje ir remiamas tarptautinėmis sutartimis, tokiomis kaip 1951 m. Ženevos konvencija ir 1967 m. protokolas, ji draudžia atmesti prieglobsčio prašytojus prie sienų, jei jie susiduria su persekiojimu. Italijos įstatymai toliau reglamentuoja tarptautinę apsaugą ir prieglobstį, užtikrindami, kad niekas nepatirtų nežmoniško ar žeminančio elgesio. Be to, Italijos įsipareigojimas žmogaus teisėms apima nediskriminavimą, skatinant aplinką, kurioje su migrantais elgiamasi sąžiningai.

3.2. Prieiga prie sveikatos priežiūros ir socialinės gerovės

Sveikatos priežiūra yra žmogaus teisė, saugoma Italijos konstitucijos. Nacionalinė sveikatos tarnyba užtikrina vienodas galimybes gauti sveikatos priežiūros paslaugas, vadovaudamasi universalumo, lygybės ir teisingumo principais. Trečiųjų šalių piliečiai, prieglobsčio prašytojai ir tarptautinės apsaugos gavėjai Italijoje turi teisę registruotis Nacionalinėje sveikatos tarnyboje ir gauti vienodas sąlygas ir teises, kaip ir Italijos piliečiai. Migrantai, kenčiantys nuo psichikos sveikatos problemų, įskaitant kankinimus išgyvenusius asmenis, turi tokią pat teisę gauti sveikatos priežiūros paslaugų, kokia numatyta Italijos teisės aktuose. Prieglobsčio prašytojai gauna nemokamą sveikatos priežiūrą atitinkamai institucijai pareiškę apie nepriteklių. Jie atleidžiami nuo medicininių mokesčių, nes su jais elgiamasi kaip su bedarbiais Italijos piliečiais.

Italijos socialinės gerovės sistema teikia finansinę pagalbą asmenims ir šeimoms pagal konkrečius kriterijus. Reguliaraus buvimo leidimo turėtojams socialinės apsaugos požiūriu taikomos vienodos sąlygos kaip ir Italijos piliečiams. Tie, kurie neturi pakankamai išteklių, turi vaikų ar negalią, gali pretenduoti į pajamų paramą. Įvairios naudos su skirtingais reikalavimais yra prieinamos tiek nacionaliniu, tiek vietos lygiu.

Apibendrinimas

Bėgant metams Italija stengėsi laikytis visapusiško požiūrio, į savo teisinę sistemą integruodama tarptautines konvencijas ir direktyvas, siekdama paremti imigrantus ir skatinti jų socialinę integraciją. Šalies imigracijos politika apima įvairias sritis, tokias kaip prieglobstis, šeimų susijungimas, užimtumas, švietimas, būstas ir socialinė parama. Italijos įsipareigojimas ginti visų asmenų teises, nepaisant jų statuso, yra įtvirtintas Konstitucijoje, o jo pavyzdys yra vienodos galimybės gauti sveikatos priežiūros, švietimo ir socialinės paramos. Kalbų kursais ir profesiniu mokymu Italija siekia skatinti integraciją ir sukurti darnią visuomenę, kuri apima įvairovę ir abipusę pagarbą.

Graikija

1. 2023 m. balandžio 1 d. buvo paskelbtas Įstatymas 5038/2023 „Migracijos kodeksas“, kurio tikslas – „reformuoti Migracijos kodeksą ir įtraukti į jį visus leidimus gyventi, kuriuos Graikijos kompetentingos institucijos išduoda trečiųjų šalių piliečiams siekiant užtikrinti išsamesnį imigracijos politikos atsaką į šiuolaikinius Graikijos visuomenės ir Graikijos ekonomikos poreikius, taip pat procedūrų supaprastinimą, skaidrumą, efektyvumą ir greitį.

Įstatymo tikslas, be kita ko, yra apibrėžti:

- a) trečiųjų šalių piliečių atvykimo ir buvimo Graikijos teritorijoje ilgiau nei devyniasdešimt (90) dienų laikotarpiui įstatymo projekte nurodytais tikslais sąlygas;
- b) trečiųjų šalių piliečių ir, kai taikoma, jų šeimos narių teises;
- c) Graikijos trečiųjų šalių piliečiams išduotų leidimų gyventi išdavimo, išdavimo ir peržiūros tvarka.

(Išsamus migracijos kodeksas graikų kalba: <https://migration.gov.gr/en/nomothesia-1-2/kodikas-metanasteysis/>)

2. Graikijos ombudsmenas yra nacionalinė lygybės institucija, turinti įgaliojimus kovoti su diskriminacija ir propaguoti vienodo požiūrio principą, nepaisant lyties, rasės ar etninės kilmės, šeimyninės ar socialinės padėties, religijos ar tikėjimo, amžiaus, seksualinės orientacijos ir lytinės tapatybės. Institucijos darbo pavyzdys: 2022 m. liepos mėn. ombudsmenas paklausė Komisijos, kaip ji užtikrina, kad ES finansuojamuose migracijos centruose Graikijoje būtų gerbiamos pagrindinės teisės. Tyrimas yra atsakas į pilietinės visuomenės organizacijų ir ES pagrindinių teisių agentūros susirūpinimą dėl pabėgėlių pagrindinių teisių pavojaus centruose.

Graikijos ombudsmenas - <https://www.synigoros.gr/el?i=stp.en.home>

3. Egzistuoja nevyriausybinių organizacijų ir NVO, kurios teikia įvairaus pobūdžio paramą trečiųjų šalių piliečiams ir pabėgėliams.

4. Migrantai ir pabėgėliai sukūrė savo forumus, kad paremtų vieni kitus. Du iš jų yra (1) Graikijos pabėgėlių forumas (<https://refugees.gr/>) ir (2) Graikijos migrantų forumas (<https://www.migrant.gr/cgi-bin/pages/index>).

Lietuva

Ižanga

Rytų ir Vakarų Europos kryžkelėje esanti Lietuva pastaraisiais metais susidūrė su trečiųjų šalių piliečių (TŠP), siekiančių gyventi, dirbti ar gauti prieglobstį jos teritorijoje, skaičiaus augimu. Šalis yra priėmusi įvairių tvarkų ir praktikų, skirtų spręsti su šios įvairialypės žmonių grupės poreikiais ir iššūkiais susijusius klausimus.

1. Leidimai gyventi ir vizos

Lietuva TŠP siūlo kelių rūšių leidimus gyventi, priklausomai nuo jų vizito pagrindo. Šie leidimai – tai laikini leidimai gyventi darbo, studijų, šeimos susijungimo pagrindu, taip pat leidimas gyventi nuolat. Šių leidimų išdavimo procesą organizuoja Migracijos departamentas prie Vidaus reikalų ministerijos. Migracijos departamento oficialioje interneto svetainėje pateikiama išsami informacija apie prašymų pateikimo tvarką, reikalingus dokumentus ir nagrinėjimo terminus.

Reikalavimus vizoms TŠP gali rasti Lietuvos Respublikos užsienio reikalų ministerijos interneto svetainėje, kur pateikiamos vizų kategorijos ir prašymų teikimo tvarka. Lietuva yra Šengeno erdvės valstybė, todėl ji tapo patrauklia vieta keliautojams ir verslininkams.

2.1. Prieglobstis ir tarptautinė apsauga

Lietuva yra prisiėmusi tarptautinius įsipareigojimus ir teikia prieglobstį ir tarptautinę apsaugą visiems, kuriems jos reikia. Prieglobsčio prašantys TŠP gali dėl to kreiptis per Valstybės sienos apsaugos tarnybą, o jų prašymai nagrinėjami taikant ES ir tarptautinius standartus. Valstybės sienos apsaugos tarnybos interneto svetainėje pateikiama informacija apie prieglobsčio suteikimo tvarką ir prieglobsčio prašytojų teises. Be to, Lietuvos teritorijoje dėl prieglobsčio suteikimo galima kreiptis ne tik į Valstybės sienos apsaugos tarnybą, bet ir į Migracijos departamentą.

3. Integracijos programos

Siekdama skatinti sėkmingą TŠP integraciją Lietuvos visuomenėje, valstybė įgyvendina integracijos programas ir iniciatyvas. Vidaus reikalų ministerija ir Socialinės apsaugos ir darbo ministerija prižiūri integracijos politiką, siūlo kalbų kursus ir supažindinimo su kultūra programas. TŠP gali rasti informaciją apie šias programas kiekvienos iš šių ministerijų interneto svetainėse, kuriose taip pat pateikiama informacija apie galimybes jose dalyvauti ir prašymų teikimo tvarką.

4.1. Šeimos susijungimas

Lietuva pripažįsta, kaip svarbu šeimoms išlikti kartu, ir leidžia TŠP kreiptis dėl šeimos susijungimo. Procesas užtikrina, kad TŠP turėtų galimybę susijungti su savo artimaisiais, kurie jau teisėtai gyvena Lietuvoje.

5. Patekimas į darbo rinką

Lietuvoje dirbti siekiantys TŠP informaciją apie darbo rinką gali rasti Užimtumo tarnybos interneto svetainėje. Lietuva, kaip ir daugelis kitų ES valstybių, užsieniečių įsidarbinimui taiko įvairias taisykles. Informaciją apie leidimus dirbti, darbo paiešką ir kitus su įsidarbinimu susijusius klausimus galima rasti minėtoje interneto svetainėje.

Galima daryti išvadą, kad Lietuva yra sukūrusi visapusišką politikos ir praktikos sistemą, skirtą trečiųjų šalių piliečiams savo teritorijoje apgyvendinti ir remti. Numatydamą leidimus gyventi, vizas ir prieglobsčio suteikimo procedūras, integracijos programas, šeimų susijungimą ir įsitraukimą į darbo rinką, šalis siekia užtikrinti, kad TŠP turėtų visus reikalingus įrankius ir resursus naujam gyvenimui Lietuvoje sukurti. Savo institucijų oficialiose interneto svetainėse teikdama lengvai prieinamą ir skaidrią informaciją, Lietuva siekia sukurti TŠP palankią aplinką ir vykdyti savo teisinius ir humanitarinius įsipareigojimus.

Norėdami gauti daugiau informacijos ir pagalbos, galite kreiptis į toliau nurodytas organizacijas ir pasinaudoti toliau nurodytais šaltiniais:

·[Migracijos departamentas](#): oficiali valstybinė interneto svetainė trečiųjų šalių piliečių informacijai ir prašymams

·[Tarptautinė migracijos organizacija \(IOM\)](#): organizacija teikia informaciją ir pagalbą migrantams Lietuvoje

·[Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos puslapis apie užsieniečių integraciją](#)

·[Užimtumo tarnyba](#)

·[Valstybinė ligonių kasa](#)

·[ES mėlynosios kortelės informacija](#).

4.2. Trečiųjų šalių piliečių (TŠP) atsiliepimai

Švedija

**INTEGRACIJOS APIBRĖŽIMAS: „HARMONINGAS SOCIALINIS ARBA KULTŪROS
SUJUNGIMAS, APRAŠANT ĮVAIROVĘ IR DARANT TEIGIAMĄ ĮTAKĄ
BENDRUOMENEI“.**

Vidhi

Esu trečiųjų šalių pilietė ir šiuo metu gyvenu Švedijoje. Iš pradžių tikėjausi nuotykių ir malonių išpūdžių šioje naujoje šalyje, nors susidūriau su tokiais iššūkiais kaip kalbos barjeras ir prisitaikymas prie vietos kultūros. Didžiausias mano iššūkis buvo pažintis su visuomene, kurį įveikiau užsiregistravus į kalbų kursus ir išplėčiau savo socialinį ratą. Didžiausia kliūtis buvo nerimas bendraujant už savo bendruomenės ribų, bet tam įveikti padėjo intensyvus kalbų mokymasis ir prisijungimas prie įvairių grupių. Siekdama sustiprinti integraciją, aš labiausiai iškeliau socialinių ryšių praplėtimą, kultūrinę sąveiką ir kalbos mokėjimą. Svarbu ir tai, kad integravimo praktika apima Språk Cafe, SF klases, ICHL EOS Cares ir abrary veiklą. Galiausiai, mano patarimas: teikti pirmenybę kalbų mokymuisi, aktyviam kontaktų tinklo kūrimui, apimančiam įvairovę, ir dalyvauti renginiuose. Aktyvaus tinklo kūrimo svarba, naudojant tokias platformas kaip LinkedIn. Ir ieškoti naujų asmeninio ir profesinio augimo galimybių.

Indija

**INTEGRACIJA: "GYVENTI KAIP VIETINIAI, JAUSTI IR DALINTIS SU ŽMONĖMIS IR
ŽEME"**

Jess Lee

Prieš atvykstant į Švediją, turėjau keletą lūkesčių dėl ribotų savo žinių apie šalį. Iš pradžių persikėlimą suvokiau kaip natūralų ir lengvą, darant prielaidą, kad skirtumai nuo Prancūzijos, kurioje gyvenau, bus minimalūs. Tačiau realybė buvo kitokia – perėjimas pasirodė sudėtingesnis nei tikėjausi. Netikėtai per metus du kartus susidūriau su deportacija dėl nesupratimų su imigracijos ir mokesčių institucijomis, dėl kurių kilo sudėtingas išbandymas. Kalbos barjerų įveikimas ir integracija tapo mano pagrindinėmis kliūtimis. Norėdamas išspręsti šiuos iššūkius, dalyvavau įvairiose veiklose, tokiose kaip integracijos pradžios programa, choras, tarptautinis pilietybės centras ir psichikos sveikatos būreliai. Mano patarimas naujokams būtų: ieškoti pagalbos iš kelių šaltinių, atlikti tyrimus, išlaikyti pozityvumą ir suvokti savo unikalumą. Nors Švedijos draugiškumas ir nuspėjamumas yra vertinami dalykai, visuomenėje norisi daugiau atvirumo ir įvairovės. Nepaisant kliūčių, esu dėkingas už saugumą ir patogumą, kurį siūlo Švedija, kitaip nei mano patirtis Paryžiuje. Ši kelionė išmokė mane priimti save ir sutelkti dėmesį į savęs pažinimą, sprendžiant iššūkius svetimoje žemėje. Naršymas biurokratijoje ir deportacijos procesas man buvo labai įtemptas. Taip pat manau svarbu pačiam imtis iniciatyvos, nuolat užduoti klausimus, prisijungti prie Facebook grupių, orientuotis į teigiamus momentus ir nebijoti žengti pirmąjį žingsnį.

Taivanas

Turkija

INTEGRACIJOS APIBRĖŽIMAS: „MANAU, TAI REIŠKIA MOKYMĄSI, KULTŪRĄ IR APSIPIRKINIMĄ“

Sarah A.

Sirija

Prieš atvykdama į Turkiją turėjau tam tikrų lūkesčių. Žavėjausi kelionės tikslo grožiu, tačiau nežinojau apie artėjančius iššūkius. Didžiausias iššūkis atvykus buvo netikėtos kliūtys, su kuriomis vėliau susidariau. Pagrindinė integracijos kliūtis buvo žmonės ir jų galimybės padėti. Bendravimas mokykloje palengvino procesą, pagerino integraciją. Dvi integracijos praktikos Turkijoje buvo: privalomas turkiškas švietimas ir mokyklų arabų kalba draudimas. Nors iš pradžių buvo sunku, mokytis, bet tai kartu leido Turkijos mokyklose pagerinti kalbos įgūdžius ir integraciją. Patarimas naujokams būtų: stengtis nuolatos įsitraukti į bendruomenę, kultūrinį mokymąsi ir būti atspariems netolerancijai, vartoti kiek įmanoma vietinę kalbą ir prisitaikyti nepažeidžiant savo tapatybės.

INTEGRACIJA: „YRA SUPRASTI IR GERBTI ŠALIES PAPROČIUS IR TRADICIJAS, TAIP PAT LAIKYTIS JOS ĮSTATYMŲ IR TAISYKLIŲ.“

Nour H.

Sirija

Prieš atvykdamas į Turkiją tikėjausi rasti teisingumą, laisvę ir platformą išreikšti neteisybę savo gimtojoje šalyje. Nors iš pradžių tai radau Turkijoje, vėliau susidūriau su rasizmu ir bendravimo baime dėl išsiskyrusių požiūrių. Kalbos mokymasis buvo mano didžiausias iššūkis, tačiau man padėjo lengviau integruotis žmonės, kurie priėmė įvairovę. Vis dėlto, pagrindinė kliūtis buvo politinės manipuliacijos, o siekiant geresnės integracijos reikia atkreipti dėmesį į tuos žmones, kurie skleidžia visuomenės susiskaldymą, baudžia pažeidėjus ir vengia generalizuoti. Integruotis man padėjo baigti mokslai, užmegzti ryšiai su priimančiais žmonėmis, dalijimasis teigiamais momentais. Patarimas naujokams: gerbkite įstatymus, papročius, nekreipkite dėmesio į rasizmą, kurkite draugiškus santykius ir mokykitės kalbos. Raginu visuomenę neklausyti išsiskyrusių nuomonių, suprasti pabėgėlių sunkumus ir susilaikyti nuo stereotipų.

Kipras

INTEGRACIJOS APIBRĖŽIMAS: „SKIRTINGŲ KULTŪRŲ MAIŠYMAS, ĮVAIROVĖ IR ĮVAIRUMAS“

Gvinėja

Tikėjausi naujo gyvenimo su daugybe iššūkių persikėlus į Kiprą. Man didžiausias iššūkis yra kalbos barjeras, kuris sukėlė sumaištį, izoliacijos ir pasimetimo jausmą. Žmogus turi būti motyvuotas, kantrus ir pasiryžęs persikelti į kitą šalį. Buvau susidūrusi ir su kitomis problemomis, tokiomis kaip galimybė lankyti mokyklą ir apskritai įsilieti į visuomenę. Kalba labai svarbi. „Jei galiu ką nors pridėti, tai būtų, kad mes visi esame vienodi ir būdami kartu pasaulis būtų geresnis“.

INTEGRACIJOS APIBRĖŽIMAS: „ARTUMO JAUSMAS IR SKIRTINGŲ KULTŪRŲ IR TRADICIJŲ DALINIMAS SU POZITYVUMU PRIIMANČIOJE ŠALYJE“

Šrilanka

Tikėjausi geresnio gyvenimo ir šilto priėmimo persikėlus į Kiprą, tačiau realybė buvo kitokia. Nežinojau apie kasdienį gyvenimą, procedūras, vietinių elgesį ir požiūrį į mane. Mano didžiausias iššūkis buvo išsiaiškinti, kaip veikia visuomenė ir kaip bendrauti su vietiniais. Tačiau uždavus daugiau klausimų apie tai tapo lengviau. Kalba taip pat yra dar viena didžiulė kliūtis integracijos procese. Daug išmokau žiūrėdamas televizorių. Taip pat išklausiau privalomus 7 dienų kalbos kursus, kurie padėjo įgyti pagrindinius kalbos įgūdžius. Kai persikėliau į Kiprą, apsistočiau pas kitus asmenis iš savo šalies, o tai buvo labai naudinga. Kultūros mokymasis yra labai svarbus, o ypač maisto išmanymas.

Ispanija

**INTEGRACIJOS APIBRĖŽIMAS: „INTEGRACIJA REIŠKIA, KAD ŽMONIŲ GRUPĖ
SUJUNGIA IR YRA MATOMA VISUOMENĖJE AR KONKREČIAME SEKTORIJE.“**

José R

Venesuela

Prieš atvykstant į Ispaniją, mano lūkesčiai buvo sutelkti į ekonominį stabilumą, bet susidūriau su sunkumais dėl darbo nestabilumo. Įgyvendinau savo tikslus, susijusius su geresniu gyvenimu ir išvykimu iš gimtosios šalies. Gyvenamos vietos nuoma buvo didelis iššūkis dėl mano Venesuelos kilmės ir turėjo įtakos mano integracijai. Dvi pagrindinės kliūtys buvo darbo stabilumas ir būstas, tačiau susirasti stabilų darbą labiausiai padėjo pažįstamo rekomendacija. Norint sustiprinti integraciją, sportinė veikla irgi yra svarbi. Taip pat, įsigyti aukštąjį mokslą buvo sunku, ir manau, kad migrantai susiduria su įvairiais iššūkiais. Integracijos praktika apima nevyriausybines organizacijas, teikiančias paramą maistu ir mokymu, taip pat socialines paslaugas, aprūpinant asmenis reikiama išteklių. Patarimai migrantams: dirbkite stropiai, pasinaudokite naujomis žiniomis ir galimybėmis, puoselėkite ryšius ir susipažinkite su naujais žmonėmis.

**INTEGRACIJA APIBRĖŽIMAS INTEGRACIJA..., DALYVAVIMAS, “MES TURIME TEISĘ
Į LYGIAS LAISVES IR VISKAS...”**

Niurelis

Peru

Prieš atvykdamas į Ispaniją tikėjausi asmeninio samoningumo ir poreikio prisitaikyti prie naujos visuomenės. Nors radau visuomenę, siekiančią geresnės gyvenimo kokybės, labai svarbu buvo integruotis ir prisitaikyti prie jų idealų. Iššūkis buvo rasti būstą ir kalbos skirtumai. Pagrindinė integracijos kliūtis buvo kultūrinis aspektas, reikalaujantis supratimo ir prisitaikymo. Norint geriau integruotis, reikia spartesnių administracinių procesų ir geresnės komunikacijos. Integracijos praktika apima migrantų asociacijas ir kalbų pamokas. Patarimas naujokams: būkite kantrūs, mokykitės kultūros, susipažinkite su žmonėmis ir žinokite savo teises.

Italija

INTEGRACIJOS APIBRĖŽIMAS: „REIŠKIA SAVĖS „PANARDINIMĄ“ Į NAUJĄ BENDRUOMENĘ, KURI GALI SKIRTIS KULTŪRIŠKAI NUO MANO ŠEIMOS, IR BENDRADARBIAVIMAS, KAD VISIEMS BŪTŲ GERIAU. TAIP PAT TAI REIŠKIA BŪTI AKTYVIA NAUJOS BENDRUOMENĖS DALIMI. PILNA INTEGRACIJA ĮVYKSTA KAI MES JAUČIAMĖS PRIKLAUSANTYS NAUJAI BENDRUOMENEI KAIP TIE, KAS ČIA YRA GIMĘ.“

Umar H.

Pakistanas

Prieš atvykdama į Italiją tikėjauši šilto priėmimo ir lengvo gyvenimo, įskaitant gero darbo. Tačiau realybė buvo daug sunkesnė, pareikalavusi milžiniškų pastangų ir kovos. Pradinė kliūtis integracijai buvo sudėtinga registracijos sistema, kuriai būdingas didelis krūvis ir autonomijos trūkumas, tačiau vietinės mokyklos lankymas ir trumpalaikių tikslų nustatymas padedant mokytojams ir savanoriams labai padėjo. Norint sustiprinti integraciją, reikalinga atviresnė, priimanti kultūra, o aš asmeniškai domiuosi italų papročiais, užsiimu menu ir teikiu pirmenybę darbui kurti santykius. Antroji registracijos sistema ir orientavimosi į darbą paslaugos man labai padėjo integruotis. Patariu naujokams: mokytis kalbos, derinti darbą ir mokslus, siekti svajonių ir laikytis kultūrinio lankstumo. Galiausiai pabrėžiu pagalbos ir galimybių svarbą tiems, kurie siekia geresnės ateities.

INTEGRACIJA: "REIŠKIA DALINTIS IR VERTINTI KULTŪRINĘ ĮVAIROVĘ BENDRUOMENĖJE. TAIP PAT JAUSTIS LAIMINGU GYVENANT NORMALŲ GYVENIMĄ NAUJOJE BENDRUOMENĖJE, KURI MUMS LYG SAVA. JAUSTIS NAMUOSE.

Bahar S.

Iranas

Įsivaizdavau gražią šalį, bet mane nustebino vyraujantis rasizmas, ypač ieškant darbo ir būsto. Išmokti italų kalbą buvo mano didžiausias iššūkis, kurį įveikiau ryžtingo ir palaikančio socialinio darbuotojo pagalba. Pagrindinės kliūtys integracijai buvo būsto ir darbo prieinamumas, tačiau šeimos parama, asmeninė valia ir specialistų pagalba mane pastūmėjo į priekį. Integracija galėtų pagerėti esant aiškesniems atitinkamų biurų sprendimams ir teisingesniai elgesiui su migrantais pagal tautybę. Vertinu Italijos institucijų pagalbą ir pasinaudojau orientavimo į darbą paslaugomis, sudarančiomis galimybę mokytis ir saugiai dirbti. Naujokams patariu teikti pirmenybę kalbų mokymuisi, lankytis nemokamuose mokymo kursuose, mentaliai pasiręsti darbui, baigti kalbų studijas. Kviečiu užtikrinti lygias galimybes, pripažinti integracijos pastangas, subalansuotas teises ir pareigas, kad būtų puoselėjama svetinga, bet atsakinga aplinka.

Graikija

INTEGRACIJOS APIBRĖŽIMAS: „REIŠKIA PASIEKTĄ LYGYBĘ, TEISES IR LAISVĘ PRIIMANČIOJE ŠALYJE IŠSAUGOJANT SAVO TAPATYBĘ“

Dimitra

Albanija

Prieš atvykdamą į Graikiją iš Albanijos, tikėjausi laisvės iš uždaros aplinkos ir svajojau apie geresnį gyvenimą. Tikrovė buvo sudėtinga, nes turėjau tvarkyti namus, nepaisant to, kad esu profesorė Albanijoje. Popieriai, nuolat besikeičiantys įstatymai ir kalbos barjerai buvo dielės kliūtys. Bet didžiausia integracijos kliūtis buvo ribotas atvirumas skirtumams, o solidarumas bendruomenėje padėjo. Integracijai reikia individualių pastangų dėl valdžios aiškių struktūrų trūkumo. Siekdama tobulėti, Graikija turėtų teikti kalbų programas ir balsavimo teises, o bendruomenės galėtų palengvinti gauti būstą. Mano patarimas naujokams: tyrinėkite, supraskite iššūkius, planuokite savo profesiją, ieškokite paramos ir pripažinkite, kokių pastangų reikia. Graikijoje migrantai susiduria su didesniais iššūkiais, tačiau jie turėtų būti aktyviai įtraukti į geresnes integracijos priemones.

INTEGRACIJOS APIBRĖŽIMAS: „VISKO, KAS GERA IR BLOGA NAUJOJE VISUOMENĖJE PRIĖMIMAS DVASIA IR RAŠTU“.

Dr Shafiq Ahmad

Pakistanas

Reikia organizuoti valstybės paramą, kad būtų galima įvertinti imigrantų įgūdžius, gebėjimus ir gabumus geresnei ekonominei, kultūrinei, politinei ir religinei integracijai. Didžiausias iššūkis buvo kalbos barjeras, kurį įveikti reikėjo užsispyrimo. Poreikis suprasti skirtingų kultūrų ir religijų mentalitetą yra didelė problema, kurią reikia spręsti siekiant integracijos ir sustiprinti imigrantų norą priimti priimančiosios šalies tikrovę ir gerbti, vertinti kultūrinę, etinę, politinę ir naujos visuomenės religines vertybes. Vienas didžiausių iššūkių, su kuriais susiduria imigrantai, yra negebėjimas ir nenoras atsikratyti kultūrinių ir religinių nusistatymų, paveldėtų iš savo gimtųjų šalių. Imigrantai turi priimti naują visuomenę ir išmokyti derinti savo gimtųjų namų vertybes su priimančiosios šalies vertybėmis, kad abiejų šalių vertybės išliktų svarbios ir reikšmingos. Visada turėtume pasinaudoti visomis mums suteikta galimybėmis ir visada skatinti taiką bei harmoniją.

Lietuva

INTEGRACIJOS APIBRĖŽIMAS: „BŪTI PRIPAŽINTAM KAIP ŠALIES DALIMI, TAI GALI BŪTI SUNKU SLAPVOTIEMS ŽMONĖMS BALŲJŲ ŠALYSE. TAIP PAT SOCIALINIS GYVENIMAS – RASTI DRAUGŲ IR PANAŠIAI“.

Abel J

Indija

Prieš atvykdamą į Lietuvą nerimavau dėl darbo galimybių ir kalbos barjero, tačiau mano skepticizmas nepasitvirtino, nes radau gerą darbą. Didžiausias iššūkis buvo metus trukęs santuokos dokumentų tvarkymas. Dar labiau gyvenimą apsunkino vardo pakeitimas ir su Covid-19 susiję apribojimai. Socialinis gyvenimas buvo pagrindinė integracijos kliūtis, nes susirasti vietinių draugų nebuvo lengva. Norint pagerinti integraciją, padėtų nuoseklesnė socialinė veikla ir specialus emigrantų teisinių klausimų skyrius. Dalyvavau atsitiktinėje užsieniečių veikloje Kaune, kur imigracijos biuro darbuotojai stengėsi padėti sutvarkyti dokumentus. Patariu naujokams užsiimti visuomenine veikla: išmokyti pagrindinės vietinės kalbos, prisitaikyti prie kultūros normų ir gerbti tradicijas.

INTEGRACIJOS APIBRĖŽIMAS: „BENDRUOMENĖS IR MIGRANTŲ ĮTRAUKIMAS TOKS KAIP „BENDRA VIETINIŲ IR ĮMIGRANTŲ KULTŪRŲ IŠRAIŠKA ERDVĖSE AR ATSTOVYBĖSE, KAS SKATINA BENDRAVIMĄ“

Julie L.

Taivanas

Prieš atvykstant į Lietuvą mano lūkesčiai skirėsi nuo skirtingų šalių, kuriose gyvenau. Tačiau darbo ir asmeninio gyvenimo balansas atitiko mano lūkesčius. Naršymas socialinėse sistemose buvo didžiausias iššūkis atvykus, kurį vis dar sprendžiu su vietinių pagalba. Didelės integracijos kliūtys buvo atvirumas pokyčiams ir prieigos prie informacijos trūkumas. Skaidrumas, bendruomenės įsitraukimas, kalbos palaikymas ir informacija apie pilietybę yra labai svarbūs siekiant geresnės integracijos. Vertinu tokias agentūras kaip “International House Vilnius”, “Work in Lithuania” ir “Live in Lithuania”. Mano patarimai naujokams apima nuodugną tyrimą, finansų planavimą ir ilgalaikių tikslų svarstymą. Raginu priimančiąją šalį į migrantus žiūrėti kaip prie jų prisidedančius asmenis ir priimti kultūrinę įvairovę. Priimkite migrantus kaip davėjus, išplėskite savo suvokimą ir atpažinkite jų teikiamą vertę. Pasitikėkite savo šalies pasiūlymais ir sukurkite įtraukią aplinką, kad migrantai liktų.

4.3. Geriausios praktikos TŠP integracijoje šešiose šalyse partnerėse

Gerosios praktikos pavyzdys: 1

Šalis: Švedija

Pavadinimas: Stažuotės programa naujai atvykusiems

Tikslinė auditorija: Migrantai ir atvykėliai Švedijoje

Organizacijos pavadinimas: Švedijos įdarbinimo agentūra (Arbetsförmedlingen)

Metodologija:

Pagalba atvykėliams Švedijoje susirasti darbą Praktikprogrammet för nyanlända suteikia migrantams darbo patirties Švedijoje. Programos idėja - pasiūlyti migrantams apmokamą darbo praktiką Švedijos įmonėse ir organizacijose. Stažuotės atliekamos sektoriuose, susijusiuose su jų studijų sritimi arba profesiniais įgūdžiais. Stažuotojams teikiama parama, padedanti integruotis į Švedijos darbo kultūrą. Stažuotojų pažanga stebima visą stažuotės laikotarpį.

Šios praktikos tikslas - įtraukti migrantus į Švedijos darbo rinką. Ši programa suteikė galimybę naujai atvykusiems į Švediją asmenims įgyti naujos profesinės patirties ir asmeninio savarankiškumo. Ji padidino jų galimybes ilgainiui integruotis į Švedijos visuomenę, programa taip pat padėjo padidinti Švedijos darbdavių informuotumą apie atvykėlių įgūdžius ir potencialą. Pabrėžiama įvairovė ir įtrauktis, o tai gali paskatinti įdarbinti migrantus ateityje.

Kaip šiuo pavyzdžiu gali pasinaudoti kiti?

Net švedams darbo paieška yra vienas iš svarbiausių ir sunkiausių dalykų persikėlus gyventi į naują miestą ar šalį. Daugelis žmonių persikelia į svetimą šalį neturėdami pajamų ar net sutaupę pinigų. Todėl norint išlaikyti save, labai svarbu susirasti darbą. Tai galioja kiekvienoje šalyje. Ši geroji praktika yra vienas iš būdų, galinčių padėti sumažinti kai kurias darbo paieškos problemas. Tokių programų inicijavimas padeda ne tik trečiosioms šalims, pabėgėliams, bet ir įmonėms bei visuomenei.

Papildoma literatūra:

<https://www.arbetsformedlingen.se/>

<https://www.migrationsverket.se/>

Gerosios praktikos pavyzdys: 2

Šalis: Švedija

Pavadinimas: Galimybė mokytis kalbų

Tikslinė auditorija: Pabėgėliai ir kiti imigrantai

Organizacijos pavadinimas: FLYKTINGARLUND

Metodologija: Kalbos mokymasis

Kaip šiuo pavyzdžiu gali pasinaudoti kiti?

„Refugee Talent Hub“ pavyzdys gali būti vertingas pavyzdys kitoms Europos šalims, siekiančioms paremti pabėgėlių integraciją į apmokamą darbą. Štai keletas būdų, kaip kitos šalys gali pritaikyti ir įgyvendinti panašias iniciatyvas:

1. Partnerystės kūrimas: užmegzkite partnerystę su atitinkamomis vietinės bendruomenės organizacijomis, darbdaviais ir suinteresuotosiomis šalimis. Šis bendradarbiavimas padeda įgyvendinti veiklą, pritaikytą prie konkrečių kiekvienos šalies darbdavių ir pabėgėlių poreikių ir pageidavimų.
2. Individualūs seminarai: veskite seminarus, skirtus pabėgėlių profesiniams įgūdžiams tobulinti. Pvz., gyvenimo aprašymo rašymas, darbo paieškos strategijos, pokalbio įgūdžiai ir kultūrinė adaptacija darbo vietoje.
3. Susitikimo ir pasisveikinimo renginiai: organizuokite susitikimo ir pasisveikinimo renginius, kurie palengvina asmeninį darbo ieškančių pabėgėlių ir potencialių darbdavių bendravimą.
4. Mokymo programos: Kurkite kursus arba mokymo programas, kurios suteiktų pabėgėliams reikalingų įgūdžių, susijusių su vietos darbo rinka. Šis metodas gali padidinti pabėgėlių sėkmingo įsidarbinimo galimybes.
5. Vidaus mokymo iniciatyvos: Skatinkite darbdavius kurti savo vidines mokymo programas pabėgėliams. Tai galima padaryti teikiant rekomendacijas ir paramą darbdaviams, padedant jiems sukurti veiksmingus mokymo modulius ir kuravimo programas savo organizacijoje.
6. Mentorystės programos: Kurkite mentorystės programas, kuriose darbo ieškantys pabėgėliai susiejami su atitinkamais jų srities darbuotojais ar specialistais. Šios mentorystės programos gali būti orientuotos į profesinį orientavimą, įgūdžių ugdymą ir kultūrinę integraciją, palengvinant keitimąsi žiniomis ir tinklų kūrimo galimybes.
7. Dalijimasis žiniomis: Skatinkite bendradarbiavimą ir dalijimąsi žiniomis per konferencijas, seminarus ir internetines platformas.

Papildoma literatūra:

<http://flyktingarlund.se/about-us/our-history/>

<https://www.caritas.se/nyhetsarkiv/2015/november/katoliker-i-lund-leder-stort-flyktingprojekt/>

<https://www.katolskakyrkan.se/en>

Gerosios praktikos pavyzdys: 3

Šalis: Turkija

Pavadinimas: Projektas „Darbų kūrimo ir verslumo galimybės sirams, kuriems taikoma laikina apsauga, ir priimančiosios bendruomenės Turkijoje“

Tikslinė auditorija: Pabėgėliai, prieglobsčio prašytojai ir žmonės, kuriems taikoma laikina apsauga, gyvenantys Ankaros, Stambulo, Bursos, Konijos, Gaziantepo, Şanlıurfa, Adana, Mersin ir Hatay miestuose.

Organizacijos pavadinimas: Tarptautinė darbo organizacija

Metodologija: Techninio / profesinio mokymo kursų teikimas, valstybinės įdarbinimo paslaugos, verslo plėtra, darbo inspektorių mokymai, pameistrystės programa, SME mokymai ir parama, arabiškai kalbantys konsultantai viešosioms įstaigoms, kuravimo darbo vietoje programa, darbo skatinimo programos. Nuo 2018 m. vasario mėn. bendradarbiaujant su TDO Turkijos biuru ir TMO konkrečioms veikloms įgyvendinti nuo 2018 m. vasario mėn. įgyvendinamas 24 mėnesių trukmės projektas "Darbo vietų kūrimas ir verslumo galimybės sirams, kuriems suteikta laikinoji apsauga, ir priimančiosioms bendruomenėms Turkijoje". Bendrą Projekto koordinavimą iš vyriausybės pusės ėmėsi koordinuoti Darbo ir socialinės apsaugos ministerija. Projektas įgyvendinamas Europos Sąjungos lėšomis.

Projektas įgyvendinamas siekiant ekonomiškai ir socialiai įgalinti ir stiprinti laikiną apsaugą (SuTP) turinčių sirų ir priimančiųjų bendruomenių Turkijoje atsparumą. Pagrindiniai projekto tikslai - didinti kvalifikuotos, kompetentingos ir produktyvios darbo jėgos pasiūlą, kad laikinąją apsaugą gavę sirai (SuTP) ir priimančiosios Turkijos bendruomenės galėtų lengviau gauti deramą darbą; sukurti palankią aplinką verslo plėtrai ir ekonominiam augimui nustatytuose sektoriuose ir geografinėse vietovėse, kad būtų kuriamos darbo vietos ir skatinamos verslumo galimybės; remti darbo rinkos valdymo institucijas ir mechanizmus įgyvendinant integracinio vystymosi strategijas.

Kaip šiuo pavyzdžiu gali pasinaudoti kiti?

Mokymosi galimybės, tokios kaip techninio/profesinio mokymo kursai, vietos ekonominės plėtros ir vertės grandinės analizė, teminiai seminarai ir mokymai, viešosios užimtumo tarnybos ir verslo plėtros parama, leidžia pabėgėliams žengti svarbiausią žingsnį kelyje pradėti gyvenimą ir integruotis į visuomenę. Ši praktika gali būti taikoma panašiems tikslams planuojant panašių kompetencijų programų kursus ir mokymus konkrečioms tikslinėms grupėms.

[Papildoma literatūra:](https://www.ilo.org/ankara/projects/WCMS_380370/lang--tr/index.htm)

https://www.ilo.org/ankara/projects/WCMS_380370/lang--tr/index.htm

Gerosios praktikos pavyzdys: 4

Šalis: Turkija

Pavadinimas: Motinos ir kūdikių sveikatos programa

Tikslinė auditorija: Mamos pabėgėlės ir besilaukiančios motinos, palaikančios savo vaikų nuo 0 iki 3 metų vystymąsi

Organizacijos pavadinimas: pasaulinė pabėgėlių mergaičių ir Mülteciler organizacijos

Metodologija: Projekte pirmenybė teikiama mamoms, pagimdžiusioms pirmąjį nėštumą. Į projektą įtrauktos moterys pradedamos stebėti nuo 7 nėštumo mėnesio. Šis tyrimas prieglobsčio ieškančioms moterims atliekamas nėščiąjų apsilankymų namuose forma kartą per mėnesį prieš gimdymą ir kartą per 15 dienų po gimdymo, kol kūdikiui sukaks 12 mėnesių. Vizitų metu paramos gavėjui teikiama psichosocialinė pagalba bei informacija apie mitybą, pasiruošimą gimdymui, pagalbą mamos ir kūdikio vystymuisi bei pogimdyminės depresijos prevenciją.

Kiekvieno apsilankymo namuose metu dalijami lankstinukai, juose pateikiama informacija apie kūdikio raidą pagal mėnesį ir mėnesiui tinkančius žaislus. Pirmojo pogimdyminio vizito metu suteikiamas rinkinys, kuris patenkins pagrindinius kūdikio poreikius. Per šiuos apsilankymus per pirmuosius 6 mėnesius remiamas saugaus ryšio tarp motinos ir kūdikio užmezgimas ir pabrėžiama kūdikio vystymosi ir motinos pieno svarba. Per vizitus po pirmųjų 6 mėnesių; pereinama prie papildomo maisto, teikiama informacija ir praktika, padedanti protiniam ir fiziniam kūdikio vystymuisi.

Tikslas: Suteikti patarimus mamai apie psichinę sveikatą, mitybą ir kūdikio priežiūrą po gimimo, remti sveiką visuomenę, stebint kūdikio vystymąsi, didinti moterų informuotumą lytinės ir reprodukcinės sveikatos klausimais, didinti jaunų merginų informuotumą ir įgalinimą apie brendimą, jų kūno pokyčius ir kt.

Kaip šiuo pavyzdžiu gali pasinaudoti kiti?

Sveikata ir naujagimių priežiūra yra sritis, kuri pabėgėliams yra bent tiek pat svarbi, kaip ir patekimas į darbo rinką bei priimančiosios šalies kalbos mokymasis, kurioje sunku rasti ir gauti informacijos. Ši geroji praktika suteikia pabėgėliams informaciją ir mokymus – nuo dalijimosi informacija ir mokymų apie sveikatą ir naujagimių priežiūrą iki mokymo, kaip paprastas buities medžiagas paversti žaislais. Šis projektas gali sukurti precedentą kitiems projektams, nes informacija tiesiogiai pateikiama tikslinei grupei. To pavyzdys yra lankymosi namuose metodo naudojimas.

Papildoma literatūra:

<https://multeciler.org.tr/anne-ve-cocuk-sagligi-projesi/>
<https://www.youtube.com/watch?v=LQD9YY-OJzg>
https://www.youtube.com/watch?v=AT_IFI27RwE

Gerosios praktikos pavyzdys: 5

Šalis: Ispanija

Pavadinimas: Socialiniai sodai

Tikslinė auditorija: Migrantai

Organizacijos pavadinimas: Caritas Ispanija

Metodologija: projektas yra įrengtas 8500 kvadratinį metrų sklype su bendro naudojimo zonomis (laisvalaikio erdvėmis, lysvėmis ir kt.). Turtas turi skirtingus sklypus žmonėms, kurie kreipiasi dėl žemės. Vartotojai turi visus reikiamus elementus auginimui pradėti, įrankius, sėklas, trąšas ir pan. Vartotojai gali užsiauginti jiems reikalingus produktus savo vartojimui. Leidžiami mainai tarp vartotojų, tačiau auginami produktai nėra parduodami. Sklypai pristatomi paruošti įdirbti, dirba profesionalai, kurie lydi naudotojus žemės ūkio veiklos metu. Jiems surengiamas įvadinis kursas, kad jie žinotų auginimo pagrindus.

Ūkyje piliečiai taip pat turi žemės, kuri padeda skatinti migrantų ir piliečių kontaktą, kad jie galėtų patarti, patarti ir padėti vieni kitiems.

Tikslas: skatinti migrantų integraciją auginant jiems reikalingą maistą.

Poveikis: tai skatina integraciją į vietos bendruomenę, nes jie dirba toje pačioje erdvėje, o kaimyniniuose soduose taip pat yra vietinių žmonių. Projektas taip pat gerina šeimos ekonomiką ir veikia kaip laisvalaikio užsiėmimas.

Kaip šiuo pavyzdžiu gali pasinaudoti kiti?

Šią veiklą galima atkartoti įvairiose vietovėse, net ir miestuose, nes galima pritaikyti ne individualų, o komunalinį sklypą. Šis projektas gali būti integruotas į platesnę integracijos programą ir lengvai pritaikomas darbui su įvairaus amžiaus žmonėmis.

Papildoma literatūra:

<https://www.elcorreo.com/bizkaia/costa/caritas-planta-semillas-20220528082129-nt.html>

<https://www.larioja.com/comarcas/calahorra/semillas-inclusion-huerta-20230712085536-nt.html>

<https://www.caritaslarioja.org/los-huertos-sociales-de-caritas-parroquial-de-arnedo-cumplen-su-primer-ano/>

Gerosios praktikos pavyzdys: 6

Šalis: Ispanija

Pavadinimas: Kalbų mokymasis, Espacio Conecta(r)

Tikslinė auditorija: Tarptautinės apsaugos prašytojai

Organizacijos pavadinimas: CEAR

Metodologija: Nuo to momento, kai CEAR programose dalyvaujantys žmonės patenka į priėmimo patalpas, pirmenybė teikiama kalbos mokymuisi ir su jais susijusiems įgūdžiams.

Ši paslauga teikiama profesionaliems mokytojams ir savanoriams organizuojant akis į akį užsiėmimus, kuriuos papildo internetinė mokymo platforma. Be to, naudos gavėjai kalbų mokymuisi gali naudotis esamais viešaisiais ištekliais.

Šia prasme ir siekdama sustiprinti šią esminę ir skersinę ašį per visą šių žmonių įtraukimo procesą, CEAR parengė specializuotus vadovus. Vadovai buvo sukurti atsižvelgiant į visapusišką perspektyvą ir atsižvelgiant į socialinę ir kultūrinę įvairovę.

- **Tikslas:** Skatinti tarptautinės apsaugos siekiančių asmenų integraciją mokantis ispanų kalbos.
- **Poveikis:** 2021 m. kalbos pamokose dalyvavo daugiau nei 4000 žmonių. Daugiau nei 70 skirtingų tautybių.
- **Metodai:** gyvos pamokos ir internetinė platforma.

Kaip šiuo pavyzdžiu gali pasinaudoti kiti?

Sukurti informaciniai vadovai gali būti pritaikyti kiekvienai kalbai. Be to, Ispanijoje šiais dokumentais gali naudotis organizacijos, norinčios organizuoti kalbų mokymosi kursus, nes jie yra viešai prieinami.

Papildoma literatūra:

<https://www.cear.es/sections-post/inclusion/> Conecta(r): <https://www.cear.es/espacio-conectar/>

Gerosios praktikos pavyzdys: 7

Šalis: Kipras

Pavadinimas: MiHUB-Migrantų informacijos centras

Projektą bendrai finansuoja Europos prieglobsčio, migracijos ir integracijos fondas (90 %) ir Kipro Respublika (10 %).

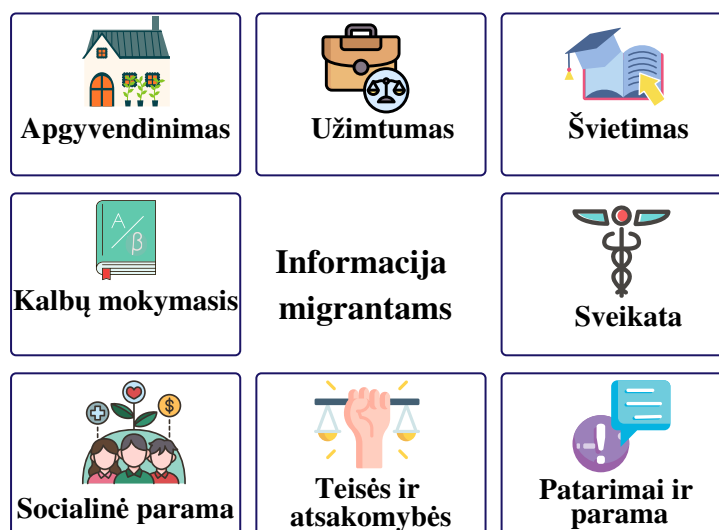
Tikslinė auditorija: migrantai, pabėgėliai, tarptautinės apsaugos gavėjai, trečiųjų šalių piliečiai, perkelti pabėgėliai

Organizacijos pavadinimas: Nikosijos universitetas, bendradarbiaudamas su mokslinių tyrimų organizacija CARDET ir Kipro technologijos universitetu

Metodologija: MIC palaiko prieigą prie paslaugų ir išteklių, atitinkančių migrantų poreikius, ir pabrėžia naujų įgūdžių ugdymą, siekiant harmoningai prisitaikyti prie Kipro kultūrinės ir socialinės aplinkos.

MIC padeda pažeidžiamiems migrantams visame Kipre jaustis apsaugotiems, saugiams, informuotiems ir palaikomiems, kad jie galėtų tęsti savo gyvenimą. Jų patyrusios komandos pataria įvairiais klausimais, gerbdamos privatumą ir bet kokios pateiktos informacijos konfidencialumą.

- **Tikslas:** MIC remia migrantus Kipre, suteikdama jiems prieigą prie paslaugų ir išteklių, atitinkančių konkrečius jų poreikius. Projektas buvo skirtas padėti migrantams harmoningai prisitaikyti prie Kipro kultūrinės ir socialinės aplinkos, taip pat akcentuojant jų integracijos įgūdžių ugdymą.
- **Poveikis:** Bendrai MIC tikslas yra sukurti palankią ir įtraukią aplinką migrantams Kipre, padedant jiems įveikti kliūtis, lavinti įgūdžius ir tapti aktyviais savo naujų bendruomenių dalyviais. MIC poveikis yra platus ir naudingas tiek migrantams, tiek platesnei Kipro visuomenei. Konkrečiai, poveikis yra reikšmingas ir daugialypis; ji prisideda prie pagrindinių poreikių tenkinimo, integracijos ir socialinės sanglaudos, privatumo ir konfidencialumo didinimo, didesnio poveikio visuomenei, propagavimo ir sąmoningumo.

Kaip šiuo pavyzdžiu gali pasinaudoti kiti?

Temos ir rengiama informacija apie būstą, užimtumą, švietimą, anglų/graikų kalbos mokymąsi, sveikatą, socialines išmokas, teises ir pareigas, keliones, paslaugų teikimą gali būti toliau pritaikyta konkrečioms šalims ir regionams teikiant informaciją visomis aukščiau paminėtomis temomis. Tai dar labiau padidins jų žinias, patirtį ir sąveiką su priimančia organizacija, kad integracijos procesas būtų kuo lengvesnis ir efektyvesnis.

Papildoma literatūra:

<https://www.mihub.eu/en/info/info-by-topic>

<https://www.mihub.eu/en/>

Gerosios praktikos pavyzdys: 8

Šalis: Kipras

Pavadinimas: E-mokymasis siekiant pokyčio

Tikslinė auditorija: žemo socialinio ir ekonominio statuso asmenys, pabėgėliai, prieglobsčio prašytojai, migrantai ir visi asmenys, patiriantys diskriminaciją.

Organizacijos pavadinimas: Generation for Change

Metodologija: Kalba yra labai svarbi skatinant socialinius ryšius ir kuriant įtraukią, nuoseklią bei įvairią visuomenę. Siekdama padėti ir suteikti daugiau galių graikiškai ir angliškai nekalbantiems pabėgėliams ir migrantams, gyvenantiems Kipre, „Generation for Change CY“ sukūrė internetinę neformalią programą, apimančią graikų ir anglų kalbos mokymąsi.

- **Tikslas:** siekiama prisidėti prie ekonominės ir socialinės migrantų ir pabėgėlių integracijos, siekiant sukurti įtraukią, tarpkultūrinę ir darnią visuomenę.
- **Poveikis:** nuo programos pristatymo 2021 m. gegužės mėn. dalyviai išklausė keturių semestrų, iš kurių kiekvienas susideda iš 12 savaitių kursų, ir kiekviename semestre dalyvauja daugiau nei 250 studentų. Kursus siūlo „Generation for Change“ atsidavusi savanorių mokytojų komanda, padedama „Generation for Change CY“ techninės komandos – visa tai koordinuoja projektų valdymo komanda ir kalbų programos vadovas.
- **Metodai:** Kursai vyksta pagal nustatytą mokymo programą ir vadovėlį (ir kitą papildomą medžiagą), kuriuos specialiai programos tikslais parengė „Generation for Change CY“ komanda: tikslas yra, kad studentai kiekvieną semestrą padarytų naudingą ir stabilią pažangą kelyje pasiekti standartizuotą A1 funkcinės kalbos lygį per penkis terminus.

Kalbų kursai mūsų studentams yra nemokami, todėl gali dalyvauti visi, nepaisant jų finansinės padėties. Be to, užsiėmimai vyksta internetu, padedantys įveikti kitas kliūtis, tokias kaip dideli atstumai, laiko apribojimai ar priežiūros pareigos. Visiems mokiniams, baigusiems pasirinktą kalbos kursą, įteikiami dalyvavimo pažymėjimai ir jie skatinami tęsti kalbos mokymosi kelionę.

Kaip šiuo pavyzdžiu gali pasinaudoti kiti?

Šiame migrantų ir pabėgėlių kalbos integravimo programos pavyzdyje, kurį įgyvendino „Generation for Change CY“, yra vertingų įžvalgų ir praktikos, kurias gali pritaikyti kitos organizacijos ar bendruomenės, siekiančios skatinti ekonominę ir socialinę migrantų ir pabėgėlių integraciją. Inicijatyva parengė ir vadovaujasi struktūrizuota mokymo programa ir ištekliais, kuriama ir stebima atsižvelgiant į tikslinių grupių poreikius, yra aiškus savanorių įsitraukimas, skatinamas prieinamumas ir įtraukumas.

Papildoma literatūra:

<https://generationforchange.org/>

<https://generationforchange.org/portfolio/greek-as-a-second-language/>

Gerosios praktikos pavyzdys: 9

Šalis: Italija

Pavadinimas: Migrantų taškas

Tikslinė auditorija: Trečiųjų šalių piliečiai

Organizacijos pavadinimas: Lai-momo

Metodologija: Nuo 2007 m. socialinis kooperatyvas Lai-momo valdo 17 „Migrantų taškų“ biurų keliose Bolonijos provincijos savivaldybėse. Bendradarbiaudami su socialiniu kooperatyvu „Abantu“ nuo 2013 m., šie biurai siūlo platų paslaugų spektrą, įskaitant informaciją ir specializuotas konsultacijas dėl rezidentūros nuostatų, Italijos teisės aktų ir prieigos prie vietinių paslaugų. Be to, „Migrantų taškų“ kasose teikiamos kalbos ir profesinio mokymo orientavimo, tarpininkavimo ir vertimo paslaugos, pagalba su dokumentais, išklauso ir priėmimo paslaugos. Šios tarnybos taip pat specializuojasi su leidimais gyventi, pilietybės prašymais ir šeimos susijungimo prašymais susijusiose intervencijose. Be to, jie yra gyvybiškai svarbūs kontaktiniai taškai ir centrai Regioniniame antidiskriminaciniame tinkle, su kuriuo yra susijęs Lai-momo. Apskritai ši paslauga yra labai svarbi migrantams, padedant jiems sėkmingai integruotis į savo bendruomenes.

- **Tikslas:** pagrindinis paslaugos tikslas – skatinti migrantų piliečių integraciją į jų gyvenamosios vietos socialinę, ekonominę ir kultūrinę struktūrą. Kartu ji padeda palaikyti ryšius tarp teritorinių tarnybų ir užsienio vartotojų. Paslauga siekia sukurti įtraukią ir palaikančią aplinką, skatinančią migrantus tapti aktyviais savo bendruomenių nariais.
- **Poveikis:** Šis projektas teikia itin svarbią pagalbą migrantams. Kasmet yra surengiama maždaug 14 000 konsultacijų ir aptarnaujami asmenys iš 76 skirtingų tautybių. Pagalbos tarnybos teikia specializuotas intervencijas ir atlieka net 6 300 intervencijų per metus, o tai atlieka pagrindinį vaidmenį skatinant ir palengvinant piliečių imigrantų integraciją į savo bendruomenes.
- **Metodai:** tiesioginis priėjimas prie biurų; įvairių paramos, orientavimo, tarpininkavimo ir pagalbos paslaugų teikimas, siekiant patenkinti įvairius TŠP poreikius.

Kaip šiuo pavyzdžiu gali pasinaudoti kiti?

Šį pavyzdį kiti gali naudoti kaip pavyzdį bendruomenės integracijos programoms. Projekte taikomas visapusiškas požiūris apima įvairius integracijos aspektus nuo teisinės iki kultūrinės, kalbos ir profesinės orientacijos. Kitos bendruomenės ar organizacijos, siekiančios padėti migrantams, gali priimti panašias visapusiškas paslaugas, pritaikytas jų kontekstui.

„Migrantų taškas“ pateikia galimo tokių paslaugų poveikio pavyzdį. Kaip atvejo analizė, tai gali paskatinti panašių paslaugų kūrimą kituose regionuose.

Papildoma literatūra:

https://www.laimomo.it/sociale_post/sportelli-punto-migranti/

<https://www.informafamiglie.it/distretto-pianura-est/servizi-alle-famiglie/servizi-informativi-per-famiglie-straniere/punto-migranti>

<https://www.renogalliera.it/aree-tematiche/servizi-alla-persona/guida-ai-servizi-sociali-educativi-e-scolastici/guida-ai-servizi-sociali-educativi-scolastici/mediazione-culturale>

Gerosios praktikos pavyzdys: 10

Šalis: Italija

Pavadinimas: SPAD – kovos su diskriminacija pagalbos tarnyba

Tikslinė auditorija: TŠP darbuotojai

Organizacijos pavadinimas: Lai-momo

Metodologija: SPAD – kovos su diskriminacija pagalbos tarnyba yra 2021 metais įkurtas pagalbos centras, teikiantis esminę pagalbą žmonėms, patyrusiems rasinę, etninę ar religinę diskriminaciją. Ši tarnyba veikia prižiūrint Bolonijos savivaldybei ir yra atsakinga už diskriminacijos aukų priėmimą, išklaušymą, nukreipimą ir palaikymą, teikiant naudingos informacijos ir išteklių, padedančių susidoroti su situacija. SPAD teikia platų paslaugų spektrą, atliekančių penkias pagrindines funkcijas: 1. Klausymas ir orientacija; 2. Aukų pagalba; 3. Plačiajai visuomenei skirta informacija ir informuotumo didinimas; 4. Mokymai SPAD darbuotojams ir kitiems veikėjams teritorijoje; 5. Diskriminacijos observatorija, apimanti surinktų duomenų analizę, metines ataskaitas ir konkrečius projektus.

- **Tikslas:** SPAD buvo sukurtas siekiant pasiūlyti sistemingą ir savalaikę pagalbą diskriminacijos aukoms teikiant asmeninę pagalbą ir teikiant tokias paslaugas kaip teisinės konsultacijos, psichologinė pagalba ir advokatūra. SPAD taip pat siekiama didinti visuomenės informuotumą per informacines kampanijas, renginius ir mokymo iniciatyvas (ypač dėmesį skiriant teisei sistemai), taip pat gerinti tarnybų bendradarbiavimą šioje srityje.
- **Poveikis:** nepakankamas ataskaitų teikimas yra dabartinė problema, dėl kurios diskriminacija tampa mažiau matoma. SPAD poveikis teritorijai buvo reikšmingas, nes dėl to padaugėjo pranešimų apie diskriminaciją, palyginti su ankstesnėmis duomenų rinkimo sistemomis.
- **Metodai:**
 - Tarnyba yra įsipareigojusi spręsti diskriminacijos atvejus, taikydama asmeninę priežiūrą.
 - Taikomas metodologinis požiūris yra intersekcinis, t.y. ji diskriminaciją laiko sudėtingu ir daugiafaktoriniu reiškiniu.
 - Tarnyba organizuoja renginius ir mokymo kursus tarnyboms ir asociacijoms apie SPAD vaidmenį ir antidiskriminaciją, daugiausia dėmesio skiriant rasinei, etninei ir religinei diskriminacijai.
 - SPAD ataskaitų tvarkymui taikė tarpsektorinį ir integruotą įgūdžių metodą, kai daugiadalykė komanda ataskaitas skirsto pagal ypatybes ir diskriminacijos veiksnus.

Kaip šiuo pavyzdžiu gali pasinaudoti kiti?

SPAD Bolonijoje yra veiksmingo diskriminacijos valdymo pavyzdys. SPAD tinklo modelis gali būti naudojamas kaip pagrindas kuriant kitus tinklus, skirtus padėti diskriminacijos aukoms ir skatinti toleranciją, pritaikant konkrečius tikslus ir funkcijas prie vietos konteksto ir poreikių. Pagrindiniai siūlomo modelio punktai yra tinklų kūrimas, kelių agentūrų bendradarbiavimas, intersekcionalumas, individualizuotas orientavimas ir pagalba aukoms, informacija ir mokymas, diskriminacinių reiškinių stebėjimas.

Papildoma literatūra:

<https://www.comune.bologna.it/notizie/sportello-antidiscriminazioni>

[h https://www.comune.bologna.it/myportal/C_A944/api/content/download?id=641b09f34716850099c51827](https://www.comune.bologna.it/myportal/C_A944/api/content/download?id=641b09f34716850099c51827)

Gerosios praktikos pavyzdys: 11

Šalis: Graikija

Pavadinimas: Projektas ESTIA

Tikslinė auditorija: Prieglobsčio prašytojai ir jų šeimos

Organizacijos pavadinimas: Migracijos ir prieglobsčio ministerijos Priėmimo ir identifikavimo tarnyba (ir įgyvendinimo partneriai)

- **Metodologija:** ESTIA 21 programa buvo įgyvendinta 2021–2022 m., finansuojama Europos Komisijos. Tai apgyvendinimo programa prieglobsčio prašytojams ir jų šeimoms. Programos įgyvendinimo partneriai yra įstaigos, teikiančios apgyvendinimą ar kitas paslaugas programos naudos gavėjams. Tikslas: Suteikti prieglobsčio prašytojams ir jų šeimoms pagrindus, kad jie galėtų atsistoti ant kojų ir patenkinti kasdienius poreikius.
- **Poveikis:**
 - Informacija, konsultavimas ir parama naudos gavėjams, susijusiais su kasdieniais gyvenimo procesais
 - Psichologinio konsultavimo paslaugos pagal jų poreikius.
 - Vertimo raštu ir žodžiu paslaugos gavėjams suprantamomis kalbomis.
 - Prireikus pervežimo į apgyvendinimo įstaigas paslaugos.
 - Būstas ir apgyvendinimas
- **Metodai:** Programa siūlo apgyvendinimą namuose ir butuose. Į programą taip pat įeina maitinimas ir pagalbinės paslaugos. Programos apgyvendinimo patalpos yra laikomos ir prižiūrimos pagal reikalaujamus saugumo ir sveikatos standartus. Į patalpas įeina baldai (pvz., lovos, stalai ir elektros prietaisai ir kt.)

Kaip šiuo pavyzdžiu gali pasinaudoti kiti?

ESTIA programos yra puikus pavyzdys, kaip patenkinti būtiniausius žmonių, kuriems reikia pagalbos, poreikius. Vietos ar Europos organizacijų tinklas galėtų bendradarbiauti ir patenkinti pagrindinius trečiųjų šalių piliečių ir prieglobsčio prašytojų poreikius. Tokiu būdu integracijos procesas vietos bendruomenėje būtų greitesnis ir lengvesnis, būtų išvengta problemų ir vėlavimų tiek pavieniams asmenims, tiek vietos valdžiai ir bendruomenei.

Papildoma literatūra:

<https://migration.gov.gr/en/ris2/filoxenia-aitoynton-asylo/>

Gerosios praktikos pavyzdys: 12

Valstybė: Graikija

Pavadinimas: Projektas „Jausmas kaip namuose“

Tikslinė auditorija: moterys migrantės, pedagogai ir žmonės, dirbantys su migrantais ir pabėgėliais

Organizacijos pavadinimas: Projekto „Jausmas kaip namuose“ partnerystė (Active Citizens Partnership, Iberika Education group gGmbH, SwIdeas AB, Associacio La Xixa Teatre, Centro Per Lo Sviluppo Creativo Danilo Dolci), koordinatoriai: Iberika Education group gGmbH.

Metodologija: Projektas „Jausmas namuose“ – tai Erasmus+ KA2 projektas, kuris įgyvendinamas Berlyne-Vokietijoje, Atėnuose-Graikijoje, Palerme-Italijoje, Barselonoje-Ispanijoje ir Malmėje-Švedijoje. Komandą sudaro 5 instruktoriai ir švietimo darbuotojai, turintys skirtingus paramos metodus, kurie sprendžia poreikį didinti ir pagerinti savo neformalaus kalbų mokymosi galimybes suaugusioms migrantėms moterims, negalinčioms dalyvauti tradicinėse kalbos mokymosi programose. Šiuo projektu visų pirma siekiama sumažinti moterų migrantų socialinės atskirties riziką mūsų visuomenėje. Tai pasiekama skatinant švietimą, didinant dėstytojų ir besimokančiųjų toleranciją ir motyvaciją mokymosi visą gyvenimą strategijai, sutelkiant dėmesį į vienos iš labiausiai pažeidžiamų grupių – moterų migrantų – poreikius. Projektas „Jausmas namuose“ ne tik orientuojasi į moterų migrantų poreikius, bet ir siekia tobulinti pedagogų kompetencijas neformalaus mokymo, įskaitant skaitmeninius įgūdžius, organizavimui.

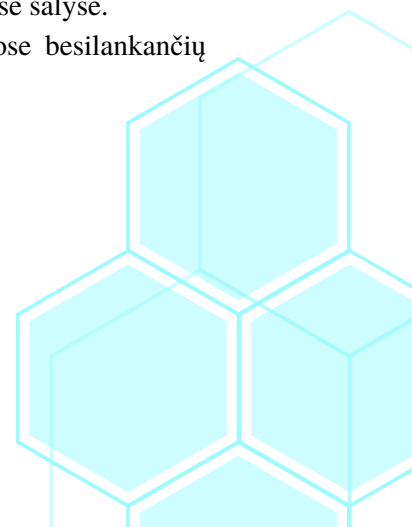
- **Poveikis:** projektas turi skirtingą poveikį įvairioms tikslinėms grupėms ir dalyvaujantiems žmonėms:
 1. Moterys migrantės susipažins su miestu, išmoks kalbos ir praplės savo socialinį ratą
 2. Moterims migrantėms palaikantys dėstytojai galės naudoti neformalias metodikas, tobulindami savo mokymo ir skaitmeninius įgūdžius kalbų pamokose, nepaisant ankstesnių jų mokymo įgūdžių.
 3. Kitos atitinkamos suinteresuotosios šalys supras, kaip svarbu sudaryti galimybes migrantams, ypatingai moterims migrantėms.

Kaip šiuo pavyzdžiu gali pasinaudoti kiti?

Projektas „Jausmas kaip namuose“ gali būti perkeliamas į kitus sektorius ir gali būti naudojamas skirtingoms migrantų tikslinėms grupėms, iš skirtingų organizacijų ir įstaigų įvairiose šalyse. Taip pat projekto metu sukurta medžiaga gali būti panaudota iš šiuose miestuose besilankančių migrantų bei šiose vietose su migrantais dirbančių instruktorių.

Papildoma literatūra:

<https://www.facebook.com/feelinghomeproject>
<https://feelinghomeproject.eu/about-the-project/>

Gerosios praktikos pavyzdys: 13

Šalis: Lietuva

Pavadinimas: International House Vilnius

Tikslinė auditorija: Trečiųjų šalių piliečiai

Organizacijos pavadinimas: Oficiali Vilniaus turizmo ir verslo plėtros agentūra „Go Vilnius“, bendradarbiaujanti su talentų pritraukimo programa „Work in Lithuania“.

Metodologija: Vieno langelio principas (visos paslaugos ir informacija vienoje vietoje), mentorstė International House Vilnius – tai iniciatyva, siūlanti visapusiškas nemokamas konsultacijas ir paslaugas, susijusias su persikėlimu į Lietuvą ir gyvenimu Vilniuje: nuo leidimų gyventi ir socialinio draudimo iki įdarbinimo paslaugų, mokesčių, verslo kūrimo ir daug daugiau. Iniciatyva bendradarbiauja su dauguma į Lietuvą persikeliantiems užsieniečiams aktualių institucijų, pavyzdžiui, Migracijos departamentu, Valstybine mokesčių inspekcija, Socialinio draudimo valdyba, Užimtumo tarnyba ir kitomis, kad jų teikiamos paslaugos užsieniečiams būtų lengviau prieinamos ir suprantamos. „International House Vilnius“ taip pat siūlo bendras konsultacijas ir mentorstės programą, kurios metu atvykėliai derinami su vietiniais, kurie gali padėti tokiais klausimais kaip orientuotis viešojo transporto sistemoje, kaip užsiregistruoti pas gydytoją, ką pamatyti mieste.

- **Tikslas:** palengvinti gyvenimą Vilniuje užsieniečiams.
- **Poveikis:** 2022 m. birželio mėn. buvo pranešta, kad „International House Vilnius“ nuo savo atidarymo 2021 m. lapkritį teikė paslaugas daugiau nei 10 000 užsieniečių.
- **Metodai:** Visapusiškos paslaugos ir konsultacijos užsieniečiams rusų, anglų ir kitomis kalbomis.

Kaip šiuo pavyzdžiu gali pasinaudoti kiti?

Šis modelis iš esmės gali būti įdiegtas bet kuriame mieste ar šalyje. Pavyzdžiui, Suomijoje veikia labai panaši iniciatyva – International House of Helsinki.

Oficialus puslapis:

<https://ihvilnius.lt/pagrindinis>

Gerosios praktikos pavyzdys: 14

Šalis: Lietuva

Pavadinimas: Užsieniečių integracijos programa

Tikslinė auditorija: Trečiųjų šalių piliečiai

Organizacijos pavadinimas: Vilniaus arkivyskupijos Caritas

Metodologija: Programa teikia socialines, teises, psichologines ir karjeros konsultacijas pabėgėliams, migrantams ir trečiųjų šalių piliečiams.

Vilniaus arkivyskupijos „Caritas“ atlieka tarpininko vaidmenį su valstybės ir viešosiomis institucijomis, ieškant būsto ir darbo, įgyti mokymosi ir tobulėjimo galimybių. Pagrindinis dėmesys skiriamas lietuvių kalbos mokymui, kaip vienam iš pagrindinių integracijos elementų. Programa taip pat rūpinasi TŠP laisvalaikio ir sociokultūrine integracija: organizuojami įvairūs bendruomenės vakarai, į šiuos renginius kviečiami ir žinomi žmonės, plačioji visuomenė.

Tikslas: sukurti bendruomenę, kurioje visi patirtų saugumo ir priėmimo jausmą.

Poveikis: 2022 m. pagalba buvo suteikta 7182 užsieniečiams / TCN / pabėgėliams. Pagrindiniai metodai: atvejo vadyba, pagalba gauti valstybines paslaugas, lietuvių kalbos mokymas.

Kaip šiuo pavyzdžiu gali pasinaudoti kiti?

Pavyzdys iš esmės yra universalus ir jį gali įgyvendinti bet kuri nevyriausybinė organizacija, norinti dirbti su trečiųjų šalių piliečiais ilgesnį laiką ir pasiūlyti visapusiškesnę pagalbą nei pirminis priėmimas. Tačiau pavyzdžiui reikalingi žmogiškieji ir finansiniai ištekliai, o poveikis gali būti ribotas, kai išteklių nepakanka.

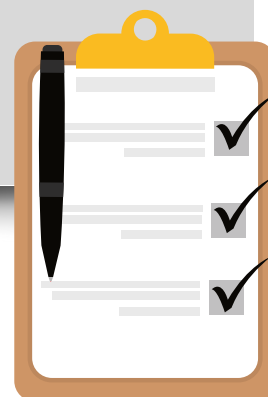
Oficialus puslapis:

<https://vilnius.caritas.lt/prieglobscio-ieskantiems-uzsienieciams/>

4.4. Žaidimai

TURINYS

Užsiėmimas 1 - Skaitmeninis pasakojimas su Dixit	Psl. 87
Užsiėmimas 2 - Tiesa ar mitas	Psl. 89
Užsiėmimas 3 - Pabėgimo Kambario Scenarijai	Psl. 93
Užsiėmimas 4 - Bingo	Psl. 97
Užsiėmimas 5 - Rato sukimas	Psl. 99
Užsiėmimas 6 - “Maišyti Derinti”	Psl. 101
Užsiėmimas 7 - Vaidmenų žaidimai	Psl. 103
Užsiėmimas 8 - Atvejo Rengimas	Psl. 104

UŽSIĖMIMAS 1

Skaitmeninis pasakojimas Su Dixit: 1

6-50 asmenų

Apie 30 min

**-Dixit Kortos
-Vedėjas
-Temos ir klausimai**

Žaidėjai turėtų padaryti trumpą savęs pristatymą, įskaitant jų gimtąją šalį, metus, dabartinį darbą ir šalį apie kurią pasakos.

Žaidėjams yra duodami šie klausimai:

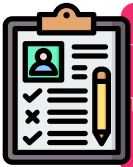
- Kuri korta geriausiai reprezentuoja tavo šalį?
- Kuri korta parodo įvykį tavo šalyje, kurį turėjai išgyventi?
- Kuri korta galėtų parodyti kaip komunikuoji su valdžia?
- Kuri korta pavaizduoja ką tu gali ir ko negali daryti, kai komunikuoji su valdžios ar kitų institucijų atstovais?
- Kurios kortos (daugiausiai pasirenkamos 4 kortos) galėtų reprezentuoti tavo svarbiausius kultūrinius aspektus iš tavo gimtosios valstybės?
- Kuri korta parodo kaip pasiekti pagalbą, jeigu atsitinka nelaimė?
- Kuri korta atitinka tavo gimtosios kalbos sudėtingumo lygį? Ir kuri kita korta abibūdina naują kalbą, kurią turi išmokti?
- Kurios kortos parodo skirtumą tarp tavo valstybės ir priimančios valstybės kultūrinių aspektų?

Kai visi pasiruošę, žaidėjai parodo visiems pasirinktas Dixit kortas.
Būtų idealu naudoti stalą, kur žaidėjai galėtų pasidalinti savo kortomis.

Taip pat svarbu, kad vedėjas duotų kiekvienam žaidėjui pakankamai laiko pabaigti savo istorijas. Vedėjas (ekspertas darbo grupėje) yra esminė dalis šio užsiėmimo, kad palaikyti sklandų užsiėmimo įvykdymą.

Užsiėmimas yra vertinamas per stebėjimą, apimant aktyvų dalyvavimą užsiėmimuose ir sukurtų istorijų/scenarijų kokybę.

Apibendrinimas yra neatsiejama veiklos dalis, kurios metu dalyviai gali apmąstyti istorijų poveikį jų asmeniniam supratimui apie Europą ir patirtis pačiame užsiėmime.

UŽSIĖMIMAS 2

Tiesa ar mitas: 1

3-25 asmenų

Apie 30 min

-Klausimai
-Vedėjas

Tema 1: 1.2 Taisyklės ir Reguliavimas

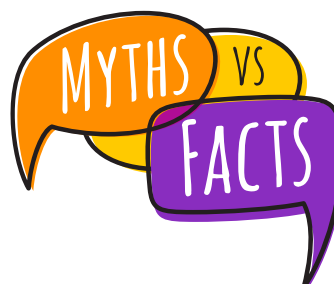
Gavus pabėgėlio leidimą gyventi šalyje, jis
galioja 5 metus.

MIGRIS tai Ispanijos migracijos informacinė
sistema, kurioje pildote prašymą gauti leidimą
gyventi ir įkeliate dokumentus.

Norint patekti į daugelį šalių kaip ne ES užsienietis
reikia turėti: pasą, vizą, sveikatos draudimą,
pakankamai lėšų, be kitų reikalavimų.

Tiesa ar mitas: 2

3-25 asmenų

Apie 30 min

-Klausimai
-Vedėjas

Tema 1: 1.5 Pagalbos gavimas kritiniais atvejais

Tarptautinis skubios pagalbos telefono numeris yra nemokamas ir visose šalyse vienodas : 113

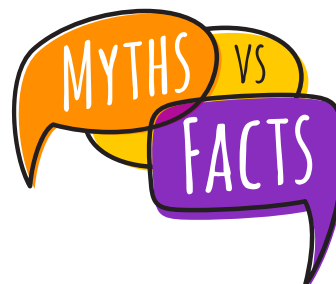
Kai kuriose šalyse už skubiąją pagalbą gali būti taikomas mokestis. (Ispanija)

Kiekvienoje šalyje yra skirtingi numeriai, priklausomai nuo to, kokią nelaimę jums atsitiko. Numerio, kuriuo reikia skambinti, ieškokite internete.

Daugelyje šalių yra automatinis vertimas, kai skambinate pagalbos telefonu. Tai svarbu, nes jie prašys jūsų duomenų, kad galėtų jums geriau padėti.

Tiesa ar mitas: 3

3-25 asmenų

Apie 30 min

-Klausimai
-Vedėjas

Tema 1: 2.0 Kasdienis bendravimas (pagrindiniai žodžiai vietine kalba ir anglų kalba))

Kipre ir Graikijoje žmonės kalba graikiškai

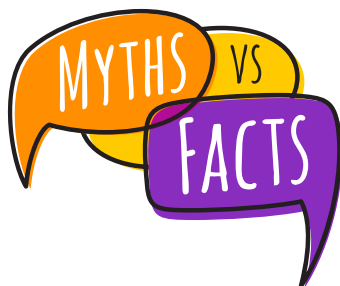
- Kaip pasakytum labas skirtingose kalbose?

a) Hej, Ciao, Gia, Hola, Laba diena, Selam
b) Hej, Ciao, Giao, Hola, Laba dena, Selam
c) Hej, Ciao, Gia, Ola, Laba siena, Selar

- Kaip pasakyti „kaip sekasi?“ skirtingomis kalbomis? (Neformali kalba)

Parašyti atsakymą: (galimi keli variantai)

- Posi se? (Kipro graikų)
- Τι κάνεις (Graikų)
- ¿Cómo estás? (Ispanų)
- Come stai? (Italų)
- Kaip laikotės? (Lietuvių)
- Hur mår du? (Švedų)
- Nasılsın? (Turkų)

Tiesa ar mitas: 4

3-25 asmenų

Apie 30 min

**-Klausimai
-Vedėjas**

Tema 1: 2.2 Kultūrinis, situacinis ir santykių suvokimas bei lūkesčiai

Lietuviai ir švedai paprastai nėra linkę pradėti pokalbio su nepažįstamu.

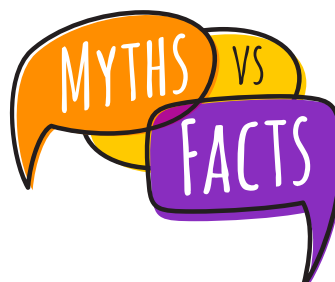
Jeigu stengsitės kalbėti priimančiosios šalies kalba, tai neturės reikšmės jūsų integracijai, nes vieni žmonės yra artimesni kitiems.

„Facebook“ grupės arba „Telegram“ yra geri būdai susipažinti su naujais žmonėmis, kai atvykstate į užsienio šalį.

Atstumo laikymasis ir žmonių kontakto vengimas yra tipiški ispanų bei italų kultūros bruožai.

UŽSIĖMIMAS 3

Pabėgimo Kambario Scenarijus: 1

5-25 asmenų

Apie 120 min

- Scenarijai
- Iššūkiai
- Vedėjas

Pavadinimas: „Įdarbinimo Iššūkiss“

Pristatymas:

Esate trečiosios šalies pilietis, norintis įsidarbinti priimančiojoje šalyje. Tačiau procedūros ir kultūrinės normos dar nėra aiškios; pastebėjote, kad socialinio draudimo sistema, lengvatos ir apskritai galimybės įsidarbinti skiriasi nuo to, prie ko buvote įpratę ir jums sunku jas suprasti bei orientuotis. Kad galėtumėte gauti lengvatas, paslaugas ir suprasti procedūras, į kurias turite teisę, turėsite įveikti keletą užduočių, kurios patikrins jūsų žinias ir supratimą apie priimančiosios šalies socialinio draudimo sistemą.

Scenarijus:

Gavote laišką, kuriame pranešama, kad turite kuo greičiau susirasti darbą, jog būtų galima tęsti prašymus dėl įsikūrimo. Kad galėtumėte kreiptis dėl darbo, turite būti susipažinęs su priimančiosios šalies darbo rinka ir socialinio draudimo sistema, kad turėdami teisę gauti socialinio draudimo išmokas, galėtumėte jas gauti. Siekdami suprasti priimančiosios šalies darbo ir socialinio draudimo sistemą, turite atlikti keletą užduočių, kurios padės jums susipažinti su įvairiais priimančiosios šalies darbo ir socialinio draudimo sistemos aspektais. Turėsite dirbti kartu kaip komanda, kad išspręstumėte galvosūkius ir mįsles bei laiku pabėgtumėte iš kambario.

Pabėgimo Kambario Scenarijus: 2

5-25 asmenų

Apie 120 min

**- Scenarijus
- Iššūkiai
- Vedėjas**

Pavadinimas: „Įsidarbinimo Iššūkis“

Iššūkis:

Darbo paieškos iššūkis: Gerai, pradėkime nuo pradžių. Norėdami susirasti darbą, turite pademonstruoti savo žinias, kaip ieškoti darbo priimančiojoje šalyje. Paimkite popieriaus lapą ir užsirašykite informaciją apie tai, kaip ieškoti darbo. Atminkite! Stengiatės išmokti procesą, taigi informaciją pateikite kuo aiškiau!

Atlikite šią užduotį: Ant popieriaus lapo užrašykite vieną svarbų žingsnį ar strategiją, kaip efektyviai ieškoti darbo priimančiojoje šalyje.

Socialinio draudimo sistemos apžvalga. Iššūkis: Turite pademonstruoti savo žinias apie priimančiosios šalies socialinio draudimo sistemą ir jos lengvatas. Tame pačiame lape suraskite pagrindinę informaciją apie socialinio draudimo sistemą. Jei tikslios informacijos neradote, užrašykite ką nors, kas padėtų geriau suprasti socialinio draudimo Ssstemą.

Atsakykite į šį klausimą: Kokius pagrindinius priimančiosios šalies socialinio draudimo sistemos privalumus sužinojote ir užrašėte savo lape?

Pabėgimo Kambario Scenarijus: 3

5-25 asmenų

Apie 120 min

- Scenarijai
- Iššūkiai
- Vedėjas

Pavadinimas: „Darbo kultūros Iššūkis“

Darbo kultūros iššūkis: Turite suprasti priimančiosios šalies darbo kultūrą. Perskaite ir supratę turimą informaciją, ant to paties popieriaus lapo užsirašykite pagrindinę informaciją, kad susidarytumėte bendrą įspūdį apie darbo kultūrą šalyje, kurioje ieškote darbo.

Darbo rinkos iššūkis: Turite įrodyti, kad išmanote priimančiosios šalies darbo rinką ir kaip ji veikia priimančiojoje šalyje. Išskirkite pagrindinius dalykus ir užrašykite raktinius žodžius tame pačiame lape.

Išsianalizavus informaciją apie darbo kultūrą, kokius pagrindinius aspektus ar ypatybes, kurias užrašėte ant popieriaus lapo, pritaikysite susidarant bendrą vaizdą apie darbo kultūrą priimančiojoje šalyje?

Pabėgimo Kambario Scenarijus: 4

5-25 asmenų

Apie 120 min

- Scenarijai
- Iššūkiai
- Vedėjas

Pavadinimas: „Įdarbinimo Iššūkis“

Išvada: Įveikę visus iššūkius galėsite ištrūkti iš kambario ir įsidarbinti, žinodami savo socialinio draudimo sistemą, darbo rinkos tvarką ir priimančiosios šalies kultūrines normas.

Pabėgimo kambario užsiėmimas padės jums susipažinti su priimančiosios šalies socialinio draudimo sistema, darbo rinka ir darbo kultūra, taip pat suteiks jums įgūdžių ir žinių, reikalingų dirbant. Užimtumo tema padės jums įgyti žinių, įgūdžių ir ugdyti požiūrį bei siekti šių mokymosi rezultatų: bendrauti su vietos valdžios institucijomis, laikytis taisyklių ir gairių, bendrauti su vietiniais gyventojais, suprasti valdžios veikimą ir žinoti savo teises bei kaip save apsaugoti.

UŽSIĖMIMAS 4

Bingo

5-10 asmenų

Apie 30 min

Užsiėmimo aprašymas

Kiekvienas žaidėjas veikia individualiai. Jis turi rasti atsakymus į Bingo lentelės klausimus. Tai jis gali padaryti dviem būdais:

- Klausdami kito žmogaus kambaryje
- Ieškodami informacijos apie kiekvieną šalį mokymosi medžiagoje (Kiprą, Graikiją, Ispaniją, Italiją, Lietuvą, Švediją, Turkiją, Švediją)

Pirmasis lentelę užpildęs asmuo turi pasakyti "BINGO!" ir jei visi atsakymai teisingi, jis laimi. Priešingu atveju užsiėmimas tęsiamas toliau.

Planas

Instrukcijos - Parūpinti žaidėjams popieriaus ir tušinukų (5 minutės)

Bingo raundas (15-20 minutės)

Teisingi atsakymai - Diskusija (5-10 minutės)

Bingo

1. Su laikinu leidimu dirbti Lietuvoje dirbti negalite. Reikėtų turėti nuolatinio darbo leidimo. (Tiesa / Melas)	2. Italijoje kūdikio besilaukiančios mamos gali daryti pertrauką darbe bent ... mėnesius iki ir po kūdikio gimimo. Per šį laiką joms mokama atlyginimo dalis.	3. Tradicijos ir kultūrinės vertybės yra labai svarbūs šios šalies darbo vietos aspektai.
4. Kam asmuo gali pranešti apie seksualinio priekabiavimo atvejį Kipre?	5. Kurioje šalyje spalio 28-oji yra nacionalinė šventė?	6. Kuriose šalyse „piktualumas ir terminų laikymasis“ yra darbo kultūros dalis?
7. Kurioje šalyje galite ieškoti darbo per platformą "Help Refugees Work"?	8. Italijoje prašymai dėl leidimo gyventi šalyje gali būti pakeistas į leidimą gyventi šalyje darbo tikslais. (Tiesa / Melas)	9. Turkijoje dirbantis asmuo paprastai uždirba apie 7830 TRY per mėnesį.
10. Kurioje šalyje kai kurios įdarbinimo taisyklės skiriasi priklausomai nuo autonominių bendruomenių?	11. Po kiek laiko reikia pirmą kartą atnaujinti leidimą dirbti Ispanijoje, jei esate TŠP?	12. Ko reikia norint legaliai dirbti Švedijoje?
13. Kurioje šalyje socialinio draudimo numeris vadinamas AMKA?	14. Kurioje šalyje kavos pertraukėlės vadinamos „Fika“?	15. Kurioje šalyje darbuotojas turėtų pateikti skundą policijos Užsieniečių ir imigracijos skyriui per 15 dienų nuo darbdavio pareikšto pažeidimo.?

UŽSIĖMIMAS 5

Rato sukimas: 1

5-25 asmenų

Apie 90 min

- Ratas su įvairiais klausimais
- Tema ar teiginiai
- Vedėjas

Atsitiktine tvarka paskirstykite klausimus dalyviams naudodami šią nuorodą:

<https://wordwall.net/it/resource/56258304/vrin-module-3-unit-1housing>

Kiekvienas žaidėjas atsako į jam priskirtą klausimą, o kiti dalyviai taip pat gali atsakyti į tą patį klausimą, taip inicijuodami diskusijas apie šalių partnerių skirtumus ir panašumus. Toks metodas palengvina diskusijas, kurios remiasi asmenine patirtimi ir praktiniais scenarijais. Po kiekvienos diskusijos bus vertinamas mokymo programos veiksmingumas tenkinant nustatytus poreikius.

Rato sukimas: 2

5-25 asmenų

Apie 90 min

Ratas su įvairiais klausimais
- Tema ar teiginiai
- Vedėjas

MODULIS 3 SKYRIUS 1 - Būstas

Atsitiktine tvarka paskirstykite klausimus dalyviams naudodami šią nuorodą:

<https://wordwall.net/it/resource/56258826/vrin-module-3-unit-3educational>

Kiekvienas žaidėjas atsako į jam priskirtą klausimą, o kiti dalyviai taip pat gali atsakyti į tą patį klausimą, taip inicijuodami diskusijas apie šalių partnerių skirtumus ir panašumus. Toks metodas palengvina diskusijas, kurios remiasi asmenine patirtimi ir praktiniais scenarijais. Po kiekvienos diskusijos bus vertinamas mokymo programos veiksmingumas tenkinant nustatytus poreikius.

Atsakykite į klausimus remdamiesi savo patirtimi.

- 1) Kiek metų studijavote?
- 2) Kokio lygio išsilavinimą įgijote? (vidurinė mokykla, kolegija, universitetas)
- 3) Ar studijavote užsienyje?
- 4) Ar jūsų darbui atlikti reikalinga konkreti kvalifikacija?
- 5) Kokių kalbų mokėtės?
- 6) Ar mokėjote už studijas?
- 7) Ar kada nors gavote stipendiją?
- 8) Ar mokėtės privačioje, ar valstybinėje mokykloje?

UŽSIĖMIMAS 6

“Maišyti Derinti”: 1

1- 10 asmenų

Apie 20 min

Toliau nurodytus veiksmus įrašykite į atskirus langelius internetinėje užduočių organizavimo programoje „Trello“ (Kiekvienas dalyvis atsakys į paskirtą tikslinį klausimą, o kiti dalyviai taip pat gali atsakyti į tą patį klausimą, inicijuodami diskusijas apie šalių partnerių skirtumus ir panašumus. Šis metodas palengvina brainstormo sesijas, remiantis asmenine patirtimi ir praktiniais scenarijais. Po kiekvienos diskusijos bus vertinamas mokymo programos veiksmingumas tenkinant nustatytus poreikius). Ištrinkite žingsnių numerius ir sudėliokite juos atsitiktine tvarka. Veikloje dalyvaujantis (-ys) asmuo (-enys) turi sudėlioti žingsnius teisinga tvarka.

	Banko sąskaitos atidarymas
1.	Surinkite arba patikrinkite šią informaciją: Ar turiu galiojantį asmens tapatybės dokumentą? Ar turiu galiojantį gyvenamosios vietos dokumentą?
2.	Nuspręskite, ar norite atidaryti asmeninę, ar verslo sąskaitą. Jei atidarote verslo sąskaitą, patikrinkite, ar turite: įmonės savininko tapatybės dokumentus, dokumentus, patvirtinančius gyvenamąją vietą šalyje (laikiną ar nuolatinę), informaciją apie pareiškėjo finansinę padėtį (kai kurie bankai jos gali reikalauti), juridinio asmens steigimo dokumentus, įmonės direktorių asmeniniai duomenys.
3.	Susipažinkite su priimančiojoje šalyje veikiančiais bankais, jų interneto svetainėmis ir taikomais įkainiais. Išsirinkite tinkamiausią variantą. Saugokitės internetinės bankininkystės paslaugų ar kitų subjektų, kurie teikia finansines paslaugas, bet nėra licencijuoti bankai. Galite patikrinti, ar rastas subjektas yra oficialus toje šalyje veikiantis bankas.
4.	Eikite į oficialią pasirinkto banko svetainę ir susitarkite dėl susitikimo. Jei neįmanoma susitarti dėl susitikimo internetu, skambinkite tiesiogiai į banką. Bankas gali atsisakyti teikti paslaugas klientams, kurie nėra susitarę dėl susitikimo. Kaip susitikimo kalbą būtinai pasirinkite anglų arba bet kurią kitą siūlomą kalbą, kurią mokate. Jei pasirinkti kalbos nesiūloma, paskambinkite į banką ir pasiteiraukite, ar įmanoma gauti angliškai kalbantį konsultantą. Jei nėra viena iš kalbų, kuriomis kalbate, nepasiūloma, pasirūpinkite, kad su jumis būtų asmuo, kuris susitikimo metu galėtų pavertėjauti.
5.	Prieš ateidami į susitikimą patikrinkite, ar su savimi turite visus reikalaujamus dokumentus ir informaciją. Bet kuriuo atveju į susitikimą visada būtinai atsineškite galiojantį asmens tapatybės dokumentą ir galiojantį gyvenamosios vietos dokumentą.
6.	Į susitikimą atvykite laiku ir atsineškite reikiamus dokumentus. Būtinai turėkite draugą arba pažįstamą, kuris moka pagrindinę kalbą, jei jos ar kitos toje šalyje vartojamos kalbos nemokate.
7.	Susitikimo metu atidžiai išklausykite ir užfiksuokite svarbiausią informaciją. Visų pirma sužinokite šią informaciją: atidaromos sąskaitos tipą, sąskaitos valiutą, siūlomų ir gaunamų banko kortelių tipą, taikomus mokesčius ir įmokas.
8.	Išaiškinkite, kaip veikia bankų autentifikavimo sistema. Paprašykite aiškių instrukcijų, kaip prisijungti prie banko sąskaitos ir patvirtinti operacijas.
9.	Atsiimkite banko kortelę ir ją aktyvuokite.
10.	Reguliariai tikrinkite savo banko sąskaitą, saugokitės galimų sukčiavimų ir apgavysčių, tikrinkite informaciją ir būkite pasirengę greitai užblokuoti kortelę, jei ją praradote arba atlikote neautorizuotas operacijas.

“Maišyti Derinti”: 2

1- 10 asmenų

Apie 20 min

Toliau nurodytus veiksmus įrašykite į atskirus langelius internetinėje užduočių organizavimo programoje „Trello“ (Kiekvienas dalyvis atsakys į paskirtą tikslinį klausimą, o kiti dalyviai taip pat gali atsakyti į tą patį klausimą, inicijuodami diskusijas apie šalių partnerių skirtumus ir panašumus. Šis metodas palengvina brainstormo sesijas, remiantis asmenine patirtimi ir praktiniais scenarijais. Po kiekvienos diskusijos bus vertinamas mokymo programos veiksmingumas tenkinant nustatytus poreikius). Ištrinkite žingsnių numerius ir sudėliokite juos atsitiktine tvarka. Veikloje dalyvaujantis (-ys) asmuo (-ens) turi sudėlioti žingsnius teisinga tvarka.

	Paskolos gavimas
1.	Surinkite arba patikrinkite šią informaciją: Ar turiu galiojantį asmens tapatybės dokumentą? Ar turiu galiojantį gyvenamosios vietos dokumentą?
2.	Nuspręskite, kokio tipo paskolą norite gauti, šalyje (pvz., Lietuvoje) yra kelios pagrindinės paskolų rūšys: būsto/ nekilnojamojo turto paskola/ vartojimo paskola / hipoteka.
3.	Patikrinkite, ar atitinkate minimalius paskolos reikalavimus šalyje (pvz., Lietuvoje): Ar turite darbo sutartį, kuri galioja bent 6 mėnesius? Ar gaunate pajamas eurais? Ar turite gerą kredito istoriją? Ar jūsų pajamos yra bent 500 Eur atskaičius mokesčius? Jei imate būsto paskolą, ar turite pakankamai lėšų bent 15 proc. pradiniam įnašui? Jei bent į vieną iš šių klausimų atsakėte "Ne", jums gali būti atsisakyta suteikti paskolą šalyje (pvz., Lietuvoje). Bankai užsieniečiams gali taikyti griežtesnius arba konkretesnius reikalavimus. Daugiau informacijos (Lietuvoje) rasite čia: https://lithuaniantribune.com/5-requirements-to-get-a-loan-in-lithuania-you-must-be-prepared-for/ .
4.	Susipažinkite su šalyje veikiančiais bankais, jų interneto svetainėmis ir palūkanų normomis. Išsirinkite tinkamiausią. Saugokitės internetinės bankininkystės paslaugų ar kitų subjektų, kurie teikia finansines paslaugas, bet nėra licencijuoti bankai. Venkite "greitų" ar "lengvų" paskolų pasiūlymų, nes jie paprastai kainuoja brangiau ir gali turėti paslėptų mokesčių. Galite patikrinti, ar rastas subjektas yra oficialus toje šalyje veikiantis bankas.
5.	Eikite į oficialią pasirinkto banko svetainę ir susitarkite dėl susitikimo. Jei neįmanoma susitarti dėl susitikimo internetu, skambinkite tiesiogiai į banką. Bankas gali atsisakyti teikti paslaugas klientams, kurie nėra susitarę dėl susitikimo. Kaip susitikimo kalbą būtinai pasirinkite anglų arba bet kurią kitą siūlomą kalbą, kurią mokate. Jei pasirinkti kalbos nesiūloma, paskambinkite į banką ir pasiteiraukite, ar įmanoma gauti angliškai kalbantį konsultantą. Jei nė viena iš kalbų, kuriomis kalbate, nepasiūloma, pasirūpinkite, kad su jumis būtų asmuo, kuris susitikimo metu galėtų pavertėjauti.
6.	Atvykite į susitikimą laiku ir atidžiai klausykitės konsultanto. Su savimi turėkite visus reikiamus dokumentus ir būkite pasirengę atsakyti į klausimus, susijusius su paskolos tinkamumu. Labiausiai tikėtina, kad per pirmąjį susitikimą jums paskola nebus patvirtinta.
7.	Jei paskola buvo patvirtinta, būtinai paprašykite paskolos sutarties ir ją visą perskaitykite. Išsiaiškinkite visas jums nesuprantamas sąlygas ir būtinai patikrinkite, ar visa informacija yra teisinga ir atitinka tai, kas buvo sutarta su konsultantu. Klaidų kartais pasitaiko. Prieš pasirašydami sutartį duoti ją išnagrinėti žmogui, kuriuo pasitikite. Neskubėkite ir atsidėkite laiko, gerai apsvastyti, ar galite sau leisti šią paskolą ir ar visos sąlygos yra priimtinos.
8.	Pasirašykite paskolos sutartį.

UŽSIĖMIMAS 7

Vaidmenų Žaidimas

4 asmenys

Pristatymas: 5 Min
Vaidinimas 1: 20 Min
Vaidinimas 2: 20 Min
Apibendrinimas: 5 Min

Instrukcijos

Pasakykite dalyviams, kad šiandien jie žiūrės du vaidinimus, kuriuose žmonės ginčysis dėl imigracijos į ES. Tada jie sužinos keletą faktų apie imigraciją ir pritaikys juos argumentams, kuriuos aktoriai pateikė vaidinimuose. Galbūt norite visus dalyvius įspėti, kad vaidinimuose pateikiamos nuomonės gali būti jautraus turinio. Šios nuomonės nebūtinai atitinka vaidinime vaidinančių žmonių nuomones. Vaidmenų žaidimas skirtas tam, kad mes visi daugiau sužinotume apie imigraciją ir geriau pasiruoštume pokalbiams su žmonėmis, kurių nuomonės svarbiais klausimais skiriasi nuo mūsų.

Paprašykite keturių savanorių prieš auditoriją suvaidinti Maiko ir Alisos vaidmenis. Viena pora vaidins Maiką ir Alisą 1 vaidinime (žr. I PRIEDĄ), kita - Maiką ir Alisą 2 vaidinime (žr. II PRIEDĄ).

Pateikite žaidėjams atitinkamą toliau pateiktą vaidmenų žaidimo scenarijų ir duokite jiems laiko jį iš anksto perskaityti.

Prieš pradėdami 1 vaidinimą priminkite grupei, kad šie du studentai išsakys personažų nuomonę, su kuria jie gali sutikti arba nesutikti.

Visi įrankiai šiam užsiėmimui randami čia :

https://docs.google.com/document/d/1Z0E6BjxO_JoepGo_CQLgaPdp4TeDJZmQ/edit?usp=sharing&ouid=10473660200620277737&rtpof=true&sd=true

UŽSIĖMIMAS 8

Atvejo Rengimas: 1

5-25 asmenų

**Atvejų dalinimasis (5 mins)
Grupinis darbas (15 mins)
Diskusija (10 mins)**

**Vedėjas
Popierius ir
tušinukas**

Instrukcijos:

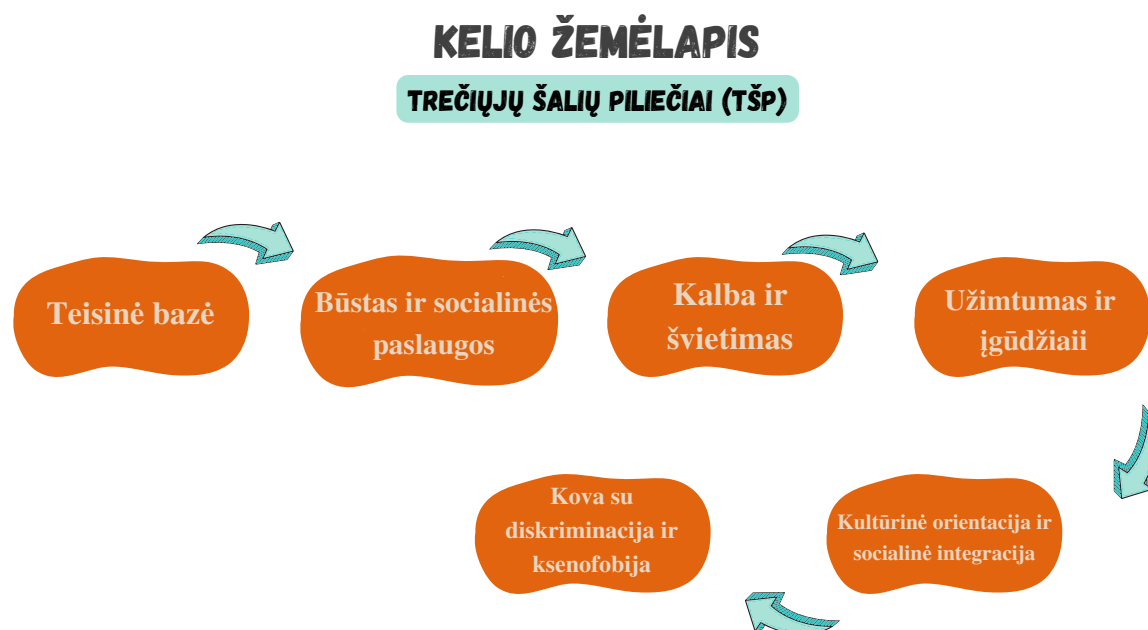
- 1) Suskirstykite dalyvius į grupes pagal jų šalį.
- 2) Paprašysite jų pasirinkti vieną iš atvejų
- 3) Leiskite jiems rasti informacijos apie šį atvejį savo šalyje
- 4) Grupės aptaria savo darbą su kitais.

Atvejo Rengimas

- Esate šalies TŠP. Norite užregistruoti savo vaiką vietinėje mokykloje. Kokius veiksmus turite atlikti?
- Esate šalies TŠP. Norite užregistruoti savo vaiką vietinėje mokykloje. Kokius veiksmus turite atlikti?
- Esate TŠP ir jums reikia gauti socialinio draudimo numerį šalyje, kurioje dabar gyvenate. Kokius veiksmus turite atlikti?
- Esate TŠP ir jums reikia gauti socialinio draudimo numerį šalyje, kurioje dabar gyvenate. Kokius veiksmus turite atlikti?
- Potrauminio streso sutrikimą turinčiam asmeniui reikia jūsų pagalbos. Jūs negalite padėti tiesiogiai, bet galite jį nukreipti pas kitą asmenį. Ką jam/jai pasiūlytumėte daryti?
- Potrauminio streso sutrikimą turinčiam asmeniui reikia jūsų pagalbos. Jūs negalite padėti tiesiogiai, bet galite jį nukreipti pas kitą asmenį. Ką jam/jai pasiūlytumėte daryti?
- Jūsų pažįstamam TŠP reikia kuo greičiau kreiptis pas gydytoją. Ką jam/jai rekomenduotumėte daryti?
- Jūsų pažįstamam TŠP reikia kuo greičiau kreiptis pas gydytoją. Ką jam/jai rekomenduotumėte daryti?

5 Skyrius: Pritaikymo kontekstui planas

5.1. Trečiųjų šalių piliečių (TCN) integracija Europoje

1. Teisinė bazė: Europos šalyse galioja skirtingi įstatymai ir politika, reglamentuojanti trečiųjų šalių piliečių integraciją. Svarbus aspektas yra teisinis statusas, kuris skiriasi priklausomai nuo to, ar trečiųjų šalių piliečiai yra pabėgėliai, ES piliečių šeimos nariai, ar ekonominiai migrantai.

2. Būstas ir socialinės paslaugos: sėkmingai integracijai labai svarbu užtikrinti tinkamą būstą ir prieigą prie socialinių paslaugų, pavyzdžiui, sveikatos priežiūros, gerovės ir bendruomenės paramos.

3. Kalba ir švietimas: kalba yra didelė integracijos kliūtis. Integracijos planai paprastai apima kalbų kursus, palengvinančius bendravimą ir prieigą prie išsilavinimo bei darbo galimybių.

4. Užimtumas ir įgūdžiai: dedamos pastangos įvertinti trečiųjų šalių piliečių įgūdžius ir suderinti juos su turimomis darbo galimybėmis. Profesinis mokymas ir užsienio kvalifikacijų pripažinimas dažnai yra integracijos proceso dalis.

5. Kultūrinė orientacija ir socialinė integracija: integracija apima prisitaikymą prie priimančiosios šalies papročių, vertybių ir socialinių normų. Naudojamos kultūrinės orientacijos programos ir bendruomenės įtraukimo iniciatyvos.

6. Kova su diskriminacija ir ksenofobija: priemonės, skirtos kovoti su diskriminacija ir ksenofobija, yra gyvybiškai svarbios kuriant trečiųjų šalių piliečiams palankią aplinką.

5.2. Prieglobsčio prašytojų integracija Europoje

KELIO ŽEMĖLAPIS

PRIEGLBSČIO PRAŠYTOJAI

- 1. Prieglobsčio suteikimo procesas:** prieglobsčio prašytojai pereina teisinį procesą, kad nustatytų, ar jie atitinka tarptautinę apsaugą. Aiškus ir veiksmingas prieglobsčio suteikimo procesas yra svarbus valdant prieglobsčio prašytojų srautą.
- 2. Priėmimas ir apgyvendinimas:** prieglobsčio prašytojams suteikiamos tinkamos priėmimo patalpos ir apgyvendinimas, kol nagrinėjami jų prašymai.
- 3. Teisinė pagalba:** galimybė gauti teisinę pagalbą ir informaciją apie prieglobsčio procedūrą yra būtina siekiant užtikrinti prieglobsčio prašytojų teisių apsaugą.
- 4. Kalba ir švietimas:** kaip ir trečiųjų šalių piliečiai, kalbų kursai ir mokymosi galimybės yra labai svarbūs prieglobsčio prašytojų, ypač vaikų, integracijai.
- 5. Užimtumas ir įgūdžiai:** prieglobsčio prašytojai dažnai turi vertingų įgūdžių, kurie gali būti naudingi priimančiajai šaliai. Integracijos planai apima nuostatas dėl įgūdžių vertinimo, pripažinimo ir įsidarbinimo galimybių.
- 6. Psichikos sveikatos parama:** daugelis prieglobsčio prašytojų patyrė traumą savo gimtojoje šalyje arba kelionės metu. Psichikos sveikatos palaikymas yra būtinas jų gerovei ir integracijai.
- 7. Šeimos susijungimas:** šeimos susijungimo palengvinimas yra svarbus prieglobsčio prašytojų integracijos aspektas.
- 8. Bendruomenės integracija:** prieglobsčio prašytojų ir vietos bendruomenių socialinės sąveikos skatinimas padeda sugriauti kliūtis ir skatina supratimą.

Svarbu pažymėti, kad integracijos procesai ir veiksmų planai įvairiose Europos šalyse gali labai skirtis dėl skirtingos nacionalinės politikos ir prioritetų. Be to, integracijos pastangos nuolat vystomos atsižvelgiant į besikeičiančius migracijos modelius, visuomenės požiūrį ir teisinę sistemą. Norėdami gauti naujausios informacijos apie konkrečius Europos integracijos planus, rekomenduojama kreiptis į oficialius vyriausybės šaltinius ir atitinkamas tarptautines organizacijas, dirbančias migracijos ir prieglobsčio srityje.

5.3. Duomenų apjungimas TŠP integracijos tema kiekvienoje šalyje partnerėje

Integracija atlieka labai svarbų vaidmenį skatinant socialinę sanglaudą ir įtraukias visuomenes. Trečiųjų šalių piliečiai (TŠP), migruojantys į Europos šalis, dažnai susiduria su unikaliais kalbos, užimtumo, išsilavinimo ir kultūrinės adaptacijos iššūkiais. Šios ataskaitos tikslas – ištirti trečiųjų šalių piliečių sėkmingos integracijos poreikius, paremtą atitinkama Europos šalių statistika.

Išvados:

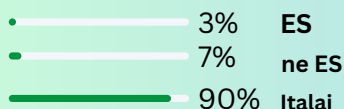
Sėkmingai trečiųjų šalių piliečių integracijai Europos šalyse reikia atsižvelgti į įvairius jų poreikius. Šioje ataskaitoje pabrėžtos pagrindinės sritys, tokios kaip kalbos mokymasis, užimtumas, švietimas ir socialinė įtrauktis. Pateikus atitinkamą statistiką iš įvairių Europos šalių tampa akivaizdu, kad parama trečiųjų šalių piliečiams šiose srityse yra labai svarbi skatinant jų integraciją ir skatinant įtraukties visuomenes.

IMIGRANTAI IR DARBO RINKA 2023

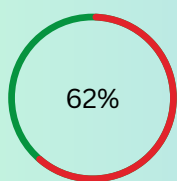
ITALIJA

IMIGRANTŲ PROCENTAS ŠALYJE

UŽIMTUMAS

ŠALIES UŽIMTUMO LYGIS

1 iš 10 darbuotojų yra imigrantas

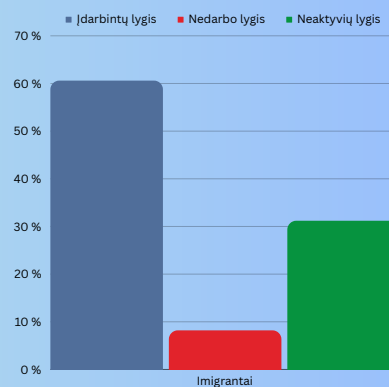
Vyrai

Moterys

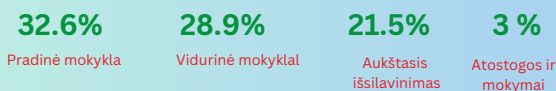

GYVENTOJŲ SKAIČIUS 59.11 mln.

IŠSILAVINIMAS

Užsienio išsilavinimo lygis

Ne ES įstoję studentai

5.9%

Universiteto
studentai

Kalba ir komunikacija

Užsieniečių italų kalbos žinios

Socialinis įtraukimas ir kultūrinė adaptacija

2,995

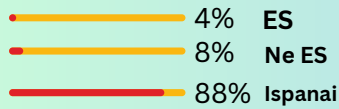
405 projektai padedantys
migrantams integruotis

Trečių šalių piliečiai (angl.TNC) ir pabėgėlių nedarbo lygis yra didesnis, nes jie susiduria su daugybe kliūčių, tokių kaip kalba, išsilavinimas, prasta integracija ir rasizmas.

IMIGRANTAI IR DARBO RINKA 2023

ISPANIJA

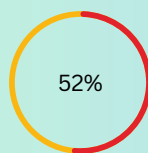
IMIGRANTŲ PROCENTAS ŠALYJE

UŽIMTUMAS

Šalies užimtumo lygis

Šalies užimtumo lygis

1 iš 10 darbuotojų yra imigrantas

Gyventojų skaičius
47.42 mln.

Užsienio darbuotojai

Vietiniai darbuotojai

Žemės ūkis, gyvulininkystė ir žvejyba

Moterys
43%

82%

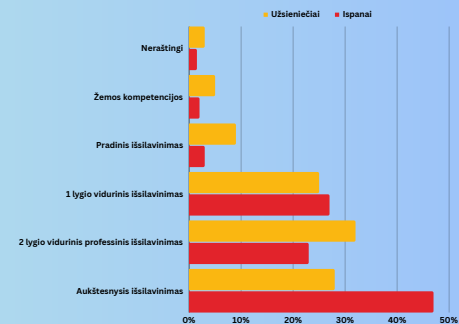
IŠSILAVINIMAS

Užsieniečių valstybinėse
mokyklose mokosi 20 % daugiau
nei ispanų

78% 68%
Užsieniečiai Ispanai

Tik 11%

Užsieniečių iš visų
studentų

Kalba ir komunikacija

Kalbos mokėjimo įtaka imigrantų
pajamoms Ispanijoje

Nurodo nemažas pajamas už ispanų kalbos žinias

Tik 27%

Aukštos kvalifikacijos darbuotojai
uždirbantys priemoną

50%

Socialinis įtraukimas ir kultūrinė adaptacija

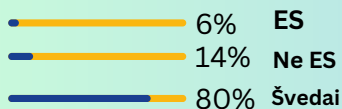
Kasmet apie 20 000

Trečių šalių piliečiai (angl.TNC) dalyvavo
integracijos mokymuose

Trečių šalių piliečiai (angl.TNC) ir pabėgėlių nedarbo lygis yra didesnis, nes jie susiduria su daugybe kliūčių, tokių kaip kalba, išsilavinimas, prasta integracija ir rasizmas.

IMIGRANTAI IR DARBO RINKA 2023

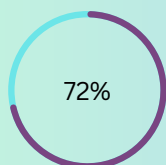
IMIGRANTŲ PROCENTAS ŠALYJE

ŠVEDIJA

UŽIMTUMAS Šalies užimtumo lygis

2 iš 10 darbuotojų yra
imigrantai

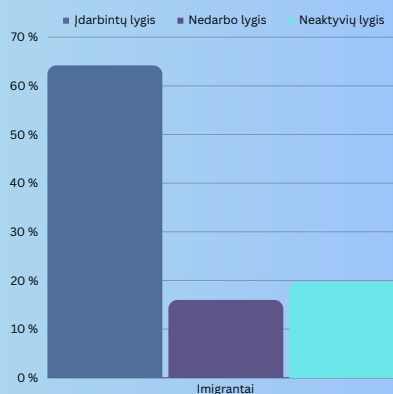

Vyrai Moterys

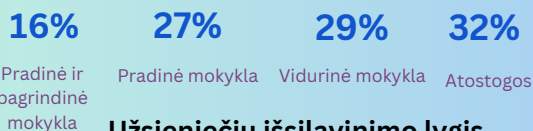
67.1% 51%

Gyventojų skaičius
10.42 mln.

Išsilavinimas

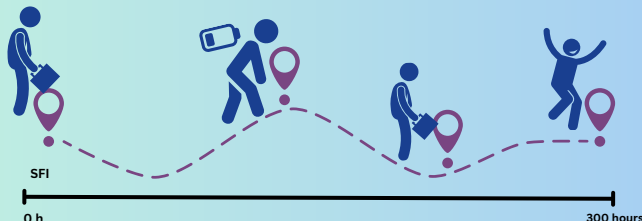
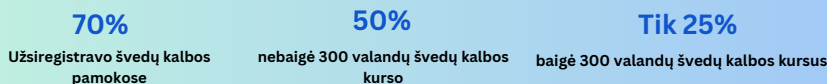
Užsieniečių išsilavinimo lygis

Užsieniečių išsilavinimo lygis

Kalba ir komunikacija

Socialinis įtraukimas ir kultūrinė adaptacija

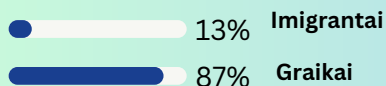
Tik 55 %

Baigė Švedų įvadinę programą

Trečių šalių piliečiai (angl.TNC) ir pabėgėlių nedarbo lygis yra didesnis, nes jie susiduria su daugybe kliūčių, tokių kaip kalba, išsilavinimas, prasta integracija ir rasizmas.

IMIGRANTAI IR DARBO RINKA 2023

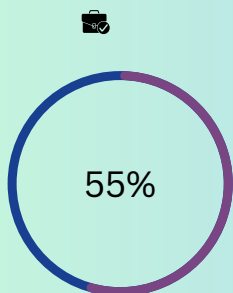
IMIGRANTŲ PROCENTAS ŠALYJE

GRAIKIJA

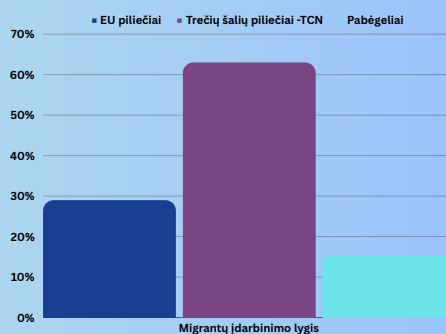
Užimtumas Šalies užimtumo lygis

1 iš 30 darbuotojų yra imigrantas

Gyventojų skaičius
10.64 mln.

Išsilavinimas

Užsieniečių išsilavinimo lygis
tik 2%

16%

Ikimokyklinis

10.6%

Pradinė mokykla

10.17 %

Vidurinė mokykla

5.13%

Aukštasis vidurinis

Socialinis įtraukimas ir kultūrinė adaptacija

Integracijos sekimas

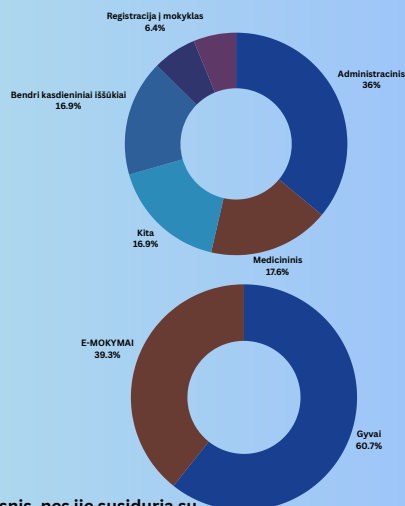
Sesijų skaičius
26768

Suteiktos pagalbos
tipai

Registracija
9038

UGDYMO
MODALUMAS

Integracijos mokymai

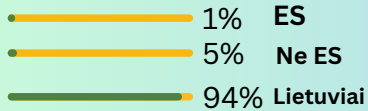

Trečių šalių piliečiai (angl.TNC) ir pabėgėlių nedarbo lygis yra didesnis, nes jie susiduria su daugybe kliūčių, tokių kaip kalba, išsilavinimas, prasta integracija ir rasizmas.

IMIGRANTAI IR DARBO RINKA 2023

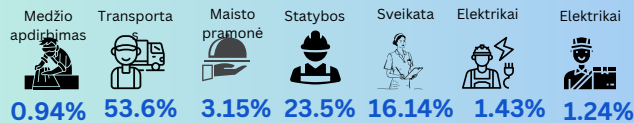
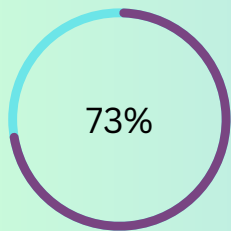
LIETUVA

IMIGRANTŲ PROCENTAS ŠALYJE

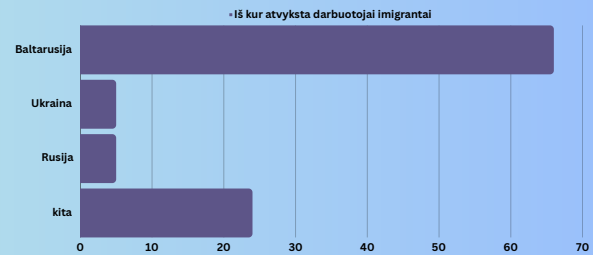
Užimtumas

Užimtumo lygis šalyje

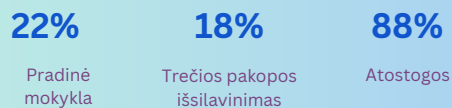
Gyventojų skaičius
2.8 mln.

1 iš 20 darbuotojų yra imigrantas

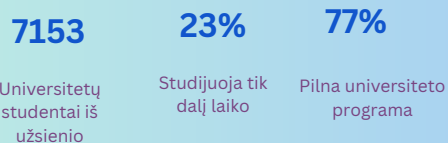

Išsilavinimas

Užsieniečių išsilavinimas

Užsieniečiai universiteto studentai

Kalba ir komunikacija

24000

Užsirašė į lietuvių kalbos pamokas

Užimtumo Tarnyba

tik 10 %

baigė lietuvių kalbos kursą

Socialinis įtraukimas ir kultūrinė adaptacija

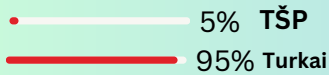
265

užsieniečių, besinaudojančių centro paslaugomis, kurios užtikrina reikiamą socialinę integraciją.

Trečių šalių piliečiai (angl.TNC) ir pabėgėlių nedarbo lygis yra didesnis, nes jie susiduria su daugybe kliūčių, tokių kaip kalba, išsilavinimas, prasta integracija ir rasizmas.

IMIGRANTAI IR DARBO RINKA 2023

IMIGRANTŲ PROCENTAS ŠALYJE

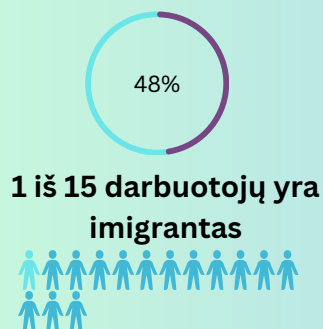

TURKIJA

Užimtumas Užimtumo lygis šalyje

Gyventojų skaičius
84.78 mln.

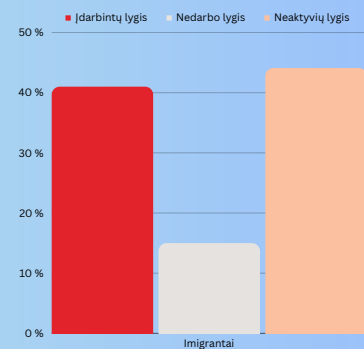

Vyrai Moterys

79.4%

13.4%

Išsilavinimas

Užsieniečių vaikų
išsilavinimas

Tik 19.7%

Kalba ir komunikacija

Tik 43%
prieglobsčio prašytojų,
kalbančių turkiškai

Socialinis įtraukimas ir kultūrinė adaptacija

Kasmet UNHCR, ORF ir Turkijos jaunimo ir sporto ministerijos socialinės integracijos veikla, skirta **3600** pabėgėlių vaikų

Trečių šalių piliečiai (angl.TNC) ir pabėgėlių nedarbo lygis yra didesnis, nes jie susiduria su daugybe kliūčių, tokių kaip kalba, išsilavinimas, prasta integracija ir rasizmas.

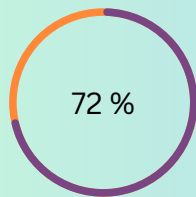
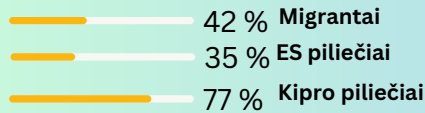
IMIGRANTAI IR DARBO RINKA 2023

KIPRAS

Gyventojų skaičius
1,24 mln

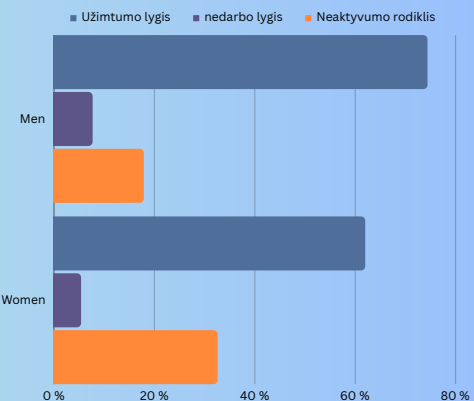
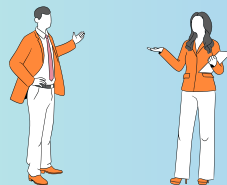
IMIGRANTŲ PROCENTAS PAGAL PILIETYBĘ

4 iš 10 darbuotojų yra
imigrantai

Užimtumas Šalies užimtumo lygis

DARBO IMIGRANTAI PAGAL PROFESĄ

28,5 %

Pradinių
klasių
darbuotojai

16,6 %

Paslaugos ir
pardavimo
darbuotojai

13,8 %

Profesionalai

13,4 %

Amatai ir su jais
susiję prekybos
darbuotojai

9,3 %

Technikai

8,4 %

Raštinin
kai

4,9 %

Įrenginių ir
mašinų
operatoriai

4 %

Istatymų
leidėjai ir
vadovai

0,6 %

Žemės ūkio ir
žuvininkystės
darbuotojai

0,5 %

Ginkluotosios
pajėgos

Išsilavinimas

Užsienio išsilavinimo lygis

37 %

Aukštasis išsilavinimas
(25–34 m.) ne ES

31 %

Anksti pasitraukiantys iš
švietimo ir mokymosi
(18–24 m.)

**Socialinė įtrauktis ir kultūrinė
adaptacija**
Migracijos integracijos politikos indeksas
MIPEX balas (su sveikata)

Kitų duomenų apie Kiprą
nebuvo

Kipras surinko 41 balą pagal 100 taškų MIPEX skalę (įskaitant
sveikatą), aštuoniais balais žemiau tarptautinio vidurkio (49/100).

Šie balai reiškia, kad jie yra pusiau palankūs

Trečių šalių piliečiai (angl. TNC) ir pabėgėlių nedarbo lygis yra didesnis, nes jie susiduria su
daugybe kliūčių, tokių kaip kalba, išsilavinimas, prasta integracija ir rasizmas.

Nuorodos

ŠVEDIJA:

1. Alkahtani, N., & Aldraiweesh, A. (2019). Migration and Education in Sweden. Retrieved from <https://nesetweb.eu/wp-content/uploads/2019/06/Migration-and-Education-in-Sweden.pdf>
2. Khaef, S. (2022). Journal of Population Sciences, 78(16). <https://doi.org/10.1186/s41118-022-00159-5>
3. Wiesbrock, A. (2011). The Integration of Immigrants in Sweden: a Model for the European Union? International Migration, 49(1), 48-66. Author, A. A., Author, B. B., & Author, C. C. (2013). The Integration of Immigrants in Sweden. Retrieved from [URL]
4. Author, A. A. (2018). Title of the document. Retrieved from [URL] https://www.imvf.org/wp-content/uploads/2018/11/20181026_folhetoing-cmig.pdf www.arbetsformedlingen.se
5. Arbetsförmedlingen. (n.d.). Retrieved from www.arbetsformedlingen.se
6. MIUR - Ministero dell'Istruzione, dell'Università e della Ricerca. (n.d.). Retrieved from www.miur.gov.it
7. MITRAMISS - Ministerio de Inclusión Económica y Social. (n.d.). Retrieved from www.mitramiss.gob.es
8. European Commission. (n.d.). Migrant Integration. Retrieved from <https://ec.europa.eu/migrant-integration/home>
9. Eurostat. (2023, March 30). [Title of the Eurostat news release]. Retrieved from [https://ec.europa.eu/eurostat/web/products-eurostat-news/-/ddn-20220330-2\(EU\)](https://ec.europa.eu/eurostat/web/products-eurostat-news/-/ddn-20220330-2(EU))
10. Migrationsverket. (n.d.). Studier. Retrieved from <https://www.migrationsverket.se/Om-Migrationsverket/Statistik/Studier.html>
11. Migrationsverket. (n.d.). Asylum Regulations. Retrieved from <https://www.migrationsverket.se/English/Private-individuals/Protection-and-asylum-in-Sweden/Applying-for-asylum/Asylum-regulations.html>
12. Migrationsverket. (n.d.). Parent or Other Family Member. Retrieved from <https://www.migrationsverket.se/English/Private-individuals/Moving-to-someone-in-Sweden/Parent-or-other-family-member.html>
13. Migrationsverket. (n.d.). Resettlement for Children and Teenagers: Education. Retrieved from <https://www.migrationsverket.se/Privatpersoner/Skydd-och-asyl-i-Sverige/Resettlement/Resettlement-english/Resettlement/For-children-and-teenagers/Education.html>
14. Migrationsverket. (n.d.). Health Care While You Are Waiting for a Decision. Retrieved from <https://www.migrationsverket.se/English/Private-individuals/Protection-and-asylum-in-Sweden/While-you-are-waiting-for-a-decision/Health-care.html>
15. Migrationsverket. (n.d.). Fees for Health Care. Retrieved from <https://www.migrationsverket.se/English/Private-individuals/Protection-under-the-Temporary-Protection-Directive/Work-school-and-health-care/Fees-for-health-care.html>
16. www.miur.gov.it
17. www.mitramiss.gob.es
18. <https://ec.europa.eu/migrant-integration/home> [https://ec.europa.eu/eurostat/web/products-eurostat-news/-/ddn-20220330-2\(EU\)](https://ec.europa.eu/eurostat/web/products-eurostat-news/-/ddn-20220330-2(EU)) [https://www.migrationsverket.se/Om-Migrationsverket/Statistik/Studier.html\(Sweden\)](https://www.migrationsverket.se/Om-Migrationsverket/Statistik/Studier.html(Sweden)) <https://www.migrationsverket.se/English/Private-individuals/Protection-and-asylum-in-Sweden/Applying-for-asylum/Asylum-regulations.html>
19. <https://www.migrationsverket.se/English/Private-individuals/Moving-to-someone-in-Sweden/Parent-or-other-family-member.html>
20. <https://www.migrationsverket.se/English/Private-individuals/Working-in-Sweden/Look-for-work-or-start-a-business.html>
21. <https://www.government.se/government-policy/integration/#:~:text=Sweden's%20integration%20policy%20is%20based,of%20ethnic%20or%20cultural%20background>
22. <https://www.thenewbieguide.se/swedish/where-to-learn-swedish/swedish-for-immigrants/> <https://www.migrationsverket.se/English/About-the-Migration-Agency/Our-mission/Human-Rights.html>
23. <https://www.migrationsverket.se/Privatpersoner/Skydd-och-asyl-i-Sverige/Resettlement/Resettlement-english/Resettlement/Rights-and-obligations.html>
24. <https://www.migrationsverket.se/English/Private-individuals/Protection-under-the-Temporary-Protection-Directive/Work-school-and-health-care.html>

ITALIJA:

1. Istat. (2020). [Title of the document]. Retrieved from https://www.istat.it/it/files//2020/05/Migrazioni_EN.pdf
2. MacroTrends. (n.d.). Italy Net Migration. Retrieved from <https://www.macrotrends.net/countries/ITA/italy/net-migration#:~:text=The%20current%20net%20migration%20rate,a%204.52%25%20decline%20from%202020.>
3. Statista. (n.d.). Migration to Italy. Retrieved from <https://www.statista.com/topics/5899/migration-to-italy/>
4. Istat. (n.d.). Statbase. Retrieved from <https://www.istat.it/en/analysis-and-products/databases/statbase>
5. Ministero dell'Interno. (n.d.). Politiche Migratorie. Retrieved from <https://www.interno.gov.it/it/temi/immigrazione-e-asilo/politiche-migratorie>
6. Governo Italiano - Integrazione Migranti. (n.d.). Retrieved from <https://integrazionemigranti.gov.it/it-it/>
7. Ministero del Lavoro e delle Politiche Sociali. (n.d.). Gli Stranieri nel Mercato del Lavoro. Retrieved from <https://www.lavoro.gov.it/priorita/pagine/pubblicato-il-xiii-rapporto-gli-stranieri-nel-mercato-del-lavoro-italia-del-mlps#:~:text=Lo%20dicono%20i%20dati%2C%20aggiornati,3%25%20del%20totale%20degli%20occupati.>
8. Ministero del Lavoro e delle Politiche Sociali. (n.d.). XIII Rapporto MDL Stranieri 2023. Retrieved from <https://www.lavoro.gov.it/temi-e-priorita-immigrazione/focus/xiii-rapporto-mdl-stranieri-2023>
9. Istat. (n.d.). Integrazione. Retrieved from <https://www.istat.it/it/archivio/integrazione>
10. Istat. (2019). [Title of the document]. Retrieved from <https://www.istat.it/it/files/2019/05/Vita-e-percorsi.pdf>
11. Ministero dell'Istruzione, dell'Università e della Ricerca. (n.d.). Scuola: Pubblicati i Dati sugli Studenti con Cittadinanza non Italiana. Retrieved from <https://www.miur.gov.it/-/scuola-pubblicati-i-dati-sugli-studenti-con-cittadinanza-non-italiana-aumentano-i-nati-in-italia-sono-il-66-7-cala-il-totale-generale>
12. Ministero dell'Istruzione, dell'Università e della Ricerca. (2021). Notiziario Stranieri 2021. Retrieved from https://www.miur.gov.it/documents/20182/0/NOTIZIARIO_Stranieri_2021+%281%29.pdf/150d451a-45d2-e26f-9512-338a98c7bb1e?t=1659103036663
13. Ministero dell'Istruzione, dell'Università e della Ricerca. (n.d.). Anagrafe Studenti e Rilevazioni sulle Università. Retrieved from [URL]
14. Dossier Immigrazione. (n.d.). Retrieved from <https://www.dossierimmigrazione.it/>
15. European Commission. (n.d.). Governance Migrant Integration: Italy. Retrieved from https://ec.europa.eu/migrant-integration/country-governance/governance-migrant-integration-italy_en
16. MIPEX. (n.d.). [Title of the page]. Retrieved from <https://www.mipex.eu/italy>
17. Asylum Information Database. (n.d.). Overview of Main Changes Since the Previous Report Update. Retrieved from <https://asylumineurope.org/reports/country/italy/overview-main-changes-previous-report-update/>
18. UNHCR. (n.d.). [Title of the page]. Retrieved from <https://help.unhcr.org/italy/>

ISPANIJA:

1. Statista. (n.d.). Immigration in Spain. Retrieved from <https://www.statista.com/topics/7226/immigration-in-spain/#topicOverview>
2. Instituto Nacional de Estadística. (n.d.). [Title of the page]. Retrieved from https://www.ine.es/dyngs/INEbase/es/operacion.htm?c=Estadistica_C&cid=1254736176951&menu=ultiDatos&idp=1254735572981
3. <https://inclusion.seg-social.es/oberaxe/ficheros/documentos/Integraciondelapoblacion.pdf>
- 4.
5. <https://elobservatoriosocial.fundacionlacaixa.org/en/-/immigration-integration-and-sustainability-of-the-education-system>
- 6.
7. <https://link.springer.com/article/10.1007/s13209-013-0101-7>
- 8.
9. <https://www.caixabankresearch.com/en/economics-markets/labour-market-demographics/changing-composition-immigrant-population-recent-years#:~:text=1%20According%20to%20the%20latest,which%20they%20represented%20in%202015.>
- 10.
11. <https://data.oecd.org/migration/foreign-born-participation-rates.htm#indicator-chart>
- 12.
13. <https://www.ine.es/daco/daco42/daco4211/epa0421.pdf>

KIPRAS:

1. Migrants & Refugees Section, Dicastery for Promoting Integral Human Development. (n.d.). [Title of the page]. Retrieved from <https://migrants-refugees.va/country-profile/cyprus/#:~:text=International%20and%20internal%20migration&text=According%20to%20data%20provided%20by, were%20women%20and%2044.4%25%20men.>
2. Cyprus Statistical Service. (n.d.). [Title of the page]. Retrieved from <http://www.cystat.gov.cy/>
3. European Social Policy Network (ESPN). (2022). ESPN - Flash report 2022 - 01 - CY - January 2022 Migration crisis. Retrieved from https://www.researchgate.net/publication/358125010_ESPN_-_Flash_report_2022_-_01_-_CY_-_January_2022_Migration_crisis
4. UNHCR Cyprus. (2022). [Title of the document]. Retrieved from https://www.unhcr.org/cy/wp-content/uploads/sites/41/2023/01/Cyprus_Fact_Sheet_DEC_2022.pdf
5. UNHCR Cyprus. (2023). [Title of the document]. Retrieved from https://www.unhcr.org/cy/wp-content/uploads/sites/41/2023/06/UNHCR-Cyprus_Country-Fact-Sheet_2023_June_ENG.pdf
6. UNHCR Cyprus. (n.d.). [Title of the page]. Retrieved from <https://help.unhcr.org/cyprus/refugees-rights-and-duties/refugee-rights/>
7. UNHCR Cyprus. (n.d.). [Title of the page]. Retrieved from <https://help.unhcr.org/cyprus/applying-for-asylum/your-rights-and-duties-as-an-asylum-seeker/>
8. European Commission. (n.d.). Governance of Migrant Integration: Cyprus. Retrieved from https://ec.europa.eu/migrant-integration/country-governance/governance-migrant-integration-cyprus_en#legislation
9. UNHCR Cyprus. (2018). [Title of the document]. Retrieved from https://www.unhcr.org/cy/wp-content/uploads/sites/41/2018/05/UNHCR_Brochure_EN.pdf
10. Ministry of Interior, Republic of Cyprus. (n.d.). [Title of the page]. Retrieved from <http://www.moi.gov.cy/moi/CRMD/crmd.nsf/All/CF16F990BDDCF4C4C22588EF0038FF80?OpenDocument>
11. UNHCR Cyprus. (n.d.). [Title of the page]. Retrieved from <https://www.unhcr.org/cy/protection/legislation/#:~:text=In%20summary%2C%20Cyprriot%20asylum%20law,by%20the%20Refugee%20Reviewing%20Authority.>

LIETUVA:

1. Statistics Lithuania. (n.d.). [Title of the page]. Retrieved from <https://osp.stat.gov.lt/>
2. McKinsey & Company. (n.d.). A road map for integrating Europe's refugees. Retrieved from <https://www.mckinsey.com/~media/McKinsey/Featured%20Insights/Employment%20and%20Growth/A%20road%20map%20for%20integrating%20Europes%20refugees/A-road-map-for-integrating-Europes-refugees.ashx>
3. SchengenVisaInfo.com. (n.d.). Italy to Issue 67k Work Permits Max for Third-Country Nationals in 2022. Retrieved from <https://www.schengenvisa.info.com/news/italy-to-issue-67k-work-permits-max-for-third-country-nationals-in-2022/>
4. Ministry of Migration and Asylum, Hellenic Republic. (n.d.). The Migration Code in Detail [Title of the document in Greek]. Retrieved from <https://migration.gov.gr/en/nomothesia-1-2/kodikas-metanasteysis/>

TURKIJA:

1. Göç İdaresi Genel Müdürlüğü. (tarih yok). Irregular Migration. Retrieved from <https://en.goc.gov.tr/irregular-migration> (Turkey_)
2. C. Resmî Gazete. (2006, 26 Eylül). 16 Şubat 2016 tarihinde [http:// www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2006/09/20060926-1.htm](http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2006/09/20060926-1.htm) adresinden erişildi.
3. TTB Sağlık ve Politika Çalışma Grubu, TTB Halk Sağlığı Kolu, Zencir, M. ve Davaş, A. (2014). Suriyeli sığınmacılar ve sağlık hizmetleri raporu. Türk Tabipleri Birliği. <http://www.ttb.org.tr/kutuphane/siginmacirpr.pdf> adresinden erişildi.
4. TÜİK. (2000). Ülkelere göre yurtdışından gelen göç. 15 Eylül 2017 tarihinde http://www.tuik.gov.tr/PreIstatistikTablo.do?istab_id=167 adresinden erişildi.
5. Yalçın, C. (2004). Göç Sosyolojisi. Ankara: Anı Yayıncılık. Yılmaz, H. (2006). Türkiye' de Mülteci Hukuku ve Uygulaması: sorunlar ve çözüm önerisi. Uluslararası Göç Sempozyumu Bildirileri içinde . İstanbul: Zeytinburnu Belediye Başkanlığı. Yılmaz, H. (2013).
6. Türkiye'de Suriyeli mülteciler -İstanbul örneği tespitler, ihtiyaçlar ve öneriler. İstanbul: MAZLUMDER İstanbul Şubesi. http://istanbul.mazlumder.org/webimage/suriyeli_multeciler_raporu_2013.pdf adresinden erişildi.

Ačiū!

VRIN

Virtual Reality for Migrants
Social & Cultural Orientation
and Inclusion

Funded by the European Union. Views and opinions expressed are however those of the author(s) only and do not necessarily reflect those of the European Union or the European Education and Culture Executive Agency (EACEA). Neither the European Union nor EACEA can be held responsible for them [Project Number: 021-1-SE01-KA220-ADU-000035345].